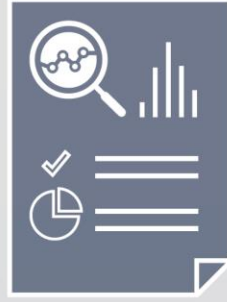

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2021

02 - 08 Ağustos Günleri

i

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başkanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
02 - 08 AĞUSTOS 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	2
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
İŞSİZLİK SİGORTASI FONU DA OLMASA!	7
TÜRKİYE'DE, EV SAHİBİ OLMAK İSTEYEN YABANCILARIN SAYISI HER GEÇEN GÜN ARTIYOR.	8
BÜTÇE AÇIĞI TIRMANIŞA GEÇTİ	9
TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ DÜŞMEYE DEVAM EDİYOR	9
ULUSLARARASI UYARILAR ENDİŞE VERİYOR	10
ENFLASYON YÜZDE 17 ZAM ÖNERİSİ YÜZDE 9	11
ENFLASYONUN NEDENİ HÜKÜMET	12
HALK 67 AYIN 59'UNU AÇ GEÇİRDİ	13
EMEKLİLER BU BAYRAMDA DA SOFRA KURAMADI, TORUNLARINA HARÇLIK VEREMEDİ	14
SARAYDA PARA POLİTİKASI DEĞİŞMİYOR	15
TL'NİN DEĞER KAYBI NEDENİYLE DIŞIŞLERİ'NİN KİRA GİDERİ PATLAMA YAPTI	17
VERGİ SİSTEMİNDE ÇÖKTÜ!	18
YAPILANDIRILAN BORÇDA ÖDENEMEDİ	20
BİR AYDA İFLAS EDEN ESNAF SAYISINDAKİ ARTIŞ ORANI YÜZDE 94, KAPANAN ŞİRKET SAYISINDAKİ ARTIŞ YÜZDE 116	21
YURTTAŞ UMUDUNU KREDİ VE KREDİ KARTINA BAĞLADI	22
HAZİNE KMO'DAKİ REKOR MALİYET ARTIŞINI DOĞRULADI	22
TEK BİR GÜNÜ DEĞİL, 365 GÜNÜ AÇIKLAYIN	23
İKTİDARIN BORÇ HOKUS POKUSU	24
EN AZ GÜLEN ÜLKE TÜRKİYE	26
DEV KURULUŞUDA SATA SATA TÜKETTİLER	26
RİSK UYARISI	27
ÖZELLEŞTİRME 26 SIRA GERİYE İTTİ	28
AKP'Lİ BİR BELEDİYE'DEN DAHA ENSAR VAKFI YÖNETİCİSİNE MİLYONLUK İHALE	28
ANKET İHALELERİ DE TANIDIĞA	29
İŞSİZ KADINLAR ORDUSU BÜYÜYOR	30
TARIM İŞÇİSİNİN TEMEL SORUNU: BARINMA, BESLENME, SAĞLIK	31
KUZEY KIBRIS'I TALAN ETMİŞLER	31
OY YOKSA KÖMÜR DE VERİLMİYOR	32
ÜLKENİN YENİ KARA DELİĞİ; MALAZGİRT!	33
DİYANET'İN HESABI BİR TÜRLÜ TUTMUYOR	33
İSLAM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ AKGÜNDÜZ'DEN DE ATATÜRK'E HAKARETLER	34
SİSTEM İFLAS ETTİ	34
ANKARA'DAN BURSA'YA 12 SAATLİK DERS İÇİN GELEN İSME 30 BİN LİRALIK YOL PARASI ÖDENMİŞ	36
EĞİTİMDE EŞİTLİK VE ADALET YOK!	36
EĞİTİMDE PLANSIZLIK...	38
İMAM HATİPLİLER BİLE İMAM HATİP İSTEMİYOR	40
EĞİTİMDE MEMNUNİYETTE DE SONUNCUYUZ!	41
OKULLAR DAYANIKSIZ, TOPLANMA YERİ YOK	42
MEDYA KRİZDE, BİK'TEN GELEN İLAN AZALDI	43
DÜNYACA ÜNLÜ MUĞLA PLAJLARINDA MUÇEV'E BİR KİYAK DAHA!	43
YEŞİL ALAN GİBİ GÖSTERİP SATIŞA ÇIKARILDI	44
SEL FELAKETLERİ 19 YILLIK YANLIŞ İKLİM VE ENERJİ POLİTİKALARININ SONUCUDUR	45
ÜLKE YANIYOR İKTİDAR NE YAPACAĞINI BİLMİYOR	46
DERE YATAĞINDA KUM OCAĞI	49
İSLAH EDİLMESİ GEREKEN DOĞA DEĞİL İNSANDIR	49
YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI DOĞANIN DEĞİL, AKP'NİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ HEDEFLİYOR	50
AFGANİSTAN ÇIKMAZI...	52

GÜVENCESİZLİK KISKACI	54
BÖLGESEL GELİŞMELER VE STRATEJİ YOKSUNU DIŞ POLİTİKAMIZ	55
MÜHENDİSLİK OKUYAN KASİYER, BANKACILIK OKUYAN ÇİFTÇİ OLUYOR	61

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyاسilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemektediriz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

02 - 08 AĞUSTOS 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*04 Ağustos 2020 Beyrut patlamaları: Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta, Beyrut Limanı'nda bir depoda bulunan 2 bin 750 ton amonyum nitrat infilak etti; 154 kişi öldü, 6 bin kişi yaralandı. Kentte büyük hasar meydana geldi.

*06 Ağustos 1945'de II. Dünya Savaşı'nda ABD tarafından Japonya'nın Hiroşima kentine atom bombası atıldı: 70.000 kişi o anda, on binlerce insan da ileriki yıllarda radyasyon nedeniyle öldü. Zamanla radyoaktivite'nin yol açtığı kanserler de dahil, ölü sayısı 200 binin üstüne çıktı.

*07 Ağustos 1998'de Trabzon'un Köprübaşı ilçesinin Beşköy beldesinde meydana gelen sel felaketinde 47 kişi öldü.

*08 Ağustos 1915'de Mustafa Kemal, Anafartalar Grup Komutanlığı'na atandı.

*08 Ağustos 1964'de Kıbrıs'a düzenlenen harekât sırasında, uçağı isabet alan Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel, Rum kesimindeki hastanede öldü.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

-Ev Sahipliği Oranı Düşüyor, Kiracıların Oranı Artıyor

- Türkiye’de ev sahipliği oranında 2014 yılında başlayan düşüş eğilimi 2020 yılında da devam etti.
- TÜİK’in verilerine göre 2019 yılında yüzde 58,8 olan, sahip olduğu konutta oturan ailelerin oranı 2020 yılında yüzde 57,8’e geriledi. Bu oran 2014 yılında yüzde 61,1 olmuştu.
- Ev sahipliği oranının azalmasına paralel olarak kiralık evde oturan hanelerin oranı ise yükseldi. 2014 yılında yüzde 22,1 olan kirada oturan hanelerin oranı ise yüzde 26,2’ye çıktı.
- 2020 yılında Türkiye’de toplam 24 milyon 604 bin hale bulunuyordu. Bunlardan 14 milyon 221’i sahip olduğu konutta, 6 milyon 446 bin aile ise kiralık evde oturuyor.
- 2020 yılı verilerine göre Türkiye’deki hanelerin yüzde 1,2’si lojmanda, yüzde 14,7’si ise diğer şekillerde (babasının, annesinin, akrabasının vb. evinde ikamet edip hiçbir şekilde ücret ödemedi) oturuyorlar.

-İşgücünden Ayrılanlar İşsizliği Azalttı

- Mayıs’ta, bir önceki aya göre hem işgücü, hem istihdam hem de işsizlerin sayısı ve oranı azaldı. TÜİK’in gerçeği yansıttığı konusunda büyük kuşku yaratan Hanehalkı İşgücü Araştırmasına göre mayısta bir önceki aya göre 15 ve yukarı yaştaki nüfus 84 bin kişi artarken istihdam 216 bin kişi işsizler ise 265 bin kişi azaldı.
- Dolayısıyla iş gücü de bir önceki aya göre 481 bin kişi azaldı. Diğer bir ifadeyle, hem işini kaybeden 216 bin kişi, hem bir önceki ay iş arayan 265 bin kişi hem de artan 84 bin kişi iş aramak yerine işgücü dışına çıktılar. Dolayısıyla mayısta işgücüne dahil olmayan nüfus 566 bin kişi arttı.
- Mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre Nisanda yüzde 13,9 olan resmi işsizlik oranı yüzde 13,2’ye geriledi. **İş bulma umudunun azalması, iş arayanları azalttığı için işsizlik oranı kağıt üzerinde azaldı.**
- Resmi işsizlik oranı azalırken, gerçek işsizlik oranı ise yüzde 27,4 düzeyinde kaldı. İstihdamda gibi gözüküp, kısa süre çalıştığı için daha uzun süre çalışabilmek için iş arayanlar, işsiz olduğu halde iş bulma umudu olmadığı için iş aramayan, ancak iş bulsa hemen çalışabilecek durumda olanlar da dahil edilerek TÜİK tarafından hesaplanan bu oranı göre Türkiye’deki gerçek işsiz sayısı 9,7 milyon kişiyi buluyor.
- Mayıs’ta genç işsizlik (15-24 yaş arası) oranı ise yüzde 24 olarak açıklandı. Buna göre 1,2 milyon genç iş arıyor.

-İşsizlik Sigortasından Ödenek Alan İşsizler 187 Bine Düştü

- Resmi işsiz sayısının 4,2 milyon, gerçek işsiz sayısının ise 9,7 milyon kişi olduğu Türkiye’de, İşsizlik Sigortası Fonundan işsizlik ödeneği alanların sayısı ise haziranda 187 bin kişiye kadar geriledi. İşsizlere işsizlik ödeneği adı altında ödenen aylık tutar da 260 milyon liraya kadar geriledi. Oysa önceki yıllara işsizlik sigortası ödeneği alabilen işsiz sayısı 700 bine kadar yaklaşmıştı.
- Kaynaklarının büyük bir bölümü, işverenlere verilen “istihdam teşviklerini” ve salgın destekleri için harcanan İşsizlik Sigortası Fonu’nun toplam varlığı ise 9 Temmuz 2021 günü itibarıyla 85,4 milyar liraya kadar geriledi.
- 2020 yılı başından bu yana 59,9 milyar liralık gelire karşılık 103,1 milyar liralık gideri olan İşsizlik Sigortası Fonu varlığında bu sürede net olarak 43,1 milyar liralık azalma yaşandı.
- Son 1,5 yılda (yaklaşık salgın döneminde) fondan yapılan 103,1 milyar liralık harcamanın sadece 10,5 milyar lirası işsizlere ödendi.

-Sanayi Üretimi Artıyor

- Sanayi üretimi mayısta, üretimin yüzde 18,9 oranında azaldığı geçen yılın mayıs ayına göre yüzde 40,7 oranında artış kaydetti. Geçen yılki düşten kaynaklanan baz etkisiyle bu ölçüde artan sanayi üretiminde bir önceki yıla göre ise yüzde 1,3 oranında artış kaydedildi.
- Yılın ilk beş aylık döneminde ise üretim geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 26,5 oranında artış kaydetti. Artışın bu ölçüde yüksek seyretmesi geçen yıl aynı dönemde, salgına karşı uygulanan kısıtlamalar nedeniyle yüzde 7,92 oranında azalış yaşanmıştı.
- İlk beş aylık dönemde madencilik sektörünün üretimi yüzde 21,1, imalat sanayi üretimi yüzde 27,6, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektörünün üretimi de yüzde 10,9 oranında artış kaydetti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

-Kısa Vadeli Dış Borç 144 Milyar Dolar

- Türkiye'nin kısa vadeli dış borçları (bir yıl ve daha kısa vadeli olarak alınan borç) mayısta bir önceki aya göre 173 milyon dolar daha artarak 144,9 milyar dolara yükseldi. Kamu ve özel sektöre ait toplam kısa vadeli dış borçta geçen yılın sonuna göre ise 6,4 milyar dolarlık artış yaşandı.
- Merkez Bankasının verilerine göre yılın ilk beş aylık döneminde kamu sektörünün (kamu bankalara) kısa vadeli dış borcu 1,1 milyar dolar artarak 26,7 milyar dolara yükselirken, merkez bankasının borcu ise 2,2 milyar dolarlık artışla 23,6 milyar dolara yükseldi.
- Aynı dönemde özel sektörün (özel bankalar dahil) dış borcu ise 3,1 milyar dolarlık artışla 94,5 milyar dolar oldu.

-Gelecek 12 Ayda Ödenecek Dış Borç 189 Milyar Dolar

- Merkez Bankası, Türkiye'nin gelecek 12 aylık dönemde (kamu ve özel sektör toplamı) ödemesi gereken dış borç miktarını (orijinal vadesinin dolmasına bir yıldan daha az süre kalan borç) 189,4 milyar dolar olarak açıkladı.
- **Kamunun Ödemeleri:** Gelecek 12 aylık dönemde kamu kuruluşları (merkezi yönetim, yerel yönetimler) 5,4 milyar dolarlık, kamu bankaları 32,6 milyar dolarlık KİT'ler ise 164 milyon dolarlık ödeme yapmak zorunda bulunuyor.
- 128 milyar dolarlık döviz rezervi sattıktan sonra, ülke swaplarıyla kısa vadeli borçlanmaya yönelen Merkez Bankasının gelecek 12 ayda çevirmesi gereken dış borcu 23,6 milyar dolar düzeyinde bulunuyor.
- Bu dönemde özel bankalar ve diğer finansal kuruluşların 56,2 milyar dolarlık, finansal olmayan özel kuruluşların ise 71,3 milyar dolarlık bir dış borç servisi yapmak zorunda gözüküyor.

-Özel Sektörün Dış Borcu 260 Milyar Dolara Çıktı

- Özel sektörün kısa ve uzun vadeli dış borçlarının toplamı mayısta bir önceki aya göre 4,1 milyar dolar, geçen yılın sonuna göre de 5,3 milyar dolar artarak mayıs ayı sonunda 260,5 milyar dolara kadar yükseldi.
- Uzun vadeli dış borçları mayısta bir önceki aya göre 3,8 milyar dolar artarak 166 milyar dolara yükselen özel sektörün kısa vadeli dış borcu ise 217 milyon dolarlık artışla 94,5 milyar dolar oldu.

-Merkez Bankasının Rezervi: Hazine Borçlandı Rezerv Arttı

- **Brüt Rezerv (Varlık):** Merkez Bankasının, **brüt rezervi** (altın + döviz); Hazine'nin uluslararası piyasalardan 1,5 milyar Euro ve yurt içinden de altın tahvili ve altına dayalı kira sertifikası yoluyla borçlandığı 2 – 8 Temmuz haftasında **3 milyar 855 milyon dolar 104 milyar 69 milyon** dolara yükseldi.
- Geçen hafta **döviz rezervi** 2 milyar 964 milyon dolar artarak **62 milyar 582 milyon** dolara yükselirken, **altın varlıkları** 891 milyon dolar artarak **41 milyar 486 milyon** dolara geriledi.
- **Borçlar (Yükümlülük):** Merkez Bankasının bilanço içi döviz ve altın borçları geçen hafta 2 milyar 924 milyon dolar artarak 96 milyar 289 milyon dolara yükselirken, bilançosunda gözükmeyen (bilanço dışı) **döviz ve altın swap borçları** ise 62 milyon dolar artarak 65 milyar 306 milyon dolara yükseldi.
- Swap dahil toplam **döviz ve altın borçları** 2 milyar 986 milyon dolar artarak **161 milyar 595 milyon dolara** çıktı.
- **Net Rezerv:** Böylece Merkez Bankasının (*kamunun Merkez Bankasındaki mevduatı da borç kabul edildiğinde*) swap borçları dahil **net rezervi eksi -55,7 milyar dolar oldu.**
- IMF ile 2002 yılında imzalanan Stand-by anlaşması ile tanımlanan analitik bilançoya göre ise kamunun döviz mevduatı Merkez Bankası borcu **sayılmadığında** net rezervi (eksi) – **42,1 milyar** dolar olarak hesaplandı.

-Sıcak Para

- Yabancıların Türkiye'deki hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku** 2 - 9 Temmuz haftasında, 270 milyon dolar artarak **71,5 milyar dolara** oldu.
- Kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında ise geçen hafta yabancılar 54 milyon dolarlık hisse senedi, 5,9 milyon dolarlık devlet iç borçlanma kâğıdı satın aldılar. 6,2 milyon dolarlık şirket borçlanma kâğıdı sattılar. Swap alacaklarını da 170 milyon dolar artırdılar.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Yabancı yatırımcıların 9 Temmuz itibarıyla Türkiye'deki portföylerinin 20,8 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 8,1 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör borçlanma kağıdı, 30,4 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından, 12,1 milyar doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- Yabancı yatırımcılar kur ve fiyat değişimlerinden arındırıldığında bu yıl 1 Ocak – 9 Temmuz günleri arasında hisse senedi ve iç borçlanma kağıtlarında net olarak 621 milyon dolarlık satış yaptılar. Swap alacaklarını da 8,5 milyar dolar azalttılar. Dolayısıyla **yıl başından bu yana net sıcak para çıkışı (kur farklarından arındırılmış) 9,1 milyar dolar** oldu.

-Faiz Ödemeleri

- Merkezi yönetim bütçesinden yapılan faiz ödemeleri bu yılın ilk altı aylık döneminde yüzde 27,5 oranında artarak 90,9 milyar liraya kadar tırmandı.
- Hazine ve Maliye Bakanlığının verilerine göre geçen yılın ilk yarısına göre faiz iç borç faiz ödemeleri yüzde 19,6 oranında artarak 61,8 milyar liraya yükselirken, dış borç faiz ödemeleri ise yüzde 23,1 oranında artarak 18,8 milyar dolar oldu.
- Faiz ödemelerindeki asıl büyük artış ise altına dayalı olarak da ihraç edilen kira sertifikası ve benzeri borçlanmalar için yapılan ödemelerden kaynaklandı. Bu türden borçlanma araçları için yapılan faiz ödemeleri ise yüzde 138,6 oranında artarak 10,2 milyar liraya ulaştı.

-Merkezi Yönetim Bütçesi

- Merkezi yönetim bütçesi bu yıl haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 29,2 oranında artarak 25 milyar lira olarak gerçekleşti. Faiz dışı bütçe ise 15,6 milyar liralık açıkla sonuçlandı.
- Ocak-Haziran döneminde ise bütçe 32,5 milyar liralık açıkla sonuçlandı. Bütçe açığı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 70,3 oranında küçüldü.
- Yılın ilk yarısında bütçe harcamaları yüzde 17,4 oranında artarak 663,4 milyar liraya yükselirken, vergi ertelemeleri nedeniyle geçen yıl bu dönemde düşük gerçekleşen vergi gelirleri ise yüzde 38,5 oranında büyüyerek 630,8 milyar lira oldu.
- Bütçe açığının 32,5 milyar lira olarak gerçekleştiği bu dönemde faiz dışı bütçe fazlası ise 58,3 milyar lira olarak gerçekleşti.

-Kredi ve Mevduat Gelişmeleri

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, 31,2 milyar lira artarak 3 trilyon 918 milyar liraya yükseldi.
- TL cinsinden mevduatlar 28,8 milyar lira artarak ve 1 trilyon 751 milyar liraya çıktı.
- 1,2 milyar dolar artarak 251,6 milyar dolara yükselen döviz ve altın cinsinden mevduatların TL karşılığı ise kurdaki düşüşün etkisiyle 2,4 milyar lira artarak 2 trilyon 167 milyar lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payı (dolarizasyon oranı) da yüzde 55,3 oldu. Yurt içi ve yurt dışı kaynaklı toplam mevduatın yarısından çoğunu yine yabancı para cinsinden açılmış mevduatlar oluşturmaya devam etti.
- **Dolarizasyon;** gerçek kişilere ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 56,8 oldu. Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 6 - 12 Temmuz günleri arasında 182 milyon dolar artarak 160,6 milyar dolara yükseldi.

Krediler

- Bankaların verdiği krediler (*bankaların bankalara verdiği krediler hariç*) 6-12 Temmuz günleri arasında, 6,1 milyar liralık artışla 3 trilyon 907 milyar liraya yükseldi.
- Bu günler arasında TL krediler 10,1 milyar lira artarken, döviz kredilerinden TL karşılığında ise kur düşüşünün etkisiyle 3,9 milyar liralık azalış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden ise 86 milyon dolar artarak ve 165,1 milyar dolara çıktı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

-Vatandaşın Toplam Borcu 969 Milyar

- **Bankalara Ve Finansman Şirketlerine:** Vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan borcu (takipteki borçları da dahil) 2 - 9 Temmuz günleri arasında 3,5 milyar lira daha artarak 912,6 milyar liraya yükseldi. Bu borcun 19,3 milyar lirası vadesinde ödenmediği için takibe alınanlardan oluşuyor.
- Bu borcun 739,8 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç dahil) kredilerinden, 172,8 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 2,9 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 535 milyon liralık artış oldu.
- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları da 14 milyar lirası tüketici kredilerinden, 5,3 milyar lirası da kredi kartlarından olmak üzere toplam 19,3 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Varlık Yönetim Şirketlerine Borç:** Bu arada bankaların vatandaştan zamanında tahsil edemedikleri için takibe aldıkları ancak daha sonra da varlık yönetim şirketlerine sattıkları alacaklarından kaynaklanan vatandaşın borcu da Mart 2021 sonu itibarıyla 30,3 milyar lira olarak açıklandı.
- **TOKİ'ye Olan Borç:** Vatandaşların taksitli konut alımları nedeniyle Toplu Konut İdaresine (TOKİ) olan borçları ise 26,4 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Toplam Borç:** Böylece **vatandaşların**, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) **toplam borcu 969,3 milyar lirayı** buluyor.

-409 Bin Vatandaş Daha Borcunu Ödeyemedi

- Risk merkezinin verilerine göre, bu yıl ocak-mayıs döneminde 290 bin 882 kişi bireysel kredi, 181 bin 153 kişi de kredi kartı borcunu zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından takibe alındı. Hem kredi kartını hem de bireysel kredisini ödeyemeyenler tek kişi sayıldığında toplam 408 bin 913 vatandaşın daha kredi sicili bozuldu.
- Bireysel kredi ve tüketici kredisini borcunu ödeyemeyenlerin sayısında geçen yılın aynı dönemine göre 93 bin 797 kişilik artış yaşandı.
- Bu arada son beş yılda bankalar tarafından takibe alındıkları halde, bu borçları halen devam eden vatandaş sayısı ise 3 milyon 449 bin 271 olarak gerçekleşti.
- **Kredi Borcu Bulunan Vatandaş Sayısı:** Yine Risk Merkezinin verilerine göre bankalara kredi kartı ve tüketici kredisini borcu bulunan vatandaş sayısı ise son bir yılda 1 milyon 723 bin kişi artarak mayıs sonu itibarıyla 34 milyon 536 bine kadar çıktı.

-Faiz Oranları

Merkez Bankası Fonlama Faizi

- Merkez Bankası Para Politikası Kurulu geçen hafta yaptığı toplantıda (enflasyonun yükselme eğiliminde olmasına rağmen) politika faizini (haftalık yüzde 19) değiştirmede
- Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın (16 Temmuz'da 267,8 milyar lira) ağırlıklı ortalama faizi de 16 Temmuz itibarıyla yine yüzde 19 oldu.

İç Borçlanma Kağıtlarının Faizi

- İki yıl vadeli devlet tahvili 16 Temmuz günü kapanışta yüzde 18,73 faiz oranıyla (**gösterge faiz**) işlem gördü.
- Beş yıl vadelinin faizi de yüzde 18,35'e 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 17,42'ye geriledi.
- Faiz oranları bir önceki haftaya göre iki yıl vadelide 0,26 puan artarken, 5 yıl vadelide yüzde 0,09 puan, on yıl vadelide ise 0,20 puan azaldı.

Risk Primi (CDS)

- Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası- 5 yıl vadeli*) ise geçen hafta yüzde 0,03 oranında azalarak 390,83'e oldu.
- CDS'i Türkiye'den yüksek ülke olarak bir ter Arjantin bulunuyor. Türkiye diğer tüm ülkelere göre daha yüksek bir risk primine sahip bulunuyor.
- Risk primi son 5 yılda en düşük noktaya 152,28'le 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643,15 değerine 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

-İcra Dairelerindeki Dosya Sayısı 22,4 Milyon

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 16 Temmuz günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 3 milyon 978 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 923 bin adet arttı.
- Aynı dönemde 3 milyon 725 bin icra dosyası da sonuçlandırıldı.
- Geçen yıl nisan ayından itibaren üç ay süreyle icra dairelerine başvurular ertelenmişti. Bu yılki yüksek artışın önemli bir nedenini de bu erteleme etkisi oluşturuyor.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise bir yıl öncesine göre (16Temmuz 2020 tarihine göre) 1 milyon 846 bin adet artarak 22 milyon 464 bine çıktı.

-Tarımda Üretici Fiyatları Yüzde 21,76, Girdi Fiyatları Yüzde 24,4 Arttı

- **Üretici Fiyatları:** Tarım ürünlerinin üretici fiyatları haziranda bir önceki aya göre yüzde 1,76 oranında artış yaşandı.
- Son aylarda irdi maliyetleri de önemli ölçüde artan tarım ürünleri üretici fiyatlarında haziran ayı itibariyle son bir yıllık artış oranı ise yüzde 21,76 olarak gerçekleşti.
- **Girdi Fiyatları:** Bu arada mayıs ayında tarımsal girdi fiyatlarında bir önceki aya göre yüzde 2,49 oranında artış kaydedildi. Girdi fiyatlarındaki yıllık artış oranı ise yüzde 24,43 olarak hesaplandı.
- Son bir yıllık dönemde, tarımın en önemli girdilerinden olan gübre ve toprak geliştiricilerin fiyatında yüzde 45,9, enerji fiyatlarında yüzde 20,89, hayvan yeminde yüzde 24,88, makine bakım masraflarında yüzde 31,68, veteriner harcamalarında yüzde 19,23 oranında artış yaşandı.

-Konut Satışlarında Azalma Sürüyor

- Haziranda Türkiye genelinde yapılan konut satışları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 29,1 oranında azaldı. Haziranda ipotekli (kredili) konut satışları yüzde 71,5 oranında azalarak 28 bin 878 konuta inerken, diğer satışlar ise yüzde 19,6 artarak 105 bin 853 oldu. Konut kredisi faizlerindeki yüksek seyir kredili konut alımını sınırlıyor.
- Ocak-Haziran döneminde ise konut satışlarında geçen yıla göre yüzde 11,5 oranında azalma oldu. 2020 yılının aynı döneminde 624 bin 769 olan satılan konut sayısı, bu yıl 552 bin 810'a geriledi.
- Gerileme esas olarak ipotekli satışlardaki yüzde 60,9 oranındaki azalmadan kaynaklandı. Diğer yöntemlerle yapılan satışlarda ise yüzde 25,2 oranında artış kaydedildi. Bu dönemde ipotekli konut satışları 266 bin 374'ten 104 bin 168'e geriledi. Diğer yöntemlerle yapılan satışlar da 358 bin 395'ten 448 bin 642'ye yükseldi.

İŞSİZLİK SİGORTASI FONU DA OLMASA!

Kapatılan işyerlerinde çalışanlara yapılan ödemeler bütçe dışı İşsizlik Sigortası Fonu'ndan (İSF) karşılandı.

İktidar salgında bütçeden kitlelere destek yerine kredi ile borçlanmaya yönlendirip, üste vergileri artırdı. Kapatılan işyerlerinde çalışanlara yapılan ödemeler bütçe dışı İşsizlik Sigortası Fonu'ndan (İSF) karşılandı. İktidar işverenlerin ve salgında işini kaybeden milyonların, çalıştıkları dönemde ödedikleri paralardan oluşan İSF kaynaklarının 46,2 milyar TL'sini kullanarak İSF'nin üçte birini eriterek, destek vermekle övünüyor.

Haziran ayı bütçe verileri ve Ocak-Haziran dönemi rakamları da gösteriyor ki salgın sürecinde sıkıntıya düşen geniş kitlelere bütçeden doğru düzgün bir destek yapılmadı. İnsanlar, yeni kredi kampanyalarıyla yeni borçlara yönlendirildi. İktidar vergi artışlarına giderek bütçe gelirlerini arttırdı.

- Ancak asıl vahim olan salgın dönemi boyunca alınan kısıtlama, kapatma, faaliyet durdurma, sokağa çıkma yasaklarıyla işini kaybeden, gelirden yoksun kalan milyonlarca kişiye destek sağlamakla övünen iktidarın yaptığı Kısa Çalışma Ödeneği (KÇÖ) ve Nakdi Ücret Desteği'nin (NÜD) de yine bütçe dışından, **İSF'den karşılanmış olması.**

Salgında işini kaybeden çalışanların ve işyeri kapatılan işverenlerin, faaliyette buldukları ve çalıştıkları dönemde olası işsizlik ve kara gün için ödedikleri paralar ve kesintilerden oluşan İSF kaynaklarından 46,2 milyar TL bu dönemde iktidar tarafından kullanıldı.

Diğer deyişle şimdi işsiz kalan milyonların, çalıştıkları dönemde yapılan kesintiler, aylık 1.500 TL KÇÖ, günlük 40 TL NÜD gibi cüzi rakamlarla kendilerine ödenirken, iktidar bunu sanki bir lütuf, bütçeden ya da cebinden

veriyormuş gibi sunarak övündü. Çalışanların ve işverenlerin tüm çağrılarına rağmen İSF’de kaynak kalmadığı gerekçesiyle **30 Haziran’dan itibaren KÇÖ ve NÜD ödemeleri sonlandırıldı.**

2020 başında İSF’de toplam 131,5 milyar TL var iken İş ve İşçi Bulma Kurumu’nun (İŞKUR) 9 Temmuz’daki İSF verilerine göre bu tutar 85,3 milyara indi. Fonun varlıkları üçte bir oranında erimiş, 46,2 milyar TL azalmış!

İktidar bütçeyi keyfi olarak tüketip, itibardan tasarruf olma anlayışıyla Merkez Bankası’nın ihtiyat akçesini, diğer kaynakları tüketerek kasayı boşaltırken, salgın başlayınca da bütçede kaynak olmayınca şimdi işsiz kalan milyonlarca kişinin çalıştıkları dönemde ücret ve maaşlarından yapılan kesintilerin biriktiği İSF kaynaklarını alabildiğine kullandı. Bir yandan bu parayı destek olarak verdiğini söyleyip, salgında dünyada en fazla destek veren ülke olma yalanını ortaya atarken diğer yandan İSF’yi eritip şimdi milyonlarca işsiz hiçbir destek olmaksızın ortada bıraktı. Daha da önemlisi, milyonlarca işsiz gerçekten salgında işini kaybettiği halde ya prim ödeme gün sayısı kriterlerini karşılayamadığı için ya da TÜİK tarafından işsiz sayılmadığı için bu cüzi ödemelerden bile yararlandırılmadı.

Mademki iktidar salgında destek verdiğini iddia edip, işsiz kalanların çalışırken biriktirdiği paraları kullandı, o halde şimdi bu paraları İSF’ye iade etmek, İSF’yi olası yeni bir salgın ve işsizlik dalgasına karşı eski parasal gücüne kavuşturmak zorunda. Çünkü İSF’deki paralar çalışanların, işsizlerin, işverenlerin kara gün için yaptıkları ödemelerden, kesintilerden oluşan emanet bir paraydı.

İktidar ‘harcadım oldu biti, para yok!’ diyemez. İSF’den kullanıp, ‘destek verdim’ diye övündüğü bu milyarlarca liralık bütçe dışı parayı yerine geri koymadığı takdirde, milyonlarca çalışan ve işsizin, yüzbinlerce işverenin dar günü için biriktirilen paralar gasp edilmiş olacaktır. Ayrıca iktidarın iddialarının aksine, IMF sıralamasında salgın desteklerinin milli gelire oranında dünyada en sonlarda yer alan Türkiye’de, 1,5 yılı aşan süreden bu yana ekonomi, işsizlerin parasıyla ayakta durmuş demektir.

TÜRKİYE'DE, EV SAHİBİ OLMAK İSTEYEN YABANCILARIN SAYISI HER GEÇEN GÜN ARTIYOR.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun verilerine göre, Türkiye’de, ev sahibi olmak isteyen yabancıların sayısı her geçen gün artıyor. Konut satışları yılın ilk yarısında (Ocak - Haziran 2021) yüzde 11,5 gerilerken, yabancılara yapılan satışlar yaklaşık yüzde 44 artış gösterdi. Haziran ayı itibarıyla satış rakamlarına bakıldığında geçen yılın aynı ayına kıyasla yabancılara yapılan konut satışlarındaki yüzde 185’lik artış dikkat çekiyor!

Haziran ayı konut satış istatistiklerinde yabancıların Türkiye’deki konut alımlarında ciddi yükselişler olması dikkat çekerken, döviz kurlarındaki yükseliş ve TL’nin değer kaybı nedeniyle yabancılar açısından konut fiyatlarının düşük kalması önemli bir etken. Beklentiler yılsonuna kadar yabancılara yapılan konut satışları toplamının 50 bin ve üzerine çıkarak rekor seviyeye gelmesi.

TÜİK’in Haziran 2021 konut satış verilerine göre, Ocak-Haziran döneminde toplam konut satışları yüzde 11,5 azalırken, yabancıya satışlardaki yüzde 44 artışla birlikte ilk 6 ayda yabancıların satın aldığı konut sayısı 20 bin 488 oldu.

İktidar 2013 yılında başlattığı uygulama ile 1 milyon dolar ve üzerinde tutarlarda gayrimenkul satın alan yabancılara TC Vatandaşlığı verilmesini kararlaştırmıştı. 1 milyon dolarlık tutarın yüksek bulunması nedeniyle fazla ilgi görmeyen vatandaşlık karşılığı gayrimenkul satışları, 2018 yılında tutarın 250 bin dolar olarak belirlenip 4’te 1 düşürülmesiyle yabancıların konut alımları da hızlanmaya başladı. Bunun yanı sıra 2015’ten bu yana dolar kuru 3,5 TL’den 8,5 TL’ye çıkarak, **TL karşısında yaklaşık yüzde 200 değer** kazandı. Euro, 4 TL’den 10 TL düzeyine yaklaşarak yüzde 250 değer kazandı. TL’nin de aynı düzeyde değer kaybetmesi ellerindeki dövizle Türkiye’de hem ev sahibi hem de vatandaş olmayı hedefleyen yabancıların konut alımlarına olan ilgisini artırdı.

Yüksek enflasyon, buna paralel olarak artan konut fiyatları ve yükselen konut kredisi faizleri Türk vatandaşlarının konut sahibi olmasını zorlaştırırken, gerek büyük şehirlerde gerekse yazlık bölgelerde yabancılar açısından dövizle konut sahibi olmak kolaylaştı.

Özellikle döviz birikimlerini gayrimenkulde değerlendirmek isteyen yabancılar açısından birkaç yıl önce 1 milyon dolar ya da euronun TL karşılığı bugün 2-2,5 katına çıkınca, birkaç yıl önce aynı parayla bir konut alabilirken şimdi aynı dövizle iki konut birden satın alma imkânına sahip oldular.

Haziran ayında Türkiye’den en çok konut satın alan ülke vatandaşları arasında Irak’lılar uzun süreden bu yana olduğu gibi ilk sırada yer aldı. Haziran ayında Irak vatandaşları Türkiye’den 773 konut satın aldı. Irak vatandaşlarını sırasıyla, 683 konut ile İran, 300 konut ile Rusya Federasyonu, 250 konut ile Afganistan ve 192

konut ile Almanya vatandaşları izledi. 2013 yılında başlayan vatandaşlık karşılığı yabancılara konut satışları 8 yılda 220 bin oldu. Diğer yandan Türkiye genelinde konut satışları Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 29,1 azalarak 134 bin 731'e gerilerken, Ocak-Haziran dönemi 6 ayda ülke geneli konut satışları toplamı ise geçen yılın ilk yarısına kıyasla yüzde 11,5 azalarak 552 bin 810'a geriledi. Salgın nedeniyle konut satışlarında 16 aydan bu yana beklenen performans yakalanamıyor. Bu da konut stoklarının artmasına ve enflasyonla birlikte konut fiyatlarının yükselmesine neden oluyor.

Eurostat verilerine göre son bir yılda Avrupa'da yüzde 32'lik artışla konut fiyatlarının en çok arttığı ülke Türkiye oldu. AB ortalaması ise yüzde 6,1 olarak hesaplandı. İktidarın dönem dönem kamu bankalarına yaptırdığı kısa süreli düşük faizli konut kredisi kampanyaları ise konut-inşaat sektörünün sıkıntılı tablosuna çözüm olmaktan oldukça uzak. İflas ve konkordatoların en çok yaşandığı sektörlerin başında da **inşaat-konut** sektörü geliyor!

BÜTÇE AÇIĞI TIRMANIŞA GEÇTİ

Bütçe açığı tekrar tırmanışa geçti. Haziran'da 25 milyar olarak gerçekleşen bütçe açığı geçen yılın aynı ayında 19,4 milyar TL idi. Haziran açığıyla birlikte bu yılın ilk yarısında bütçe açığı toplam tutarı 32,5 milyar TL oldu. İktidar tasarruf tedbirleri ilan etse de Cumhurbaşkanının kendisini bundan istisna tutması, örtülü ödenek harcamalarının katlanması, açığın büyüyeceğinin sinyallerini veriyor!

Hazine ve Maliye Bakanlığının Haziran ayı verilerine göre, geçen ay merkezi yönetim bütçe giderleri 113,4 milyar TL, bütçe gelirleri 88,3 milyar TL oldu. Faiz dışı bütçe giderleri 104 milyar TL olurken, faiz dışı açık ise 15,6 milyar TL olarak gerçekleşti. Ocak-Haziran döneminde ise bütçe gelirleri, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 38,5 yükselerek 630 milyar 821 milyon liraya, bütçe giderleri yüzde 17,4 artarak 663 milyar 360 milyon liraya çıktı. Böylece yılın ilk yarısında toplam 32 milyar 540 milyon lira bütçe açığı verildi. Geçen yılın ilk 6 ayında açık tutarı 109,5 milyar TL idi.

Geçen yıl Mart ayında başlayan COVID-19 salgını nedeniyle Nisan ayından itibaren geçilen kapanma döneminde vergi ödemelerinin ertelenmesi, tahsilatların ötelenmesi sonrasında Ocak-Haziran döneminde 109,5 milyar TL'ye çıkan bütçe açığının bu yıl 32,5 milyara gerilemesinde yapılandırma ve vergi artışları etkili oldu.

Ocak ayında yürürlüğe konulan vergi barışı ve yapılandırma taksitlerinin düşük düzeyde de olsa kısmen ödenmesi yanında, Kurumlar Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Akaryakıt Tüketim Vergisi, Özel İletişim Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi'nde yapılan yüklü artışlar, vergi gelirlerini artırarak açığın yavaşlatılmasında etkili oldu.

Yapılandırmada ödenen taksitlerden ilk altı ayda gelen katkı 18,6 milyar TL düzeyinde gerçekleşirken bu rakam hedeflenen tutarın oldukça altında. Bu yüzden de iktidar yeni bir yapılandırma yasası daha çıkartmak zorunda kaldı. Ağustos sonuna kadar yapılacak başvurularla yapılandırılması öngörülen 400 milyarı aşkın gecikmiş vergi alacağına ilk taksitler 30 Eylül'de ödenecek. Dolayısıyla bütçe açığının tırmanışa geçtiği sonbahar aylarında da yapılandırma taksitlerinden gelecek ödemelerle yılsonunda bütçe açığının daha da artmasının önlenmesi hedefleniyor.

Ancak, süresi dolmadan yenisi çıkartılmak zorunda kalınan önceki yapılandırmada olduğu gibi kanımca mevcut ekonomik koşullarda yine yapılandırma taksitlerinin beklenen düzeyde ödenmesi gerçekleşemeyecek.

İktidar, Haziran ayında geçen yıla kıyasla 6 milyarı aşan tutarda daha fazla olan bütçe açığının yeniden tırmanışa geçtiğini gördüğü için Temmuz başından itibaren Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'ni uygulamaya koydu. Ancak Cumhurbaşkanlığı ve TBMM'nin muaf tutulduğu tasarruf önlemlerinin beklenen etkiyi yaratmayacağını, kısa sürede delineceğini öngörmekteyim.

Bütçe üzerindeki en büyük israf yükünü oluşturan Cumhurbaşkanlığı harcamalarının istisna tutulması, mayıs ayındaki 103 milyon TL olan örtülü ödenek giderlerinin dört kat artışla Haziran ayında 463 milyon TL'ye yükselmesi ve 6 ayda toplam 1,3 milyar liraya ulaşması tasarrufun sözde kalacağını en somut işaretidir!

TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ DÜŞMEYE DEVAM EDİYOR

Tüketici Güven Endeksi (TÜGE) temmuz ayında yüzde 2,7 düşüş göstererek 79,5 puana geriledi. TÜGE'yi oluşturan alt endekslerde de sert düşüşler gözlenirken, gelecek 12 aya dönük beklentilerde de kötümserlik arttı. Gerek ekonominin genel durumu gerekse hanelerin maddi durum beklentilerinde ciddi düzeyde kötümserlik ve endişe artışı dikkat çekiyor!

TÜİK ve Merkez Bankası (MB) iş birliğiyle yürütülen "Tüketici Eğilim Anketi" sonuçlarından derlenen TÜGE, temmuz ayında hazirana göre yüzde 2,7 gerileyerek 81,7'den 79,5 puan değerine indi. TÜGE'deki bu ciddi düşüş Temmuz başından itibaren geçilen normalleşme sürecine rağmen gerek şimdiki gerekse gelecek 12 aya dönük

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

beklentilerde kötümserlik ve kaygıların arttığını, iktidara ve uyguladığı politikalara güvensizliğin sürdüğünü gösteriyor.

TÜGE'yi oluşturan alt endekslerde de durum farklı değil. Geride kalan 12 aylık döneme göre mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi Haziran'da 61 iken, Temmuz'da yüzde 5,1 düzeyinde oldukça sert bir düşüşle 57,9 oldu. Dolayısıyla geçmiş 12 aya göre hanelerin maddi durumunda gerek güncel olarak gerekse gelecek 12 aya ilişkin olarak bir iyileşme olmadığı anlaşılıyor.

Aynı şekilde gelecek 12 aylık döneme ilişkin hanenin maddi durum beklentisi endeksi de Haziran'da 82,9 iken, Temmuz'da yüzde 3,8 azalarak 79,8 olarak kayıtlara geçti. Bu da hanelerin gerek mevcut maddi durumlarında gerekse geleceğe dönük maddi durum beklentilerinde iyimserliğin, olumlu bekleyişlerin söz konusu olmadığı, sıkıntılı tablonun devam edeceği görüşünün ağırlıkta olduğunu işaret ediyor.

Öte yandan geçtiğimiz haziran ayında tüketici eğilim anketine verilen yanıtlarda gelecek 12 aya ilişkin genel ekonomik durum beklentisi endeksi 86 iken, temmuz ayında bu değer yüzde 3,3 azalarak 83,2'ye geriledi. Bu da üstte hanelerin mevcut ve geleceğe dönük maddi durum tablosu yanında ekonominin genel tablosunun da kötümser şekilde algılandığını, önümüzdeki süreçte de olumlu bir gelişme ya da iyileşme öngörülmediğini ortaya koyuyor.

Alt endeksler içerisinde sadece geçmiş 12 aylık döneme kıyasla gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksinde çok küçük bir artış gözleniyor. Haziran ayında 96,9 değerinde olan bu endeks temmuzda yüzde 0,1 artarak 97 olmuş.

Ancak görülen bu cüzi artışa rağmen TÜGE hesaplamalarında 100 ve altındaki tüm değerler endişe ve kötümserliği, beklentilerdeki artan kaygıları yansıtırken 100-200 arası değerler olumlu bakışı, iyimserliği sergiliyor.

Bu açıdan bakıldığında gerek TÜGE gerekse TÜGE'yi oluşturan alt endekslerin tamamının 100'ün altında değerlerden oluşması toplumdaki genel ve yaygın beklentilerin ağırlıkla kötümser ve karamsar olduğunu işaret ediyor.

Temmuz başında geçilen normalleşme ve kaldırılan salgın kısıtlamalarının uzatılan bayram tatili ile birlikte vaka ve vefatların yeniden tırmanışa geçmesine zemin hazırladığının açığa çıkması **önümüzdeki dönemde yeniden kapanma ve yasaklar döneminin başlayacağı kanısını güçlendirirken** Temmuz ayı TÜGE endeksi de kısmen bu endişeleri yansıtıyor!

ULUSLARARASI UYARILAR ENDİŞE VERİYOR

Uluslararası Finans Enstitüsü'nden Türkiye'ye kredi genişlemesi-cari açık artışı ve kur yükselişi uyarısı!

Dünyanın önde gelen köklü ekonomi kurumlarından Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) yayımladığı Türkiye Raporu'nda; Türkiye'de yeniden kredi genişlemesi sürecine girildiğini, son dönemde aralıklarla sıkça uygulanan bu politikaların TL'de değer kaybını hızlandırdığı, cari açığa artışa yol açtığı ve bankacılık sektörünün risklerini yükselttiği, uyarılarında bulundu.

IIF raporunda "Ön veriler bir diğer büyük kredi genişlemesinin ilk belirtilerine işaret ediyor" görüşüne yer verilirken, son yıllarda TL'deki değer kaybının temel nedeninin tekrarlanan kredi genişlemeleri olduğu vurgulandı. IIF, kredi teşvikleri ve kampanyalarının ekonomik büyümeyle birlikte ithalatı ve cari açığı da artırdığını, cari açık artışının 2018 ve 2020'de TL'yi zayıflattığını kaydetti. Dolar/TL için tahminlerinin 2021'de 9,50'ye yükseltildiği belirtilen raporda, son dönemdeki kredi verilerinin, adil değer tahminini daha da yükseltme kararlarının gerekçesini güçlendirdiği ifade edildi. Mayıs ayının ikinci yarısından itibaren TL cinsi kredilerde ciddi bir artış başladığını belirten IIF, bu son genişlemenin şimdiden 2019'un ilk çeyreğinde yerel seçim öncesi dönemdeki kredi genişlemesini aştığını ve 2020'deki çok büyük genişlemenin de hemen hemen yarısına ulaştığını vurguladı. Küresel sermaye piyasalarında Türkiye'ye dönük alginın kötüleşmesi nedeniyle dolar/TL için adil değer tahminini 2 Mayıs 2021'de 7,50'den 9,50'ye yükselttiklerini hatırlatan IIF, son kredi genişlemesinin de bu kur revizyonuna ilave gerekçe oluşturduğu görüşüne raporunda yer verdi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) verileri, mayıs ayından bu yana son iki ayda bankaların TL cinsi kredi hacminde yaklaşık 90 milyar TL'lik artış olduğunu, 9 Temmuz itibarıyla TL kredi hacminin 2 trilyon 479 milyar 949 milyon liraya yükseldiğini gösteriyor.

IIF, TL/Dolar kuru tahminini uzun süre 5,50 seviyesinde tutarken, son dönemde ekonomi politikalarında, ekonomik kurumlarda sıkça yaşanan değişikliklerin yarattığı belirsizliklerin artması üzerine kur tahminini, 6 Nisan 2020'de 6,30'a, 29 Haziran 2020'de 7,50'ye, 2 Mayıs 2021'de 9,50'ye yükseltti.

Küresel piyasaların ve yatırımcıların değerlendirme ve tahminlerine önem verdiği IIF'nin son Türkiye raporunda dile getirdiği uyarılar ve kur öngörülleri önümüzdeki süreçte Türkiye'ye yönelik ekonomik ve siyasi algılarda iyileşme ve sermaye girişlerinde artış beklemenin güç olduğunu gösteriyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın **Merkez Bankası'na faiz indirimi baskısı ve düşük faizli yeni bir kredi kampanyasının başlatılması yönündeki ısrarları** IIF'nin raporunda yer verdiği görüşler doğrultusunda yeni bir kredi genişlemesi dalgasını beraberinde getirecektir. Bu da TL'de değer kaybının hızlanmasını, kurların yükselmesini, ithalatta maliyet artışlarını ve cari açık ile enflasyonda sert yükselişleri tetikleyecektir.

ENFLASYON YÜZDE 17 ZAM ÖNERİSİ YÜZDE 9

4 milyon 200 bin memur, 2 milyon memur emeklisi ile KİT'lerde çalışan yaklaşık 1 milyon işçi adına yapılacak toplu sözleşme görüşmelerinde işveren konumundaki iktidar, yüzde 20'ye tırmanan enflasyona karşılık yüzde 9 zam teklifiyle ortaya çıktı. Memur ve işçilere ilk etapta hedeflenen değil gerçekleşen enflasyonun en az 10 puan üzerinde zam ve 500'er TL seyyanen ücret artışı kaçınılmazdır.

Türk-İş ve Hak-İş Konfederasyonları tarafından kamudaki işçiler adına sürdürülen pazarlıkta iktidarın önerisi tartışma konusu bile olmaksızın reddedildi. Resmi enflasyonun yüzde 17'yi aştığı önümüzdeki aylarda yüzde 20'lere tırmanacağı bir ortamda **yüzde 9 zam önerisiyle** masaya oturmak işçilerle alay etmektir.

- Yıllardır güvencesiz çalıştırılan taşeron işçileri CHP'nin baskısıyla kadroya almak zorunda kalan iktidarın sendikalarla yapacağı sözleşmede yüzbinlerce taşeron işçi de toplu sözleşmeden yararlanma olanağına kavuşacak. Bir önceki sözleşmede kapsam dışı tutulan bu işçilerin diğerleriyle arasındaki ücret makasının kapanması için mutlaka ciddi bir tutarda net seyyanen zam yapılması kaçınılmazdır.

İktidar yine kaynak sıkıntısından, bütçe disiplininin, tasarruf tedbirlerinden dem vurarak milyonlarca çalışana mümkün olan en düşük zammı vermeyi hedefliyor. Mevcut koşullarda hedeflenen değil gerçekleşen enflasyonun en az 10 puan üzerinde bir ücret zammı ve tüm işçilere 500 TL seyyanen net-nakit zam, hiç değilse iktidarın baş edemediği yüksek enflasyonun tahribatını bir nebze de olsa azaltacaktır.

- İktidar ikinci çeyrekte ekonomik büyümenin yüzde 20-25 düzeyinde olacağıyla şimdiden övünmeye başladığına göre, bu büyümeden gerek işçilere gerekse memurlara ve emeklilere yapılacak zamma 'refah payı' da ilave edilmelidir.

Kamu işçilerinin yanı sıra Ağustos ayı başında da 4,2 milyon devlet memuru adına memur sendikaları ile toplu görüşme müzakereleri başlayacak. Aynı zamanda bu görüşmelerde bağlanacak maaş artışından 2 milyon memur emeklisi de yararlanacak. İktidar temmuz ayında memur ve emeklilere enflasyon farkı ile birlikte yüzde 8,45'lik bir zam yaptı.

Oysa iki yıl önceki sözleşmede 6'şar aylık dönemler itibarıyla yüzde 3'lük zam verilmiş ve iktidarın kontrolündeki Memur-Sen de itiraz etmeksizin bu sözleşmeye imza atmıştı.

İktidar yine orta vadeli ekonomik programlarda bugüne kadar hiç tutmayan enflasyon hedefini bahane ederek 2022-2023 yıllarını kapsayacak sözleşmelerdeki ücret ve maaş zamlarını hedef enflasyona göre vermeyi planlıyor.

2023'te yüzde 5'lik enflasyon hedefinin tutmayacağı en az yüzde 10 düzeyinde olacağı Merkez Bankası'nın enflasyon raporlarında ve beklenti anketlerinde ortaya çıktı. Merkez Bankası, yılsonu enflasyon hedefini yüzde 9,4'ten yüzde 12'ye revize ederek yükseltti.

Beklenti anketinde ise yılsonu enflasyon beklentisi yüzde 15'in üzerinde... İktidar buna rağmen yüzde 8-9'luk zam önerisiyle milyonlarca çalışanın karşısına çıkabiliyor!

- İktidar müteahhitlerinin milyarlarca TL ya da dolar-euro tutarındaki garanti ödemelerini hiç aksatmayan, vergi borçlarını silen, İstanbul Havaalanı başta olmak üzere KÖİ modelli havaalanlarının kira ödemelerini 2024'e erteleyen iktidar, milyonlarca işçi ve memurla toplu sözleşmeye gelince 'bütçede para yok' bahanesine sığınıyor.

Bir yanda inançtan, ahlaktan söz edenler diğer yanda 'çalışanın alın teri kurumadan hakkını ödeyeceksin' anlayışından kopmuş durumdadır.

- Her türlü israfı 'itibar' olarak görenler kendilerini tasarruftan muaf tutarken, 4 milyon memur, 1 milyon işçi, 2 milyon emekli olmak üzere, aileleri ve çocuklarıyla birlikte 20 milyonu aşkın dar gelirli kitleyi tasarrufla terbiye etmeye, hakkını vermemek için yollar bulmaya çalışıyor.

Almanya'nın, Fransa'nın, İtalya ve Hollanda'nın Türkiye'nin ekonomik başarılarını kıskandığını söyleyenler, kamuda istihdam edilen memura, işçiye, yıllarca ülkeye ve devlete hizmet etmiş emekliye de Alman, İtalyan, Fransız, Hollandalı işçi, memur ve emeklileri kıskandıracak maaş ve ücretleri vermeye mecburdur.

ENFLASYONUN NEDENİ HÜKÜMET

Enflasyon Raporu'nu açıklayan TCMB Başkanı Kavcıoğlu devletin her şeyi yaptığını, artık görevin firmalara düştüğünü söyledi. Halbuki enflasyonun nedenlerinin hiçbiriyile mücadele edilmediğini veriler ortaya koyuyor.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Şahap Kavcıoğlu, yılın 3'üncü Enflasyon Raporu'nu açıkladı. İlk raporda yüzde 9,4 olarak tahmin edilen yıl sonu enflasyonu 2'nci raporda yüzde 12,2'ye çıkarılmıştı. 3'üncü raporda da yıl sonu enflasyon tahmini 1,9 puan daha yükseltilerek yüzde 14,1 olarak açıklandı. Son yıllarda tekrarlanan senaryo bu yıl da değişmedi. Yılbaşındaki tahminler bu yılda da yıl ortasında revize edildi. Buna karşılık yüzde 14,1'lik tahmin ekonomistler tarafından inandırıcı bulunmadı. Kavcıoğlu sunumunu yaparken toplu şirketlere attı ve TCMB'nin enflasyonla mücadelede yalnız bırakıldığını iddia etti. Kavcıoğlu enflasyonla mücadelede devletin üzerine düşeni yaptığını ama firmaların daha insafli olması gerektiğini şu şekilde dile getirdi; "Biz Merkez Bankası, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı olarak bu konuda müthiş bir mücadele vermeye veriyoruz ama her şeyi de serbest piyasa içinde hareket ettirmeye çalışıyoruz. Bunun sahada firmalara ve odalara büyük görev düşüyor. Firmaların enflasyonla mücadelede daha duyarlı olmaları ve makul oranlarda zamlar yapmalarını rica ediyoruz. Yapılan zamlara baktığımızda artık 'falanca zam yaptı ben de yapayım' şekline döndü. Bunların kendi içinde dengelenmesi gerekir. Bunun için de mikro çalışmalar yaparak bu işleri hep beraber toplumsal mutabakat şeklinde çözmemiz lazım."

Kavcıoğlu'nun bu açıklaması şaşkınlık yaratırken, ekonomi yönetiminin çaresizliğinin de itirafı oldu. Türkiye ekonomisi enflasyon sorununu çözemedikçe, bu durum ekonomide zincirleme biçimde başka sorunlara neden oluyor. En önemli sonuç ise halkın alım gücünün giderek erimesiyle gelen yoksulluk. Bugün enflasyonun Türkiye'deki nedenlerini ve sonuçlarını derledik.

Nedenler

1-Kredi genişlemesi

Piyasaya para pompaladıkça oylarının arttığını gören iktidar, kredi genişlemesinden vazgeçemiyor. Faizler düşürülerek kredi talebi sürekli canlı tutuluyor. Piyasaya pompalanan krediler paranın değerini düşürüyor. BDDK verilerine göre 2019'un Mayıs ayında bankaların kredi alacağı 2,55 trilyon lirayken, bu yılın mayıs ayında bu tutar 3,85 trilyon liraya yükseldi. 2 yılda piyasaya kredi mekanizması ile 1,3 trilyon lira para pompalandı. Faizler düşük tutulduğu sürece piyasaya akan krediler genişlemeye devam ediyor. Ekonomi yönetimi kredi genişlemesini durdurduğunda ise bu sefer işsizlik oranları artıyor. Hükümet 19 yılın sonunda ekonominin kontrolü kaybetmiş durumda.

2-Lira'nın değer kaybı

Bir yandan kredi genişlemesi diğer yandan bütçe açıkları ve dış açıklar liradaki değer kaybının ekonomik nedenleri. Bunun yanı sıra güven vermeyen politik hat ve plansızlık liradaki dalgalanmanın politik nedenleri. Sonuç olarak lira, Dünyadaki diğer para birimleri karşısında hızla değer kaybediyor. 2018 yılının Temmuz ayı ortasında 4,85 TL seviyesinde seyreden dolar kuru bugün 8,5 TL seviyesine kadar yükseldi. 2013'ten itibaren sürekli değer kaybeden liranın değerini hükümet koruyamıyor. İthalata bağımlı ekonomi, lira değer kaybettiğinde enflasyon yaratıyor. Haziran ayı tüketici enflasyonu (TÜFE) yıllık yüzde 17,53 ama döviz kurlarındaki yükselme nedeniyle üretici enflasyonu (ÜFE) yüzde 42,89.

3-Petrol fiyatlarındaki yükselme

Pandemi nedeniyle 2020'de sanayi üretimi sert şekilde azalmış, böylece petrol fiyatları düşmüştü. Ancak özellikle sanayileşmiş ülkelerde aşı çalışmalarının hız kazanmasıyla birlikte sanayi üretimi arttı ve petrol fiyatları da yükselmeye başladı. Geçen yılın temmuz ayında 35 dolar seviyesinde olan Brent Petrol'ün varil fiyatı bu yılın aynı döneminde 75 dolara yükseldi. 1 yıl gibi kısa bir zamanda 2 katına fırlayan petrol fiyatları Türkiye gibi enerji ithalatçısı ülkelerin enflasyon oranlarını yükseltiyor. Sanayi üretimindeki en önemli girdi kalemlerinden biri olan petrol fiyatlarındaki yükselme her türlü mal üretiminin maliyetini artırıyor.

4-Fiyatlamadaki bozulma

Normal şartlar altında, Türkiye gibi enflasyon hedeflemesi uygulamasıyla fiyat istikrarını hedefleyen ülkelerde Merkez Bankaları tahminler yoluyla piyasaya ışık tutmaya çalışır. Ancak Türkiye’de TCMB’nin hiçbir tahmini tutmayınca fiyatlamayı özel sektör kendi analizleriyle yapıyor. 1 yıl sonra fiyatın çok yüksek olacağını tahmin eden firmalar bugünden sipariş vererek talebi öne çekiyor. Talepteki bu olağandışı artış enflasyonu tırmandırıyor. TCMB ise bu yaşananı izlemekten başka bir şey yapmıyor. Yıl sonu yüzde 14,1 olarak açıklanan enflasyon tahmini ise analistlerin eleştirilerine neden oldu.

Sonuçlar

1-Çalışan yoksulluğu

Enflasyon en çok sabit ücretli çalışanları etkiliyor. Fiyatlar günbegün artarken, sabit kalan gelirin alım gücü düşüyor. Peki ya ücretli çalışan kesimlerin alım gücündeki bu erime karşısında tasarrufları mı azalıyor yoksa tüketimleri mi? Türkiye’deki ücretli çalışanların büyük çoğunluğu açlık sınırının dahi altına düşen asgari ücretle geçiniyor, ay sonunu zor getiriyor. Enflasyon ise zaten cebine gireni ay sonuna kadar tüketen bu kesimlere darbe vuruyor. Ek maliyet anlamına gelen enflasyon nedeniyle tüketim kısılmak zorunda kalıyor. O kadar ki geniş halk kesimleri artık boğazından kısmaya başlamış durumda. Bunun delili ise asgari ücretle geçinen çalışan sayısı.

2-Gelir ve servet adaletsizliği

Enflasyon geliri TL cinsinden olan herkesi olumsuz etkiliyor ancak enflasyona karşı gelirin korunabilmesi için büyük tasarruf sahibi olmak gerekiyor. Tasarruf sahipleri, paralarını, altın, döviz, vadeli mevduat gibi yatırım araçlarında değerlendirerek enflasyon karşısında alım güçlerini koruyabiliyor hatta reel getiri elde edebiliyor. Buna karşılık tasarrufu olmayan milyonlar alım güçlerindeki erimeyi çaresizce seyretmek zorunda kalıyor. Bu kesimler için artık ithal girdiler nedeniyle fiyatı hızla artan beyaz eşya, televizyon, bilgisayar, telefon gibi dayanıklı tüketim mallarını satın alabilmek giderek zorlaşırken, küçük bir azınlık enflasyon ortamından faydalanabiliyor.

3-Dolarizasyon

Geçici olmayan, Türkiye’deki gibi uzun yıllara dayanan enflasyon, ekonominin çarklarının yabancı parayla dönmesine neden oluyor. Hem yurttaşlar enflasyondan korunabilmek için tasarruflarını dolar gibi daha istikrarlı paralarda tutmaya başlıyor, hem de borçlanma döviz üzerinden gerçekleşiyor. 2011’in Mayıs ayında bankalardaki mevduatın yüzde 28’i yabancı para ve kıymetli maden olarak kullanılırken 2021’in Mayıs ayında bu oran yüzde 54,3’e tırmandı. Yerli paraya olan talep azaldıkça paranın değeri düşüyor, paranın değeri düştükçe yerli paraya olan talep azalıyor. Böylece bu durum enflasyonun bir sonucuymken aynı zamanda nedenine dönüşüyor.

4-Daha fazla enflasyon

Enflasyonun sonucu eğer müdahale edilmezse daha fazla enflasyon oluyor. Piyasa mekanizması içinde zincirleme olarak nedenler sonuçlara, sonuçlar ise nedenlere dönüşüyor. Fiyatlama davranışı bozulan firmalar yıllarca çift haneli enflasyonla yaşayınca, karşısında enflasyonun nedenlerine müdahale eden bir hükümet de görmedikçe, fiyatlama davranışını yine çift haneli enflasyon üzerine kurguluyor. TL uzun yıllar değer kaybettikçe, ekonomik aktörler TL’ye gelecek dönemde de güvenmiyor ve dövizle ilgisi devam ediyor. Her defasında tahminleri suya düşen TCMB’nin bu durumda da payı var. Temel görevi fiyat istikrarı olan kurumun 3 yıl içinde 4 başkan görmesi kuruma duyulan güveni sarsıyor.

HALK 67 AYIN 59’UNU AÇ GEÇİRDİ

Son beş yılda neredeyse tüm aylar açlık sınırının altında geçti. Asgari ücretin yeni açıklandığı ocak-şubat aylarında bile durum değişmedi. Yurttaşlar geçen 67 ayın 59’unu deyim yerindeyse aç geçirdi.

Ekonomik dar boğaz ve yoksullukla boğuşan ülke, 2016 yılından bu yana geçen 67 aydan 59’unu açlık sınırının altında geçirdi. Son 5 yıl neredeyse tamamen açlık sınırının altında sürdü. Her ay açıklanan açlık-yoksulluk verileri ve asgari ücret karşılaştırmasına bakıldığında, son beş yılda açlık sınırının üstünde kalan ay sayısı yalnızca 8 oldu. 2016-2017 ve 2018 yıllarında tek bir ay dahi açlık sınırının üstünde seyretmedi.

2016’da asgari ücret bin 301 lirayken, Türk-İş’in açlık sınırı bin 350 ve bin 1432 arasında değişiklik gösterdi. Hiçbir ayda asgari ücret açlık sınırının üstüne çıkmadı. 2017’de de durum farklı olmadı. Asgari ücretin bin 404 olduğu 2017 yılında, yurttaşlar her ay açlık sınırının altında yaşadı. Asgari ücrete en yakın açlık sınırı ocak ayında

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

gerçekleşen 1479 TL oldu. Yılsonuna gelindiğinde bu rakam 1608'lere kadar çıktı. Hiçbir ay aylık sınırının üstünde seyretmedi.

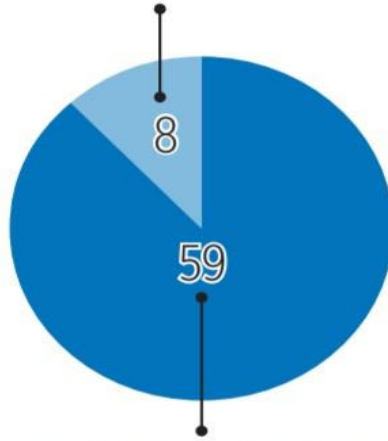
Zamlar Fayda Etmedi

2018'de de yurttaşlar iktidarın 'ekonomi' pratiğinden nasibini aldı. Asgari ücretin 1603 TL olarak açıklandığı sene, hiçbir ay aylık sınırının üstünde gerçekleşmedi. Yılsonuna doğru aylık sınırı bin 943 TL'ye kadar ulaştı.

Yıl Ortasında Eriyor

2019'un ocak ve mart ayları haricindeki 10 ayı aylık sınırının altında geçti. 2020'de ise aylık asgari ücretin aylık sınırının üstünde kaldığı ay sayısı 1'le sınırlı kaldı. 2021'de durum benzer olmadı. Son beş seneden farklı olarak ilk dört ay aylık sınırının üstünde kaldı. Diğer aylarda ise durum değişti.

Asgari ücretin aylık sınırının
üzerinde olduğu aylar

Asgari ücretin aylık sınırının
altında olduğu aylar

EMEKLİLER BU BAYRAMDA DA SOFRA KURAMADI, TORUNLARINA HARÇLIK VEREMEDİ

Kurban Bayramında son bir yılda temel gıda fiyatlarındaki artış en çok emeklileri etkiledi. Bu bayramda da emeklilerin yüzü gülmedi, emekliler sofraya kuramadı, torunlarının yüzüne bakamadı.

2020 ve 2021 yılı temel gıda fiyatları arasındaki farka bakılınca emekli ikramiyesine yapılan yüzde 10'luk zammı temel gıdadaki artışla buhar oldu

Ürün	2020 Fiyatı TL(Haziran)	2021 Fiyatı TL(Haziran)	1000 TL Alım Gücü	1100 TL Alım Gücü	Fark (Eksi)
Pirinç	10,79	12,9	92 Kg	84 Kg	8 Kg.
Bulgur	5,34	5,9	187 Kg	183 Kg	4 Kg.
Ekmek	6,23	7,63	160 Adet	144 Adet	16 Adet
Makarna	5,17	5,92	193 Paket	185 Paket	8 Paket
Et	50,21	64,3	20 Kg	16 Kg	4 Kg
Tavuk	13,05	19,05	76 Kg	57 Kg	19 Kg
Yoğurt	6,41	7,56	156 Kg	145 Kg	11 Kg
Yumurta	0,52	0,76	1923 Adet	1447 Adet	476 Adet
Margarin	11,54	17,2	86 Paket	63 Paket	23 Paket
Sıvı Yağ	12,03	18,9	83 Kg	58 Kg	25 Kg
Domates	3,47	4,42	288 Kg	248 Kg	40 Kg
Salatalık	3,33	3,89	300 Kg	282 Kg	18 Kg
Patates	2,33	2,77	429 Kg	397 Kg	32 Kg
Şeker	5,43	6,28	184 Kg	175 Kg	9 Kg
Mercimek	10,08	12,27	99 Kg	89 Kg	10 Kg

*Ürün Fiyatları TÜİK Madde Sepeti ve Ortalama Madde fiyatlarına göre alınmıştır. Ürün fiyatları en düşük olup market ve hal fiyatlarını kapsamamaktadır.

Emekli ikramiyesine yapılan yüzde 10'luk zam, gıda fiyatlarındaki artışla buhar oldu

2018 yılından itibaren 1000 TL olarak verilen bayram ikramiyeleri bu yıl için sadece 100 TL zamlı 1100 TL olarak verilmeye başlandı. Verilen 100 TL'lik zam alım gücünde hiçbir artışa etki etmezken aksine birçok temel besin maddesinde zammın rağmen azalış meydana geldi. Bayram ikramiyesinde sadece yüzde 10'lu artış meydana gelirken, son bir yılda sadece sıvı yağ yüzde 58, yumurta yüzde 46, et yüzde 28, domates yüzde 27, ekmeğin yüzde 22, pirinç yüzde 19, şeker ise yüzde 15 arttı. 100 TL'lik zammın rağmen bir emeklinin alım gücü ayrıca yumurtada 476 adet, ekmekte 16 adet, domateste 40 kg, patateste 32 kg, tavukta 17 kg, et de ise 4 kg geriledi. Emekli ikramiyesine yapılan yüzde 10'luk zam, gıda fiyatlarındaki astronomik artışla buhar oldu. Emeklilerimiz bari bu bayramda ailesi ile birlikte gönlünce bir sofraya kursun diye emekli ikramiyesinin 2000 TL olması teklifimiz ise AKP-MHP oyları reddedildi.

Ödenekleri rekor kıran Cumhurbaşkanı tasarrufu emeklilerden bekliyor!

Yıllardır bayram sofrasına hasret kalan, bayramı açlık sınırı altında karşılayan emeklilerimiz, AKP ve MHP iş birliği ile bir kez daha bu bayramda da açlığa ve çaresizliğe itildi. Harçlık veremediği için bu bayramda da torunlarının yüzüne bakamaz oldu. Türkiye'de 8 milyon emekli asgari ücretin dahi altında aylık alıyor. Dul ve yetim aylığı alan 2,6 milyon kişi ise aylık sadece 769 TL ile geçimini sağlamaya çalışıyor. Türkiye'de her iki emekliden biri ise geçirebilmek için ya çalışıyor ya da çalışmak için iş arıyor. AKP iktidarı ise en düşük emekli maaşını 1500 TL'ye yükseltmekle, ikramiyelere 100 TL zam yapmakla övünüyor. Tasarruftan bahseden Cumhurbaşkanı bu yılın ilk 6 ayında örtülü ödenekten 1 milyar 348 milyon TL harcarken, tasarrufu maaşına 126 TL zam yapılan emeklilerimizden bekliyor. Bu bayramda da emeklilerimiz çocukları ve torunları ile gönlünce bayram sofrası kuramazken, iktidar sahipleri ülkenin kaynaklarını istediklerin gibi harcamaya devam ediyor.

SARAYDA PARA POLİTİKASI DEĞİŞMİYOR

Son 10 yılda uygulanan ile dağılım döneminde Osmanlı'nın uyguladığı para politikası arasından büyük benzerlikler var. Her iki politika da halkın sırtına enflasyonu bindirdi, varlıklı azınlığı ihya etti. Para basmak, borç ve bütçe açıkları her iki dönemin de temel politikası oldu.

Enflasyon, Türkiye'deki sabit ücretli halk kesimlerinin en önemli ekonomik sorunlarının başında geliyor. Sürekli yükselen fiyatlara karşı maaşların erimesi, çalışan yoksulluğunu derinleştiriyor. Üstelik işsiz nüfusun bakımı da yine sabit ücretli bu kesimlerin omuzlarında. Diğer tarafta ise enflasyonun yarattığı tahribattan korunabilen tasarruf sahipleri bulunuyor. Bu kesimler çeşitli finansal yatırımlarla alım güçlerini koruyabildiği gibi yer yer reel olarak zenginleşebiliyorlar. İşte bu durum toplumsal sınıflar arasındaki uçurumu giderek artırıyor. Ancak tüm bunlar yaşanırken hükümetin sorumluluğu görmezden geliniyor ve hükümet sadece enflasyona karşı önlem almamakla suçlanıyor. Halbuki enflasyon kendiliğinden değil, hükümetin para ve maliye politikalarının doğrudan bir sonucu olarak karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla enflasyonu bir tercih olarak yaratan siyasal iktidar, sınıfsal eşitsizliği artıran, varlıklı kesimlerden yana pozisyon alan, ücretli kesimleri ise hiçe sayan bir ekonomi politikasının takipçisi konumunda.

Enflasyonun Osmanlı'dan bugüne uzanan tarihsel serüvenine biraz daha yakından bakıldığında aslında devlet eliyle yaratılan fiyat istikrarsızlığının yeni olmadığı göze çarpıyor. Yani son yıllarda yeniden hortlayan enflasyon belasının nedenlerinin izini geçmişte izlemek mümkün. Bu konuda yazılmış en kapsamlı çalışmalar Boğaziçi Üniversitesi'nden Prof. Şevket Pamuk'a ait. Pamuk'un Osmanlı dönemindeki vakıfların ve Saray Mutfağı'nın hesap defterlerini ile hayır kurumlarının kayıtlarını inceleyerek ortaya çıkarttığı sonuçlara göre tüketici fiyatlarının genel düzeyi 1469'dan 1914'e kadar tam 300 kat arttı. Bu artış, yılda ortalama yüzde 1,3'lük bir enflasyona karşılık geliyor. Ancak çoğu yılda fiyat artışları bu ortalamanın altında gerçekleşiyor. Fakat bazı yıllarda fiyat artışları öyle hızlanıyor ki, bu durum ortalama enflasyonu bile yükseltiyor. Fiyat istikrarındaki böylesi krizler ise bizzat devlet eliyle gerçekleştirilen para politikasında gizli.

Önceki yüzyıllarda altın ve gümüş metalden oluşan sikkelerin kalitesinin düşürülmesi biçiminde karşımıza çıkan para politikasının adına "tağşiş" adı veriliyor. İktisat tarihçilerinin ve ilgili çevrelerin yakından bildiği tağşiş yönteminde devlet, bastığı sikkelerin içeriğindeki altın ve gümüşü azaltarak daha fazla para basabiliyor ve ayrıca Saray'ın elinde tuttuğu altın ve gümüş miktarı artıyor. Saray'daki altın ve gümüş miktarı artıyor ancak piyasada sikkelerin alım gücü düşüyor. Bu politikanın altında yatan temel nedenlerin başında da Saray'ın gelirlerinin giderleri karşılayamaması geliyor. Özellikle dağılım dönemi olarak adlandırılan 19'uncu yüzyılda savaşların uzaması, vergi sisteminin çökmesi, Saray'ın giderlerinin de bunlara rağmen artması gibi nedenlerle uygulanan

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

tağışlar, halkın enflasyon illetiyle baş başa kalmasına neden oldu. 1808’de 5,9 gram olan Osmanlı kuruşunun gümüş içeriği, 1831’e gelindiğinde 0,5 grama gerilemişti. Paranın satın alma gücündeki bu şiddetli düşüşe karşılık, mal fiyatları sürekli yükseldi. Metal paralar anlamını yitirince Batı’daki kağıt para devrimi Osmanlı’ya da girdi ve 1840’ta “Kaime” adı verilen kağıt paralar basılmaya başlandı. Ancak yüzyıllarca metal sikkelerle ticarete alışmış halkın “Para yerine geçen kağıtlara” itibar etmesi zaman aldı. Üstelik sahte kaimelerle yapılan kalpazanlıklar da arttı. Öte yandan Osmanlı Sarayı için para basmak artık çok daha kolaydı. Eskiden para miktarını artırmak için sikkelerin değerli metal içeriğini azaltmak gerekirken, artık sadece kağıt para basmak yetiyordu. 1854’de Kırım Savaşı’nın finansmanı için Ordu Kaimesi basıldı. Aynı yıl Osmanlı ilk kez dış borçlanmayla Hazine’yi, finanse etmeye başladı. Borç ve para basmak Saray’a kolay gelir yaratma imkanı sağlıyordu. Bu gelişmeye paralel biçimde aynı dönemde Osmanlı Sarayları’nın da sayısında da artışlar yaşanmaya başladı. Dolmabahçe, Çırağan, Beylerbeyi, Yıldız gibi Saraylar’ın yanı sıra Büyük Mabeyn Köşkü gibi lüks yapıların inşaatına aynı dönemde başlandı. Saraylar İstanbul’un 7 tepesine dağıldıkça basılan paralar da, borçlar da, borçların faizleri de arttı.

OSMANLI KURUŞUNDA KAÇ GRAM GÜMÜŞ VAR?

1808
5,9 GRAM
1831
0,5 GRAM

100 TL İLE NE KADAR DOLAR ALINABİLİYOR?

2011	2021
100 TL	100 TL
2011	2021
63 \$	11 \$

Bu politika cumhuriyet dönemi boyunca da yer yer devam etti. Ancak hiçbir dönemde Osmanlı’nın dağılma dönemine denk gelen 19’uncu yüzyılın para ve maliye politikası 2010’lu ve 20’li yıllardaki ekonomi politikasına bu kadar benzemedi. Aradan geçen yaklaşık 150 yılda finansal piyasalar ve paranın niteliği büyük ölçüde değişti. Ancak bu değişim, 19’uncu yüzyılın Osmanlı padişahları ile bugünün siyasal iktidarının ekonomi politikasının benzerliğine engel olamadı.

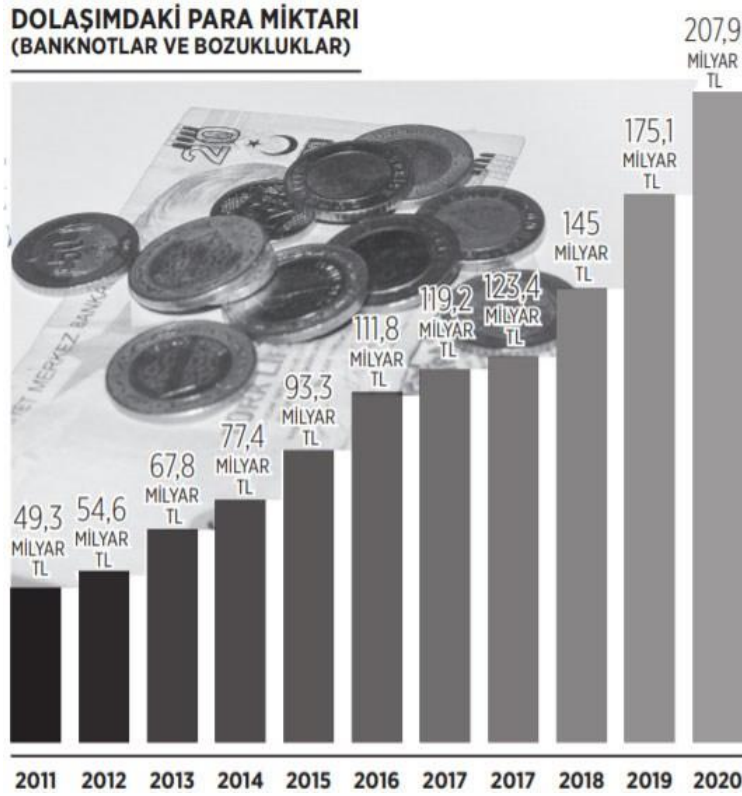
Bugün belki 19’uncu yüzyıldaki biçimiyle para basılmıyor ancak bankacılık sistemi kullanılarak piyasaya pompalanan paralar, iktidarı finanse etmek için kullanılıyor. Merkez Bankası’nın verilerine göre 2011’in Haziran ayında tedavüldeki ve bankaların vadesiz mevduat hesaplarındaki toplam para miktarı (M1 para arzı) 141 milyar 355 milyon TL’ydi. Bu tutar 10 yıl sonra 2021’in Haziran ayında 1 trilyon 375 milyar 19 milyon TL’ye yükseldi. Bu gelişmeye paralel olarak liranın da değeri eridi. Ancak 10 yıl önceki 100 lirayla 63 dolar alınabilirken, bugün sadece 11 dolar alınabiliyor. 10 yıllık enflasyon ise yüzde 191.

Devlet Hazinesi, bugün bankaların piyasalara pompaladığı paraya muhtaç vaziyette. Çünkü yurtdışındaki tüketicimin canlılığını korumak ve dolayısıyla KDV, ÖTV gibi vergi gelirlerinin artması için kredi mekanizmasının tüm hızıyla çalışması elzem. Bunun için de faizlerin düşük seviyede tutulması gerekiyor. Devlet varlıklı kesimlerden vergi toplama yeteneğine sahip değil. Böyle bir vergi sisteminde tüketim sürekli canlı tutulmak zorunda. Bunun da yolu para basmaktan geçiyor. 2020’nin ilk haftasında bankacılık sisteminin kredi alacağı 2,56 trilyon lirayken, 2021’in aynı döneminde bu tutar 3,47 trilyon liraya yükseldi. Yani piyasaya bir yılda yaklaşık 1 trilyon lira pompalandı. Bu 1 trilyon Liranın bir kısmı piyasa mekanizması içinde bankacılık sistemine geri girdi. Bir kısmıyla dolar ve altın alındı, bir kısmıyla konut ve otomobil, bir kısmıyla da gündelik ihtiyaçlar satın alındı. Her satın almada devlet de kasasına dolaylı vergileri indirdi. 2020 yılı boyunca tüm yurtda yapılan alışverişlerden Hazine, tam 438 milyar 44 milyon liralık KDV ve ÖTV geliri elde etti. Sadece ÖTV ve KDV’nin vergi gelirleri içindeki payı yüzde 56. Tüketim dışında vergi toplama kabiliyetini kaybeden Hazine, faizlerin düşük tutulup

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

piyasaya para pompalanmasına muhtaç durumda ve geçici gelir kalemleriyle ancak günü kurtarmaya çalışıyor. Bedelli askerlik, varlık barışları, vergi afları birbiri ardına geliyor. Tıpkı Osmanlı'nın 19'uncu yüzyıldaki politikaları gibi çöken sistemi devlet borçları izliyor. Başkanlık Sistemi'nin uygulanmaya başladığı 2018'in 2'inci çeyreğinde kamu net borcu 296,1 milyar lirayken, 2021'in ilk çeyreği itibarıyla bu tutar 1 trilyon 42 milyar liraya ulaşmış durumda. Yani kamu net borcu 3 yılda 3,5 katına çıkıyor. Böyle ağır bir tahribat karşısında bugün de tıpkı 19'uncu yüzyıldaki gibi Saray sayısında artış yaşanmasına ise "tarihin basit bir tesadüfünden ibaret" deyin geçilemiyor. Yazlık ve kışlık saraylar elbette günümüzün kapitalist devlet harcamaları içinde sembolik düzeyde kalıyor. Ancak şirketlere verilen gelir garantileri nedeniyle milyarların birkaç şirkete transfer edilmesi bütçeyi zorlayan temel nedenlerden biri. Şehir Hastaneleri'nin müteahhitlerine dağıtılan kira ve hizmet bedeli, Sağlık Bakanlığı bütçesinin yüzde 13'üne ulaşmış olması bunun en net kanıtı.

Tüm bunlar yaşanırken, gündelik hayat daha fazla "kaime" ile devam ediyor. Merkez Bankası'nın verilerine göre 2011'in Haziran ayında piyasada 56 milyon 998 bin adet 200 TL bulunuyordu, bugün ise bu sayı 380 milyon 173 bin adete yükselmiş durumda.

19'uncu yüzyılda yapılan Saraylar

- ◆ Dolmabahçe Sarayı
- ◆ Yıldız Sarayı
- ◆ Beylerbeyi Sarayı
- ◆ Çırağan Sarayı
- ◆ Büyük Mabeyn Köşkü

TL'NİN DEĞER KAYBI NEDENİYLE DIŞIŞLERİ'NİN KİRA GİDERİ PATLAMA YAPTI

AKP'nin ekonomi politikaları sonucu Türk Lirası'nın yaşadığı değer kaybının da büyük etkisiyle Dışişleri Bakanlığı'nın yurtdışı temsilcileri için ödediği kira bedelleri toplamı 5 yılda yaklaşık 3 kat arttı. Bakanlığın kira gideri 2016 yılında 128 milyon lira iken 2020 yılı sonu itibarıyla 305 milyon lira oldu.

TL'nin değer kaybı nedeniyle Dışişleri'nin kira gideri patlama yaptı

AKP iktidarının ekonomi politikalarının Türk Lirası'na (TL) verdiği zarar, Dışişleri Bakanlığı'nın yurtdışında açtığı temsilcilikler için ödediği kira bedellerini de yükseltti.

AKP iktidarı, dış politikanın daha etkin ve yaygın yürütülebilmesi için yurtdışı temsilcilik sayısını arttırma ve temsilciliklerin işlevini çeşitlendirerek daha aktif hale getirme kararı almıştı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Dışişleri'nin 2002 yılında 163 olan faal dış temsilcilik sayısı 2016 yılı sonunda itibariyle 235'e 2020 sonu itibariyle bu rakam 248 oldu.

2016 ile 2020 yılları arasındaki beş yılda dış temsilcilik sayısı sadece 13 artarken, Dışişleri Bakanlığı'nın kira giderleri neredeyse 3'e katlandı. Bu duruma kira bedellerinin artmasının yanı sıra Türk Lirası'nın diğer para birimleri karşısında değer kaybetmesi neden oldu.

2016 yılı başında dolar kuru 2.95, avro 3.21 seviyesindeyken bu rakamlar 2020 sonu itibariyle dolarda 7.43'e avroda 9.13'e çıktı. TL özellikle 2018 yılından sonra birçok para birimi karşısında değer yitirdi.

Bu gelişme sonrasında Dışişleri Bakanlığı'nın yurtdışındaki temsilcilikler için kullandığı taşınmazlar için ödediği kira bedeli 2016 yılında 128 milyon lira iken 2020 yılı sonu itibariyle 305 milyon lira oldu.

Yıllar Geçtikçe Giderler Arttı

Yıllar itibariyle bakıldığında Dışişleri Bakanlığı'nın yurtdışı taşınmaz kiralama toplama ödemeleri şöyle:

2016: 128 milyon 985 bin 617 lira

2017: 133 milyon 962 bin 640 lira

2018: 216 milyon 600 bin 977 lira

2019: 241 milyon 181 bin 901 lira

2020: 305 milyon 454 bin 967 lira

Kiralık Taşınmazların Sayısı 429

Dışişleri Bakanlığı'nın yurtdışı temsilcilikleri tarafından kullandığı kiralık taşınmazların toplam sayısı 2020 itibariyle 429 oldu.

Bunların 112'si hizmet binası, 105'i resmi konut, 18'i hizmet binası ve resmi konutun bir arada olduğu müşterek bina ve 194'ü görev tahsisli lojman dairesi.

Devletin yurtdışında sahip olduğu taşınmaz sayısı ise 2020 yılı sonu itibariyle toplam 454.

Devlet malı gayrimenkullerin 73'ü hizmet binası, 81'i resmi konut, 39'u müşterek bina, 261'i ise lojman dairesinden oluşuyor.

VERGİ SİSTEMİDE ÇÖKTÜ!

Tüketim üzerine kurulu neoliberal vergi sistemi iktidarın seçim dönemlerindeki keyfi politikalarının ve pandeminin etkisiyle çöktü. Tahakkuk eden kamu gelirlerinin yarısı bile toplanamadı, yılbaşındaki hedefler, yılın ortasında darmadağın oldu.

Ülkenin neoliberal dönüşümünün tamamlayıcı partisi AKP, iktidardaki 19 yılını geride bıraktı. Bu 19 yılın özellikle 2'nci yarısında hem politik hem de ekonomik krizlere tanık olundu. 12 Eylül 1980 Darbesi ile başlayan dönüşüm 2002'de başlayan tek parti iktidarıyla hız kazanmış ancak neoliberalizmin yarattığı tahribat 2010'lu yıllarda ülkeyi yönetilemez hale getirmeye başlamıştı. Bugün Türkiye'nin çalışan sınıfları ile mülk zengini sınıfları arasındaki uçurum cumhuriyet tarihinde hiç olmadığı kadar derinleşmiş durumda. Bu sonucun yaşanmasının başlıca nedeni ise neoliberalizmin dayattığı vergi sistemi.

1980'den itibaren neoliberalizme uyumlu bir vergi sistemi yaratıldı. Bankacılık sisteminin kurumsallaşması ve böylece piyasaya pompalanan kredilerle tüketim artırılacak, vergi ise artan tüketimden toplanacaktı. Daha önce halkın bilmediği tüketici kredileri büyük bir nimetmiş gibi karşılandı. Kredilerle tüketim kışkırtılırken vergi sistemi de bu gelişmeye paralel biçimde gelir ve servet yerine tüketime dayandırıldı. 1985'te KDV, 2002'de ÖTV mali sistemin içine yerleştirildi. Günümüzde sadece bu iki vergi, toplam vergi tahsilatının yaklaşık yarısını oluşturuyor. Aynı dönemde şirket gelirleri üzerinden toplanan Kurumlar Vergisi'nde indirimlere gidildi. Özelleştirmelerle birlikte devletin teşebbüs gelirleri azaldı, kamu harcamaları büyük oranda vergilerle finanse edilmeye başlandı. Vergiler tabana yayılarak kamu harcamaları giderek yoksullaşan halk kesimlerinin sırtına yüklendi. Yüksek gelir sahibi sermayedarların vergi yükü azaltıldı. Sermayedarların zenginleşmesi halinde geniş halk kesimlerinin de zenginleşeceği bir kısım liberal tarafından dillendirilse de sonuç tam tersi oldu. Zenginleşen mülk zengini kesimler sermaye hareketliliğinin serbestliğinden faydalanarak paralarını Offshore hesaplara taşıdılar, siyaseti finanse ederek türlü teşviklerden faydalandılar, kamunun yatırım harcamalarını üstlenerek

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

gelir garantili ihalelere giriştiler. İşsizlik ve yoksulluk arttı, reel gelirler enflasyon karşısında eridi. Kredi kartları ve kredi borçları ise halkın en önemli stres nedenlerinin başında geliyor.

Ancak plansızca tasfiye edilen kamuculuğun yerine kurumsal bir yapı inşa edilemedi. Neoliberal dönüşümün yanı sıra İslamcı bir ajandayı takip eden iktidar vergi sistemini, seçim dönemlerinde oyuncağa çevrildi. Varlık barışları, cezalarda indirim, vergi uzlaşma sistemi, seçim dönemlerindeki vergi afları sistemin ayakta duramaz hale gelmesinin politik nedenleri oldu. 2020'de başlayan Covid-19 pandemisi ise sistemin çökmesine neden olan son darbe oldu.

Tahakkuk Eden Tahsil Edilemiyor

Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bağlı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün verileri bu çöküşün sayılara dökülmüş halini oluşturuyor. Ülkede vergi doğuyor, hesaplanıyor, tebliğ ediliyor, tahakkuk ediyor ancak tahsil edilemiyor. Verilere göre bu yılın ilk 6 ayında tahakkuk eden kamu geliri toplamı 1 trilyon 267 milyar lira. Ancak bu tutarın yalnızca 616 milyar 830 milyon lira. Bu haliyle tahakkuk eden kamu gelirinin yarısı bile tahsil edilememiş, tahsilat tahakkuk oranı sadece yüzde 48,7 olmuş. Bazı gelir kalemlerinde bu oranın bile yanına yaklaşamıyor. Örneğin yurtiçindeki alışverişlerden 167,1 milyar TL tutarında beyana dayalı KDV doğmuş ve tahakkuk etmiş. Ancak bunun yalnızca 46,4 milyar TL'si tahsil edilmiş. Başka bir ifadeyle toplanması beklenen verginin sadece yüzde 27,8'i tahsil edilebilmiş. Ancak KDV fiyatın içine gizlenerek halktan toplanmaya devam ediyor. Sorun şu ki, halkın cebinden ödediği KDV, Hazine'nin kasasına giremiyor. Aracı mükellef konumundaki üretici firmalar halktan KDV'yi topluyor ama devlet bu firmalardan parayı toplayamıyor.

	Tahakkuk	Tahsilat	Tahsilat/Tahhakkuk
Genel bütçe gelirleri	1267,5 milyar TL	616,8 milyar TL	yüzde 48,7
Dahilde toplanan KDV	167,1 milyar TL	46,4 milyar TL	yüzde 27,8
Mot. Taş. Vergisi	25,8 milyar TL	9,5 milyar TL	yüzde 36,9
Gelir vergisi	161,7 milyar TL	94 milyar TL	yüzde 58,1
Vergi cezaları	199 milyar TL	3,7 milyar TL	yüzde 1,8
Yargı para cezaları	66,1 milyar TL	0,3 milyar TL	yüzde 0,5
Özel Tüketim Vergisi	114,8 milyar TL	95,6 milyar TL	yüzde 83

	Bütçe Hedefi	Tahsilat	Tahsilat/Bütçe
Genel bütçe gelirleri	1082 milyar TL	616,8 milyar TL	yüzde 57
Dahilde toplanan KDV	65,2 milyar TL	46,4 milyar TL	yüzde 71,2
Mot. Taş. Vergisi	18,5 milyar TL	9,5 milyar TL	yüzde 51,3
Gelir vergisi	195,3 milyar TL	94 milyar TL	yüzde 48,1
Vergi cezaları	7,3 milyar TL	3,7 milyar TL	yüzde 50,1
Yargı para cezaları	0,61 milyar TL	0,3 milyar TL	yüzde 48,7
Özel Tüketim Vergisi	213,7 milyar TL	95,6 milyar TL	yüzde 44,7

Devlet Kestiği Cezayı Toplayamıyor

Daha kötüsü devlet vergi ve yargı para cezalarını toplamakta tümüyle sınıfta kalmış durumda. Otoriterleştiği için liberaller tarafından eleştirilen iktidar, konu kestiği cezayı toplamaya geldiğinde tüm otoriterliğini bir kenara bırakıyor. 2021'de 199 milyar 43 milyon TL tutarında vergi cezası tahakkuk etmiş. Bu tutarın yalnızca yüzde 1,8'ine karşılık gelen 3,7 milyar TL'si tahsil edilebilmiş. Bunlar idarenin kestiği cezalar. İdare, yargının kestiği cezaları da tahsil etmekte zorlanıyor. 2021 yılı boyunca mahkemelerin kestiği 66,1 milyar TL tutarında para cezası tahakkuk etmiş ve ödenme aşamasına gelmiş. Bu paranın sadece binde 5'i yani 299 milyon TL'si tahsil edilebilmiş. Bazı gelir kalemlerindeki tahsilat ve tahakkuk tutarları ise tablodaki gibi.

Peki devlet tahakkuk eden verginin tümünü tahsil etmeyi mi hedefliyor? Aslında hiçbir dönemde hiçbir ülkede tahakkuk eden verginin tümü tahsil edilemiyor. Ancak tahsilattaki başarısızlık öyle derin ki, bütçe hedeflerine de ulaşamıyor. 1 trilyon 267 milyar TL'lik kamu gelirinin tahakkuk ettiğini söylemiştik. Bütçe hedefine göre 1 trilyon 82 milyar TL tutarında tahsilat yapılması hedefleniyordu. Ancak tahsilat hedefin yüzde 57'sine karşılık gelen 616,8 milyar TL olabildi. Yani Hazine, hedeflediği tahsilatın yanına bile yaklaşamamış. 323,9 milyar TL'lik KDV tahsilatı yapmayı hedeflemiş ancak sadece 167,1 milyar TL'lik KDV tahsilatı yapabilmemiş. Mahkemelerin kestiği para cezalarından 614,6 milyon TL tahsil edileceği hedeflenmiş, cezaların yarısı bile tahsil edilememiş. Bu

haliyle öngörülerini de hayata geçirmede tümüyle başarısız olunmuş. Bu başarısızlık öyle bir aşamaya gelmiş ki, gelir vergisinde tahakkuk eden vergiden daha fazla tahsilat yapılacağı hedeflenmiş. Bütçedeki hedefler ve gerçekleşmeler ise tablodaki gibi.

ÖTV’de Eşel Mobil Başarısızlığı

Tahsilat, tahakkuk ve bütçe hedefleri incelendiğinde diğerlerinden net şekilde ayrılan bir vergi olarak ÖTV dikkat çekiyor. Burada tahakkuk eden verginin yüzde 83’ü tahsil edilmiş durumda. Yani yurttaşın cebinden çıkan ÖTV büyük oranda Hazine’nin kasasına ulaşmış. Ancak burada da bir başka başarısızlık göze çarpıyor. Bütçede yılın ilk 6 ayında 213,7 milyar TL tahsil edileceği hedeflenmiş ancak tahakkuk eden ÖTV bile bunun altında 114,8 milyar TL olmuş. Bunun da 95,6 milyar TL’si tahsil edilebilmiş. Yani tahsilatı hedeflenen tutar büyük bir öngörüsüzlük örneği olmuş. Hedefin yalnızca yüzde 44,7’si toplanmış. Bu tuhaf durumun altında ise petrol ürünlerindeki Eşel Mobil Sistemi yatıyor. Bu sistemde petrol ürünlerinde yaşanan fiyat artışları ÖTV indirimleriyle baskılanıyor ve petrol ürünlerinin nihai fiyatının sabit kalması hedefleniyor. Ancak döviz kurunun yükselmesinden kaynaklı fiyat artışları o kadar yüksek ki, ÖTV indirimleri nedeniyle yaşanan vergi kaybı milyarları buluyor. Bütçeye göre petrol ürünlerinden ilk 6 ayda toplanması hedeflenen vergi tutarı 75,7 milyar TL. Ancak yıl başında yapılan bu tahminde petrol fiyatlarında ve döviz kurunda yaşanan artışlar öngörülmemiş. Fiyat artışları nedeniyle Eşel Mobil sistemi yüzünden petrol ürünlerindeki ÖTV tahakkuku sadece 32,9 milyar TL olabilmiş. Bu tutarın da yüzde 62’sine karşılık gelen 20,7 milyar TL’si tahsil edilebilmiş.

YAPILANDIRILAN BORÇTA ÖDENEMEDİ

Ödenemeyen borç için yapılandırmaya başvuran milyonlarca yurttaş, taksitlendirdiği borçları da ödeyemedi. 1,8 milyon kişi, zamanında ödeme yapmadığı için kanundan yararlanma hakkını kaybetti.

Giderek derinleşen ekonomik darboğaz, vergi borçlarını yapılandıran yurttaşların borç ödeme istikrarına ilişkin verilere de yansdı. Vergi, harç, KYK borcu ve trafik cezası ile diğer idari para cezalarını 7256 Sayılı Kanun kapsamında yapılandıran yurttaşlardan 1 milyon 804 bin 747’si, zamanında ödeme yapamadığı için kanundan yararlanma hakkını kaybetti.

Kamuoyunda, “Vergi affı” olarak bilinen vergi borcu yapılandırmaları, Türkiye’de istisna olmaktan çıkarak adeta bir rutin haline geldi. Cumhuriyet tarihinde gerçekleştirilen toplam 36 vergi borcu yapılandırmasının 10’u AKP iktidarları döneminde yapıldı. AKP iktidarı döneminde gerçekleştirilen 10’uncu vergi yapılandırması için başvurular 17 Kasım 2020’de başlayarak 1 Şubat 2021’de sona erdi. Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın, “Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun”a yönelik verilerine göre, toplam 7 milyon 679 bin yurttaş, 110 milyar TL’lik borcunu yapılandırmak için başvuruda bulundu.

Yapılandırma Bozuldu

Ancak milyonlarca yurttaş, yapılandırdığı borçlarını da ödeyemedi. CHP Milletvekili Murat Bakan’ın CİMER aracılığıyla sorduğu soruya gelen yanıtta göre, yapılandırma kapsamında taksitle ödeme seçeneğini tercih eden toplam 1 milyon 483 bin 595 kişi, ilk iki taksitini süresi içinde ödeyemediği için kanundan yararlanma hakkını yitirdi. Peşin ödeme seçeneğini tercih eden 321 bin 152 kişinin de “Gerekli ödemeyi yapmadığı için” kanundan yararlanma hakkını kaybettiği belirtildi.

Vatandaşa Sıra Gelmedi

Verileri değerlendiren CHP’li Murat Bakan, “Kendi sınıfından başkasını görmeyen, duymayan iktidar sahipleri, yaşadıkları güç zehirlenmesiyle ülkeyi büyük bir ekonomik buhrana sürükledi” dedi. Türkiye’nin, “Salgınla mücadelede vatandaşından para talep eden ve toplayan tek ülke olarak tarihe geçtiğini” belirten Bakan, “Aslında evet, ‘Biz bize yeterdik’ de sarayın çevresine yuvalanmış küçük bir zümrenin ihtirasından, şatafatından, doyumsuzluğundan sıra vatandaşa gelemedi” diye konuştu.

110 MİLYAR TL
SON AFTA YAPILANDIRILAN
BORÇ MİKTARI

7,6 MİLYON
SON YAPILANDIRMADAN
YARARLANAN YURTTAŞ SAYISI

1,8
YAPILANDIRDIĞI BORCU
ÖDEMEYEN YURTTAŞ SAYISI

10
AKP DÖNEMİNDE ÇIKARILAN
'VERGİ AFFI' SAYISI

Bakan, iktidarın ağır ve adaletsiz vergiler altında ezilen, borçtan, işsizlikten ve çaresizlikten intihar eden halktan tamamen koşturduğunu dile getirerek, şunları söyledi: “Artık kafalarını çevirir, kulaklarını tıkır durumdalar. Düşünün ki vatandaş ayçiçek yağını bardakla satın almaya çalışırken, ‘Aya sert iniş yapacağız’ müjdesi verilen, selden evlerinden olmuş, yakınlarını kaybetmiş insanların kafasına çay fırlatılan konforlu bir alana sığınmışlar. Pandeminin ortasında 1 milyon 483 bin 595 kişi yapılandığı borcunun bir taksitini bile ödeyemediği için yapılandırma hakkını kaybetti. Bu 1,8 milyon insanı aileleriyle birlikte düşünerek en az üç ile çarpmanız lazım. Yani nereden baksanız 6 milyon insan sadece yapılandırma hakkını kaybettiği borcu içinde can çekiyor. Fakat ülkeyi yönetenler, hala vatandaş borç ile bağlama gayreti içinde. Bir yanda bir kalemle borcu silinen büyük patronlar, diğer yanda vatandaşa, ‘Nimet’ olarak sunulan borç yapılandırması.”

BİR AYDA İFLAS EDEN ESNAF SAYISINDAKİ ARTIŞ ORANI YÜZDE 94, KAPANAN ŞİRKET SAYISINDAKİ ARTIŞ YÜZDE 116

2021	SİCİL TERKİN	MESLEK TERKİN	
OCAK	9.190	1.982	
ŞUBAT	6.879	1.676	
MART	7.336	1.974	
NİSAN	5.650	1.425	
MAYIS	3.022	871	
HAZİRAN	5.880	1.688	
TOPLAM	37.957	9.616	47.572

*Kaynak; Türkiye Esnaf Ve Sanatkârlar Sicil Gazetesi

Türkiye’de Haziran ayı itibarıyla normalleşme süreci başladı lakin esnaf için normalleşme henüz başlamadı.

16 aydır aç kapa yapılan,

Sadaka verilir gibi 3 ila 5 bin TL hibe desteği verilen

Verilen destekle BAĞ-KUR primini dahi karşılayamayan,

Kredilerle iyice borca batan esnaf, açılrsa dahi biriken borçları nedeniyle ayakta durmakta zorlanıyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Mayıs ayında sicilden ve meslekten terkinini yaparak iflas eden esnaf sayısı 3 bin 893 iken,
- Haziran ayında bu rakam yüzde 94'lük artışla toplam 7568'e ulaştı.
- Bu yılın ilk 6 ayında ise esnaf ve sicil gazetesi verilerine göre iflas eden esnaf sayısı ise 47 bin 572 oldu.

Kapanan Şirket Sayısındaki Artış Oranı Yüzde 116 Oldu.

2021	KAPANAN ŞİRKET
MAYIS	556
HAZİRAN	1226

*Kaynak: Ticaret Sicil Gazetesi

Türkiye'de her 100 KOBİ'nin 84'ünün bankalara borcu bulunmaktadır. BDDK verilerine göre KOBİ'lerin bankalara olan toplam borcu 950 Milyar TL'ye yaklaşmış bulunmaktadır.

Mayıs ayında toplam kapanan şirket sayısı 556 iken bu rakam Haziran ayında yüzde 116 artışla 1226'ya çıkmıştır. Yüksek faizli krediler, artan döviz kurları ve ekonomide yaşanan belirsizlikler Türkiye'de şirketlerin toplu halde iflaslarına neden olmaktadır.

Hem esnafın hem de küçük ve orta boy işletmelerin iflas artışlarındaki hızının ilerleyen dönemlerde daha da artması olasılığı, kitlesel işsizliğinde artmasına neden olacaktır.

YURTTAŞ UMUDUNU KREDİ VE KREDİ KARTINA BAĞLADI

Halkbank yönetimi, kurumun mali hesaplarının mercer altına alındığı TBMM KİT Komisyonu'nda sorulan sorulara yanıt verdi. Yanıtlar, ekonomik sorunlarla boğuşan milyonlarca yurttaşın nefes alabilmek için kredi ve kredi kartlarını çare olarak gördüğünü ortaya koydu.

TBMM KİT Komisyonu Üyesi Orhan Sümer, bireysel, taşıt, konut ve ihtiyaç kredisi ve kredi kartı için başvuruların sayısını Halkbank yöneticilerine sordu.

Banka yönetimince hazırlanan yanıtta göre, Ocak 2019-Haziran 2021 dönemleri arasında toplam 5 milyon 200 bin adet kredi başvurusu yapıldı. Ocak 2018-Haziran 2021 döneminde ise 3 milyon kredi kartı başvurusu gerçekleşti. Başvurulardan onaylananların sayısına ilişkin bilgiler ise açıklanmadı.

CHP'li Sümer, Halkbank'tan gelen yanıtları değerlendirdi. Milyonlarca kişinin kredi kullanmak zorunda kaldığına dikkati çeken Sümer, "Ekonominin iyi durumda olduğunu savunan iktidar, Halkbank'tan vatandaşın kullandığı kredilere baksın" diye konuştu. Gerçeklerin artık gizlenemediğini belirten Sümer, şunları söyledi:

"Vatandaşın mutfağındaki yangın bir türlü sönmüyor. Kamu bankalarından sadece bir tanesi olan Halkbank, cevaplarıyla ekonomik durumun ne kadar kötü olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi. Vatandaş borcu borçla kapatmaya çalıştıkça daha büyük borç batağına saplanıyor. Artık kimse aldığı maaşla geçinmiyor. Bu sebeple mutlaka hane gelirine ekstra katkı sağlayacak yollar deneniyor. Bunların başında ise kredi kartları geliyor. Milyonlarca kredi kartı mağduru olduğunu biliyoruz."

HAZİNE KMO'DAKİ REKOR MALİYET ARTIŞINI DOĞRULADI

Kuzey Marmara Otoyolu'nun (KMO) Kurtköy-Akyazı ile Kınalı-Odeyeri kesimlerinde toplam 2 milyar 186 milyon dolar tutarındaki ek maliyet konusunda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı herhangi bir yanıt vermezken; Hazine ve Maliye Bakanlığı ise bakanlık bünyesinde yayınlanan Kamu Finansmanı Raporuna işaret ederek rekor orandaki ek maliyet artışını doğruladı. CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, "İktidar sonunda KMO'daki rekor maliyet artışını kabul etti. Bu kapsamda garanti tutarının ve garanti süresinin ne kadar değiştiğinin de açıklanması gerekiyor" açıklamasında bulundu.

Kuzey Marmara Otoyolu'nun (KMO) iki farklı kesiminde yüzde 50'nin üzerinde gerçekleşen ek maliyet artışıyla ilgili somut veriler olmasına karşın iktidar bu konuda sessiz kalmayı tercih ediyordu. CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın; resmi verilere dayanarak Limak-Cengiz ortaklığı tarafından yapılan Kurtköy-Akyazı kesiminde yüzde 65,5, Kolin-Kalyon ortaklığı tarafından yapılan Kınalı-Odeyeri kesiminde ise yüzde 55,3

oranında ek maliyet artışı yapıldığını kamuoyuna duyurmuştu. CHP'li Akın söz konusu maliyet artışının 2 milyar 186 milyon dolar olduğunu da açıklamıştı.

Ek Maliyetle İlgili Defalarca Önerge Verdi

CHP'li Akın, KMO'daki ek maliyet artışı konusunda ilk olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı'na soru önergesiyle başvurdu. Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan gelen ilk yanıtta; konunun Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın uhdesinde olduğu belirtildi. Bunun üzerine Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na da başvuran Akın; bu kez hiçbir yanıt alamadı. CHP'li Akın aynı konuyu Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'a yönelttiği soru önergesiyle de gündeme getirdi. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay'dan gelen yanıtta da konunun Ulaştırma Bakanlığı'nı ilgilendirdiği belirtildi.

Maliyet Artışı İlk Kez Doğrulanmış Oldu

CHP'li Akın, son olarak hem Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na hem de Hazine ve Maliye Bakanlığı'na CİMER üzerinden başvurdu. CİMER üzerinden yapılan başvuruya Hazine ve Maliye Bakanlığı'dan yaklaşık dört ay sonra gelen yanıtta KMO'da yaşanan ek maliyet artışı ilk kez doğrulanmış oldu.

Ek Maliyet Artışı 18,8 Milyar Lira!

Hazine ve Maliye Bakanlığı; KMO'daki Kurtköy-Akyazı ile Kınalı-Odayeri kesimlerinde ek maliyet artışıyla ilgili sorulara bakanlık bünyesinde hazırlanan Kamu Finansmanı Raporu'nu adres gösterdi. Hazine'nin yanıtında, "Söz konusu sorularınıza ilişkin bilgiler, Hazine ve Maliye Bakanlığının 2020 yılı Kamu Borç Yönetimi Raporu'nda açıklanmıştır" ifadeleri yer aldı. Hazine ve Maliye Bakanlığının adres gösterdiği rapora göre her iki kesimde yapılan ek maliyet artışları toplamda 2 milyar 186 milyon 895 bin 114 dolar olarak kayıtlarda yer alıyor. Buna göre ek maliyet artışı projelerin toplam maliyet bedelinin yarından daha fazla bir tutara geliyor. Güncel kura göre (8,62) ek maliyet artışı 18 milyar 848 milyon lirayı da geçiyor.

Garanti Tutarı da Açıklanmalı

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının bugüne kadar kamuoyuna şeffaf bir şekilde açıklayamadığı ek maliyet artışının Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından doğrulandığını belirtti. CHP'li Akın, "İktidar sonunda KMO'daki rekor maliyet artışını kabul etti. Bu kapsamda garanti tutarının ve garanti süresinin ne kadar değiştiğinin de açıklanması gerekiyor. KMO'ya verilen garanti koşullarını; geçse de geçmese de ödeyecek vatandaşın bilmesi gerekir" değerlendirmesinde bulundu.

TEK BİR GÜNÜ DEĞİL, 365 GÜNÜ AÇIKLAYIN

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, yap-işlet-devret projesi kapsamında araç geçiş ve gelir garantisi verilen projelerin tek bir gününün değil, şeffaf bir şekilde her zaman açıklanması gerektiğine işaret ederek, "Yalnızca bir güne ilişkin verileri açıklaması kamu bütçesinde büyük bir yük olan garantileri masumlaştırmaya yönelik bir girişimdir. 17 gün süren ve otoyol ve köprülerin boş kaldığı tam kapanmanın faturasını açıklayamayanlar, şimdi kamu bütçesinde kara deliğe dönen garantileri masumlaştırmak istiyor" değerlendirmesinde bulundu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun geçiş garantileriyle ilgili açıklamalarını değerlendirdi. CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu, Osmangazi Köprüsü'nden 24 Temmuz 2021 tarihinde 64 bin 406 araç geçtiğini; 40 bin araç geçiş garantisinin gerçekleşme oranının rekor kırdığını sosyal medya üzerinden yaptığı açıklamayla duyurmuştu. Sayın Karaismailoğlu yine aynı tarihte İzmir-İstanbul otoyolunun farklı kesimlerindeki gerçekleşme oranlarını da kamuoyuna açıklayarak, yap-işlet-devlet projelerinin rekor kırdığını ifade etmiştir.

Tek Bir Günü Değil, 365 Günü Açıklayın

Öncelikle kamu bütçesinde adeta kara deliğe dönüşen garantilerle ilgili yapılan bu açıklama tamamen kamuoyunu yanıltmaya yöneliktir. Söz konusu YİD projelerinin rekor kırıp kırmadığını anlamak için tek bir güne değil, 365 günün tamamına bakılması gerekmektedir. Sayın Karaismailoğlu'nun rekor kırdığını belirttiği 24 Temmuz 2021 tarihi hem aylar sonra pandemi kısıtlamalarının uygulanmadığı; hem de 9 gün süren Kurban Bayramı tatili sonuna denk gelmektedir. Hâlihazırda şehirlerarası yollardaki trafiğin en üst noktaya ulaşacağı bir dönemi üzerinden YİD projelerini değerlendirmek hatalı bir bakış olacaktır.

Garantileri Masumlaştırma Girişimi

Osmangazi Köprüsü ve İzmir-İstanbul Otoyolu'nun dışında Türkiye'de pek çok araç ve gelir garantisi verilen otoyol ve köprü bulunmaktadır. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı; araç ve gelir garantisi verilen bu projelerle ilgili bugüne kadar soru önergelerine ticari sır gerekçesiyle yanıt vermeyerek sessiz kalmıştır. Yalnızca bir güne ilişkin verileri açıklaması kamu bütçesinde büyük bir yük olan garantileri masumlaştırmaya yönelik bir girişimdir.

17 Günün Faturasını Açıklayamadılar

Türkiye'de 29 Nisan – 17 Mayıs 2021 tarihleri arasında uygulanan tam kapanma döneminde şehirlerarası yolculuklarda kısmen yasaklanmıştır. Bu tarihlerde bomboş kalan otoyol ve köprülerde verilen garantiler ise ödenmeye devam etmiştir. Bu durum dikkate alındığında 17 günün yalnızca Osmangazi Köprüsü ve Yavuz Sultan Selim Köprüsü'ne verilen garanti tutarı toplamda 36 milyon 210 bin dolar tutarındadır. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bu tarihler arasında gerçekleşme oranlarının ne olduğu yönündeki sorularımızı ise yanıtsız bırakmıştır. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tek bir günün verilerini açıklamak yerine YİD kapsamında araç geçiş ve gelir garantisi verilen tüm projelerle ilgili gerçekleşme oranlarını şeffaf bir şekilde açıklamalıdır.

İKTİDARIN BORÇ HOKUS POKUSU

Özel sektör döviz borçlarını bankalar aracılığıyla TL'ye çeviriyor. Bankalar aynı işlemi kamu bankalarıyla yapıyor. Hazine ise kamu bankalarından dövizle borçlanıyor ve patronun borcu 83 milyonun sırtına yükleniyor.

Türkiye, kendi kapitalist tarihinin en vahşi politikalarını uyguluyor. Ekonomik büyümeden başka bir hedefi önüne koymayan hükümet için yoksulluk bir sorun olmaktan çok yönetilmesi gereken bir politik başlık. Çalışan sınıflara büyümeden pay dahi verilmiyor. Ekonominin tüm ipleri özel sektörün elinde, Hazine de özel sektörün emrinde.

Önceki gün merkezi idarenin borçlarına ilişkin veriler Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlandı. 2020'nin başında 1,33 trilyon TL olan borç, bu yılın Haziran ayının sonunda 2,03 trilyon liraya yükselmiş durumda. Ancak borç artışının 700 milyar TL olması, hükümetin bu süre içinde 700 milyar TL ilave borç aldığı anlamına gelmiyor. Ekonominin tüm aktörleri döviz borçlarını tasfiye edip, tasarruflarını dövizle yönlendirirken, Hazine dövizle borçlanıyor, yani özel sektörün döviz riskini üstleniyor. Borçlardaki artış da büyük ölçüde döviz kurunun yükselmesinden kaynaklanıyor. Haziran ayı sonu itibarıyla 2,03 trilyon lira borcun yüzde 58'ine denk gelen 1,1 trilyon lirası döviz cinsinden. Ancak dövizle borçlanmanın gerekçelerini iyi niyetli ekonomik gerekçelerle açıklamak mümkün değil. TL dururken neden iç piyasadan bile, dövizle borçlanılır? Normal şartlar altında dövizle borçlanmanın gerekçesi TL faizinin yüksek bulunması nedeniyle dövizle borçlanmanın daha cazip haline gelmesi olarak açıklanıyor. Ancak daha düşük faizle borçlanmak isterken kur risklerini sırtlamış oluyorsunuz. Hele ki Türkiye gibi bir ülkede Hazine'nin döviz cinsinden borçlanması kur riskini 83 milyonun sırtına yıkmak anlamına geliyor. Dışarıdan borçlanırken döviz cinsinden borçlanmak Türkiye için zorunluluk sayılabilir ancak Hazine son yıllarda yurtdışından borçlanırken bile döviz tercih ediyor. Peki neden böyle yapıyor? Bu sorunun arka planı AKP ile sermaye çevreleri arasındaki ortaklığı da gözler önüne seriyor.

2003'ten 2013 yılına kadar dolar kuru 2 liranın üzerine hiç çıkmadı. Bu süreçte sermaye sahipleri TL'ye yüksek faiz vermek yerine döviz cinsinden borçlanmayı daha avantajlı buldu. Dışarıdan gelen sıcak paranın da etkisiyle döviz kıtlığı gibi bir sorun da yoktu. Böylece 2003'ün başında 43,6 milyar dolar olan özel sektörün dış borcu, 2013'ün başında 244,4 milyar dolara kadar yükseldi. 10 yılda borçları 5,6 katına çıkan özel sektör, iyimser gelecek tahminleriyle oyalandı. 10 yıldır istikrarlı seyreden TL'nin uzun süre böyle devam edeceğini düşünen sermayedarlar için işler 2013'ten itibaren bozulmaya başladı.

Dünyadaki para bolluğunun Amerikan Merkez Bankası (Fed) tarafından azalması, Türkiye'deki döviz borçlusu şirketler için kötü haberdirdi. Başlarda TL'deki dalgalanmanın geçici olduğu düşünülse de 2018'e gelindiğinde artık tüm kesimler TL'den umudunu tümüyle kaybetmişti. 2013'ün başında 244,4 milyar dolar olan özel sektörün dış borcu da 2018'in başında 325,7 milyar dolara kadar yükselmişti. Ancak gelirleri TL cinsinden olan sermaye sahipleri için döviz borçları 2018'den itibaren taşınamayacak bir yüke dönüştü. Böylece piyasa mekanizması içinde sermayedarlar bankaların yolunu tutarak döviz borçlarını daha yüksek faizle de olsa TL'ye çevirmeyi tercih ettiler. Böylece bankalar ilave bir risk primi karşılığında kur riskini özel sektörün sırtından almaya başladı. Rahip Brunson krizi olarak anılan kur şoku ise bu çarkı geriye çeviremeyecek biçimde değiştirmişti. Özel sektörün sırtından döviz riskini devralan bankacılık sektörünün içindeki özel bankalar bu sefer aynı işlemi kamu bankalarına yaptılar. Yani döviz cinsinden borçlarını kamu bankalarından TL cinsinden borçlanarak takas ettiler. Bu düzenek aracılığıyla sermaye sınıfının borçları kamu bankalarına transfer edilmiş oldu. Ancak bankalar

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

kamunun dahi olsa bankacılık düzenlemelerinin dayattığı sınırların dışına hukuken çıkamıyorlardı. Bu nedenle Hazine, kamu bankalarının kur riskini sırtlanmak için kamu bankalarından döviz cinsi borç toplamaya başladı. Kapitalizmin hokus pokusu ile patronların döviz borçları süreç içinde Hazine'ye transfer edildi ve edilmeye devam ediyor.

Süreç Ne Zaman Başladı?

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre 2017'nin Eylül ayında merkezi yönetimin yurtiçine döviz cinsinden borcu bulunmuyordu. Zaten olması gereken de buydu. Yurtiçinden döviz cinsinden borç ilk kez o yılın Ekim ayında alındı. İlk etapta küçük bir borç gibi görüldüğü için o dönem bu "ilk günah"* ekonomistlerce büyütülmedi. 2017'nin ekim ayında Hazine'nin yurtiçine döviz cinsinden borcu sadece 237 milyon TL'ydi. Aylar içinde peyderpey bu borçlar arttı. 2018'de cumhurbaşkanlığı seçimlerinin yapıldığı Haziran ayında bu tutar 752 milyon TL'ye çıkmıştı. Ancak hala toplam borcun on binde 7'si kadar ettiği için ciddiye alınacak boyutta değildi. Fakat birkaç ay sonra yaşananlar korkulan senaryonun gerçekleşmeye başladığını ortaya koydu. Borçlar, Rahip Brunson kriziyle birlikte değerlendirildi ve haziran ayında 752 milyon TL olan döviz cinsinden borç tutarı ekim ayında 1 milyar 425 milyon TL'ye çıkmıştı. 3 ayda 2'ye katlanan borçlardan ders alınması ve döviz cinsinden borçların tasfiye edilmesi gerekirdi. Ancak sermaye düzeninin çarkları buna izin vermedi. Hazine özel sektörü kurtarabilmek adına yurtiçinden daha fazla miktarda döviz cinsinden borçlanmaya başladı. Sermaye sahipleri döviz borçlarını yıkacak bir "akılsız" aramaya koyulurken Hazine'nin döviz cinsinden açtığı borçlanma ihaleleri sermayedarların yardımına koştu. Aralık ayında Hazine'nin döviz cinsinden iç borcu 5 milyar 865 milyon TL'yi bulmuştu. Çarklar gelecek yılda da çalışmaya devam etti. 2019'un sonunda döviz cinsinden iç borçların değeri 86,5 milyar TL'yi bulmuştu. Pandemi, sermaye düzeni ile hükümetin arasındaki işbirliğini hızlandırdı. 2020'nin sonuna gelindiğinde Hazine'nin döviz cinsinden iç borçlarının değeri 265,7 milyar TL'ye yükseldi. Bu yılın Haziran ayı itibarıyla bu tutar 290,1 milyar TL. 3 yıl önce borçların on binde 7'sini oluşturan döviz cinsinden iç borçlar bugün borçların yüzde 14'ünü oluşturuyor. 3 yıl önce sermayedarların olan bu borçlar artık 83 milyonun dışında.

Artık Hazine için içeriden dövizle aldığı borcu finanse etmeye gelmişti. Bunun için de dış borçlanmaya gidildi. 2018'in başında 140,5 milyar dolar olan kamunun dış borcu, 2021'in başında 173,2 milyar dolara yükseldi. Aynı süreçte dolar kurunun 2 katına çıktığı da düşünüldüğünde ortaya çıkan yıkım daha net gözleniyor.

DÖVİZ CİNSİNDEN İÇ BORÇLAR

Halkın sırtına çuvala borç yığılırken ve dış finansman bulmak için diplomaside türlü tavizler verilirken verilerde özel sektörün borçlarının azaldığı gözlenmeye başladı. 2018'in başında 325 milyar dolar özel sektörün dış borcu, 2021'in başına gelindiğinde 252 milyar dolara düştü. Kapitalizmin hokus pokusu halkın cebinden aldı, patronun cebine koydu.

EN AZ GÜLEN ÜLKE TÜRKİYE

Uluslararası araştırma şirketi Gallup, 116 ülkeden yaklaşık 160 bin kişiyle gerçekleştirdiği Dünya Duygu Araştırması'nın sonuçlarını yayımladı. Araştırmada katılımcılara "Öfkeli misiniz?", "Stresli misiniz?", "Hayattan keyif alıyor musunuz?", "Dün hiç gülümsediniz mi?" gibi sorular soruldu.

Yanıtlara göre Türkiye, öfke duygusunu en çok yaşayan ülkeler arasında Irak'tan sonra ikinci oldu. Türkiye'deki katılımcıların yüzde 44'ü "Son bir gün içinde öfke duygusunu hissettiniz mi?" sorusuna 'evet' yanıtını verdi. 'Hayır' diyenlerin oranı ise yüzde 55 oldu.

Türkiye 'en stresli' ülkeler arasında da dördüncü sırada yer aldı. Ankette son bir günde stres duygusunun en çok hissedildiği ülkeler Peru, Lübnan, Ekvador, Türkiye ve Yunanistan olarak sıralandı.

Hayattan keyif alma duygusunu en çok hisseden ülke Danimarka olurken, Türkiye hayattan en az keyif alan ikinci ülke olarak kaydedildi. Hayattan en az keyif alan ülkeler Lübnan, Türkiye, Malta, Benin ve Namibya olarak tespit edildi. Türkiye, 'en az gülümseyenler' endeksinde ise 'birinciliği' kimselere kaptırmadı. "Bir gün önce herhangi bir şeye gülümsediniz veya kahkaha attınız mı?" sorusuna en çok 'hayır' yanıtı Türkiye'den çıktı. Ankete göre, en çok gülümseyen ülkeler Senegal, Paraguay, Sri Lanka, İzlanda ve Güney Afrika. En az gülümseyen ülkeler ise Türkiye, Bangladeş, Nepal, Lübnan ve Sırbistan.

DEV KURULUŞUDA SATA SATA TÜKETTİLER

Sümer Holding'in dört yıllık zararı 80 milyon TL'ye yaklaştı. Maliye Bakanlığı bürokratlarının yönetim kurulunda olduğu holdingin zararı ve şüpheli alacakları artıyor, varlıkları satış ya da hibeyle elden çıkarılıyor.

AKP'nin halkın birikimiyle oluşan varlıkları yerel ve küresel sermayeye peşkeş çekmek amacıyla uyguladığı 'zarar ettir, özelleştir' politikalarının sonucu Sümer Holding'de de milyonlarca liralık zararlar görünür oldu. Sümerbank'ı bünyesinde bulunduran Sümer Holding'in dört yıllık zararı 80 milyon TL'ye yaklaştı.

Holdingin 35 yıl önce kararı alınan ve AKP döneminde hızla uygulamaya geçirilen peşkeş ve mafya çatışmalarına da konu olan özelleştirmesi halen sürüyor. Sümerbank'ın özelleştirilmesi kapsamında, 2003-2019 yılları arasında 23 işletme, 16 mağaza, 335 bayi satılarak, devredilerek veya kapatılarak kuruluş bünyesinden ayrıldı. 11 bölge müdürlüğü, 7 depo müdürlüğü ile 7 bölge şefliği kapatıldı. 20 iştirak satıldı, devredildi veya tasfiye edildi.

Türkiye'nin sanayileşmesinin öncülerinden olan dev kuruluşun aynı zamanda dar ve orta gelirli yurttaşların kıyafet ve ayakkabı gereksinimlerini karşıladığı mağazalarının yanı sıra pamuklu sektöründe 20, yünlü ve halı sektöründe 10, deri ve kundura sektöründe 4, kimya sektöründe 6, toprak ve seramik sektöründe 6, ticaret sektöründe 4, araştırma ve geliştirme, demir-çelik ile çimento sektöründe birer, kağıt sektöründe 3 işletme olmak üzere toplam 56 işletmesi ve bankacılık sektöründe 49 banka şubesi bulunuyordu.

2020 yılı sonu itibarıyla 147 personeli kalan holdingin, 1 bağlı ortaklığı ve 2'si faal 10 iştiraki ile 3 demir madeni sahasının özelleştirilme işlemleri sürüyor.

Zarar Büyüyor

Giderek küçültülen, sınırlı faaliyette bulunabilen kuruluş her yıl zarar etti, bununla da kalmadı şüpheli alacakları da artan verimsiz, artı değer üretirken milyonlarca lira zarar eden bir yapıya dönüştürüldü.

2017 yılında 13,7 milyon lira, 2018'de 10,4 milyon lira, 2019'da 30,4 milyon lira zarar eden kuruluşun 2020 yılı zararı 24,6 milyon lira oldu.

8,5 Milyon TL Borç

Holdingin 2020 sonu itibarıyla borçları da 8,5 milyon TL'ye ulaştı. Bunun 1,1 milyon TL'si devlete, 7,4 milyon TL'si de piyasaya ve personele olan borçlardan oluşuyor.

Satışlar Geriledi

Sümer Holding A.Ş'nin 2019 yılında 78 bin TL olan fiili satışları da yüzde 49 gerileyerek 2020 yılında 39 bin TL olarak gerçekleşti. 2020 yılındaki brüt satışların tamamı önceki yıllarda satılan tütün fiyat farkından oluştu. Holdingin şüpheli alacaklar toplamı da bir yılda 19.4 milyon TL'den 28.1 milyon TL'ye fırladı.

Haraç Mezat

Sümer Holding'in kıymetli arsa, arazi ve taşınmazları da bu süreçte bir bir elden çıkarıldı. Cumhurbaşkanlığı kararlarıyla hibe edilenler, diğer kamu kuruluşlarına bırakılanların yanı sıra belli istekliler arasında ya da pazarlıkla yapılan ihalelerle de taşınmaz varlığı azaldı.

2019 yılında 14,9 milyon TL'lik arazi ve arsa varlığı bir yılda 9,4 milyonluk gerileme ile 5,5 milyon TL'ye, 9,5 milyon TL'lik bina varlığı 3,1 milyon TL'ye geriledi. Sonuçta bir yılda varlıklardaki erime 15,8 milyon TL'lik azalma ile 10,5 milyon TL'ye düştü.

79,1 milyon TL
HOLDİNGİN 4 YILLIK ZARARI

24.6 milyon TL
2020 YILI ZARARI

8,5 milyon TL
2020 YILI İTİBARIYLA BORÇ MİKTARI

Yönetim Kurulu'na 448 Bin TL

Holdingin 5 kişilik yönetim kuruluna ise bir yılda toplam 448 bin TL ödeme yapıldı. Kamuda başka görevleri de bulunan yönetim kurulu üyelerinin isimleri şöyle:

Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Karaman (Hazine ve Maliye Bakanlığı Personel Genel Müdürü)

Yönetim Kurulu Üyesi İdris Şenyurt (Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı)

Yönetim Kurulu Üyesi Ufuk Hacıahmetoğlu (Eski Bakan Berat Albayrak'ın Özel Kalem Müdürü ve halen Özel Kalem Müdür Yardımcısı, TPAO Genel Müdür Danışmanı)

RİSK UYARISI

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's tarafından yayınlanan raporda, Nijerya, Türkiye ve Kolombiya için varlık risklerine işaret edildi.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, gelişen ülke bankalarının varlık risklerine ilişkin rapor yayınladı. Kuruluşun 20 Temmuz'da açıklanan bir rapora dayandırdığı bugün tarihli özet değerlendirmede, gelişen ülke bankalarının varlık riski trendlerinin farklılıklar göstermesinin beklendiği belirtildi.

Değerlendirmede özellikle son dönemde bazı gelişen ülkelerin yeniden artan vaka sayıları ile karşı karşı oldukları ortamda bazı ülkelerde ise toparlanmanın devam ettiğinin altı çizildi.

Raporda, varlık risklerinin en fazla artması beklenen gelişen ülke Nijerya olarak gösterilirken bu ülkeyi Türkiye ve Kolombiya'nın izlemesinin beklendiği vurgulandı.

Moody's, regülasyon gevşetme tedbirlerinin kaldırılmasının sorunlu kredileri 2021 sonuna kadar Nijerya'da 300, Kolombiya'da 130, Türkiye'de ise 100 baz puan artıracığını tahmin etti.

Yavaşlayan kredi büyümesi ile artan yeniden yapılandırmaların Türkiye'deki hesaplamaları etkilemesinin beklendiğini belirtti.

ÖZELLEŞTİRME 26 SIRA GERİYE İTTİ

2015 yılında Türkiye'nin en büyük altıncı sanayi kuruluşu olan Elektrik Üretim A.Ş., 33'üncülüğe kadar düşerken idare yaşanan gerilemeyi, "Santrallerimiz özelleştirildi" şeklinde açıkladı.

Türkiye'de kabarık faturaları ve bir türlü giderilemeyen altyapı eksikliklerini beraberinde getiren elektrik alanındaki özelleştirmeler, telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurdu. Yurttaşların dağıtım şirketlerine ödediği bedel son beş yılda üç kat artarken altyapı eksiklikleri, elektrik kesintilerinin olağan hale gelmesine neden oldu.

Elektrik sektörünün kilit kuruluşlarından olan Elektrik Üretim A.Ş.'ye bağlı santrallerin özelleştirilmesi, kurumun yokuş aşağı gidişini hızlandırdı. ISO 500 verileri de EÜAŞ'daki gerilemeyi bir kez daha gözler önüne serdi.

Nedeni Soruldu

2015 yılına yönelik ISO 500 verilerine göre Türkiye'nin en büyük altıncı sanayi kuruluşu konumunda olan EÜAŞ'ın 2018 yılındaki sıralamada yeri ise 33'e kadar düştü. CHP Milletvekili Ahmet Kaya, EÜAŞ'ın gerilemesinin nedenini TBMM KİT Komisyonu toplantısında kurum yöneticilerine sordu. EÜAŞ yönetiminin, Kaya'nın sorusuna verdiği yanıt özelleştirmenin acı bilançosunun itirafı oldu.

EÜAŞ yönetimi, kurumdaki gerilemeyi özelleştirmeler ile açıkladı. Akın'a gönderilen yanıtta 2015 ve 2018 yılındaki farka ilişkin, "Söz konusu yıllar arasındaki farklılık, portföyümüzde yer alan santrallerin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca özelleştirilmesi sonrası santral sayısının azalmasına bağlı olarak üretimimiz ve dolayısı ile satışlarımızda azalma olmasıdır" değerlendirmesinde bulunuldu.

İtiraf Niteliğinde

CHP'li Ahmet Kaya, EÜAŞ'tan gelen cevabı, "Bizi hem şaşırttı hem üzdü hem de ülke değerlerimiz için endişelendirdi" şeklinde değerlendirdi. Cevabın itiraf niteliğinde olduğunu ifade eden Kaya, şunları söyledi:

"Bu demek oluyor ki santral sayısı azalırsa üretim azalır, üretim azalırsa satış azalır. Elektriğe ihtiyaç mı azaldı da üretimi azalttınız? Ne oldu da elektrik üretmemeye, santral azaltmaya karar verdiniz? Ülkemizin birçok yerinde, vatandaşlarımız hala bu devirde elektrik sıkıntısı çekiyor. Elektriği olmayan köylerimiz, beldelerimiz, ilçelerimiz var. 2021 yılındayız, buna hala bir çözüm bulunamadı diye düşünürken bu cevaptan anlıyoruz ki çözüm bulmak istemiyorlar. Bu cevap özelleştirme sonrası ortaya çıkan acı tablonun kanıtıdır."

Miras Harcanıyor

Kaya, santral sayısının özelleştirmenin ardından azaltılmasına ilişkin, "Ülkenin kritik kurumlarının özelleştirilme sürecine sokulmasının ne kadar yanlış bir karar olduğunu kanıtlıyor" dedi. Özelleştirmelere yönelik, "Zarar eden kurumları, zarar tablosundan kurtarmak adına özelleştirme süreci başlatılıyor" ifadesini anımsatan Kaya, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bunun böyle olmadığını biz çok iyi biliyoruz fakat bari kendinizi haksız duruma düşürmeyin, tutarlı olun. Her paraya sıkıştığınızda, yastık altındaki altınınızı bozdurur gibi, kurum ve kuruluşları satıp, özelleştirip parasını yiyemezsiniz. Bu ülkenin köklü kurumları, değerlerini böyle altın bozdurur gibi bozduramazsınız, harcayamazsınız. Çocuklarımızın gelecekteki mirasını harcıyorsunuz, torunlarımızın gelecekteki refahını sabote ediyorsunuz, gençlerimizin payına düşen pastadan yiyorsunuz. Yapmayın artık yeter. Özelleştirdiğiniz hiçbir kurumu zarar ettiği için değil, sizin cebinize etki etmediğinden satıyorsunuz"

AKP'Lİ BİR BELEDİYE'DEN DAHA ENSAR VAKFI YÖNETİCİSİNE MİLYONLUK İHALE

AKP'li Üsküdar Belediyesi, 6 milyon 323 liralık ihaleyi, adı Karaman'da çocuğa yönelik cinsel istismar skandalına karışan Ensar Vakfı'nın yöneticisine verdi.

AKP'li Üsküdar Belediyesi'nin, 6 milyon 323 bin liralık ihaleyi Ensar Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi ve Üsküdar Şube Başkanı İsmail Şirin'e verdiği öğrenildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

AKP'li Üsküdar Belediyesi, yine bir kamu ihalesini adı Karaman'da çocuğa yönelik cinsel istismar skandalına karışan Ensar Vakfı'nın yöneticisine verdi.

Üsküdar Belediyesi İşletme Müdürlüğü 27 Nisan'da, 2021 yılı için 6 milyon 323 bin TL karşılığında, 25 bin gıda kolisi alımı ihalesine çıktı. İhale 3 Haziran'da sonuçlandı. Ensar Vakfı'nın Mütevelli Heyeti üyesi yapan ve Üsküdar Şube Başkanı İsmail Şirin'in şirketi Şirin Kardeşler Gıda tek başına girdiği ihaleyi 5 milyon 700 bin TL bedelle kazandı.

Şirin'in, sorulara, "İşinize bakın" şeklinde yanıt verdiği öğrenildi.

İki Kamu Binası Ensar Vakfı'na Bedelsiz Tahsis Edilmişti

Türkmen ile Şirin'in yakınlıkları dikkat çekiyor. Trabzonlu olan iki ismin sıklıkla ziyaret ve etkinliklerde bir araya geldiklerine ilişkin fotoğraflar sosyal medya hesaplarında yer alıyor. 2015 yılında vakfın Üsküdar Şubesi'nin açılışında konuşan Türkmen, "Gün birlik günüdür. Ve gün, herkesin safının belli olması gerektiği gündür. Hiç çekinmeye gücenmeye gerek yoktur. Herkes safını belli edecektir ve adamımıza, vakfımıza, davamız uğruna ömrünü adanmışlara sahip çıkma günüdür" ifadelerini kullanmıştı.

Öte yandan Türkmen, geçen mayıs ayında Ensar Vakfı Yönetim Kurulu üyesi Vefa Yunus Taylan'ı Üsküdar Belediye Başkan Yardımcılığı'na atamıştı. Üsküdar Belediyesi 2018'de biri Sultantepe Mahallesi'nde diğeri de Bulgurlu Mahallesi'nde bulunan iki kamu binasını Ensar Vakfı'na bedelsiz tahsis etmişti. Yine Üsküdar'daki Tenzile Erdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nin bitişindeki yurt binası da bedelsiz olarak 49 yıllığına TÜRGEV'e verilmişti. Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen, bu dönemde Ensar Vakfı'nın Mütevelli Heyeti üyesiydi.

ANKET İHALELERİ DE TANIDIĞA

AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcısı Ayvalı'nın kurucusu olduğu şirkete AKP'li Ordu ve Ağrı Belediyesi 352 bin liralık anket ihalesi verdi. Konya Büyükşehir Belediyesi de şirkete 209 bin TL'ye anket yaptırmıştı.

Televizyon programlarında sarf ettiği skandal sözlerle hafızalara kazınan AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcısı Emre Cemil Ayvalı'nın kurucusu olduğu şirkete AKP'li belediyeler binlerce liralık ihaleler veriyor. Şirkete geçtiğimiz nisan ayında AKP'li Ağrı ve Ordu Belediyesi toplam 352 bin TL'lik anket ihalesi verdi.

AKP'li Emre Cemil Ayvalı, 2018 yılında iki ortağıyla beraber Nev Bilgi Danışmanlık isimli bir şirket kurdu. AKP'li Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 13 Kasım 2019 tarihinde "Yerel Yönetimlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Bilinirliği Anketi" adı altında düzenlediği anket ihalesinin AKP'li Ayvalı'nın şirketine 209 bin 250 TL'ye verildiğinin ortaya çıkması da tartışmalara neden oldu. Bu tartışmalarından ardından da 9 Mart 2020 tarihinde AKP'li Ayvalı'nın hisselerini devrederek şirketten ayrıldığı ancak AKP'li belediyelerin şirkete ihale vermeye devam ettiği açığa çıktı.

Binlerce Liralık Anketler Yapılıyor

Kamu İhale Bülteni'nde yer alan bilgilere göre, AKP'li Ordu Büyükşehir Belediyesi,1 Nisan 2021 tarihinde "Memnuniyet Anketi Yönetimi, Değerlendirilmesi ve Raporlanması Hizmet Alımı" adı altında bir ihale düzenledi. Pazarlık usulüyle düzenlenen ihaleye sadece Nev Bilgi Danışmanlık Şirketi katıldı ve AKP'li Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin ihaleyi 252 bin bin TL'ye bu şirkete verdiği açıklandı.

AKP'li Savcı Sayan'ın başkanlığını yaptığı Ağrı Belediyesi de 16 Nisan 2021'de "Anket Yönetimi ve Gerçekleştirilmesi Hizmet Alım İş'i" adı altında bir ihale düzenledi. Bu ihaleye de Nev Bilgi Danışmanlık Şirketi'nin tek başına katıldı. Ağrı Belediyesi ihaleyi 100 bin 200 TL'ye Nev Bilgi Danışmanlık Şirketi'ne verdi.

İstifa Etmek Zorunda Kaldı

Emre Cemil Ayvalı, daha önce AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcılığı görevini yürütürken bir televizyon programında, AKP'nin FETÖ ile kol kola yürüdüğünü itiraf etmesiyle kamuoyunda ve partisinde oluşan tepkilerin ardından istifa etmişti. Ayvalı'yı istifaya götüren, "Bir tarafta, çok açık söylüyorum, darbeci Kemalist gelenek vardı, bir tarafta FETÖ vardı ve bunları birbirine kırdırmak suretiyle yol almak mecburiyetinde kaldım 2010'a kadar. Mesele bu" sözleri uzun bir süre tartışılmıştı.

Bu açıklamalarından bir gün sonra istifa eden Ayvalı, AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcılığı görevini istifasından 10 ay sonra, yani geçtiğimiz nisan ayında tekrar üstlendi.

İŞSİZ KADINLAR ORDUSU BÜYÜYOR

Yaşamın her alanında kadınların karşılaştıkları eşitliklessalgında daha da belirginleşti. TÜİK'in açıkladığı işgücü verilerine göre bir ayda erkek istihdamı 117 bin kişi artarken kadın istihdamı 332 bin kişi azaldı.

Ülke genelinde kronikleşen işsizlik sorunu yaklaşık bir buçuk yıldır salgının da etkisiyle derinleşti. Bu durumda kadınların payına daha çok işsizlik düştü. Kadınların yaşamın her alanında karşı karşıya kaldığı eşitsizlik ve ayrımcılık, Covid-19 döneminde çalışma yaşamında daha da belirgin hale geldi. Salgın sürecinde istihdamda yaşanan daralma en çok kadınları işgücü piyasasından uzaklaştırdı.

Ülke genelinde çalışabilir yaştaki kadın nüfusu 32,1 milyon. Ancak 15 ve üzeri yaştaki bu kadınların yalnızca 10 milyonu işgücüne dahil ediliyor. Geriye kalan 22,1 milyon kadın çeşitli nedenlerle işgücüne dahil olmuyor. Salgın döneminde ise bu rakam daha da arttı.

İş aradığı halde iş bulamayan kadınların sayısı da Mayıs ayı itibarıyla 1,6 milyona çıkmış durumda. Son bir yılda kadın işsiz sayısı 228 bin kişi artarken, erkek işsiz sayısı 25 bin kişi arttı. Kadın işsizliği Mayıs ayında yüzde 15,5 olarak kayıtlara geçti.

TÜİK'in işgücü göstergelerinde en çarpıcı sonuç aynı anda hem işsiz sayısının hem de istihdamın azalması. Salgın nedeniyle Mayıs ayında alınan 17 günlük kapanma kararı, işgücü verilerine de yansdı. İşgücüne dâhil olmayan kişi sayısı, bir ayda 566 bin kişi arttı. İstihdam ise 216 bin kişi azaldı. **Kaynak: Birgün**

DİSK-AR İşsizlik ve İstihdamın Görünümü Mayıs 2021 Raporu Yayımlandı

Raporda TÜİK verilerinin de değerlendirmesi yapılıyor.

TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Araştırması (HİA)Yönteminde Mart 2021'den başlayarak önemli bir revizyona gitti. TÜİK'in yeni metodolojisinde en dikkat çeken unsur dar tanımlı işsizliğin yanında DİSK-AR tarafından uzun süredir hesaplanan geniş tanımlı işsizliğe benzer şekilde üç yeni işsizlik oranıyla birlikte toplam 4 farklı alternatif işsizlik oranının hesaplanması oldu. Metodoloji revizyonu ile yalnızca hesaplama yöntemlerinde değil, soru formunda ve tanımlarda da değişikliğe gidildi.

TÜİK'in yeni kullanmaya başladığı metodolojiye göre açıklanan aylık veriler oldukça sınırlı bir kapsama sahip. Aylık verilerde daha önceki TÜİK metodolojisinde yer alan pek çok ayrıntı yer almıyor. Örneğin istihdam olup çalışmayanlar aylık verilerde yok. Bu nedenle salgın döneminde istihdamda görünüp işbaşında olmayanların sayıları TÜİK verilerinde yer almıyor. Yine iş aramayıp çalışmaya hazır olanların sayısı, ümidini kaybeden işsizlerin sayısı ve genç işsizliğe ilişkin ayrıntılar TÜİK'in aylık verilerinde yer almıyor. Bu veriler TÜİK tarafından çeyrek dönemlerde açıklanan verilerde yer alıyor.

TÜİK verilerine göre mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsiz sayısı Mayıs 2021 döneminde bir önceki yıla göre 254 bin kişi artarak 4 milyon 237 bin olarak gerçekleşti.

TÜİK Mayıs 2021 Döneminde 4 Ayrı İşsizlik Oranı Açıkladı

- İşsizlik 1: Gösterge işsizlik oranı (mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı) yüzde 13,2
- İşsizlik 2: Zamana bağlı eksik istihdam ile işsizlerin bütünlük oranı yüzde 19,3
- İşsizlik 3: İşsiz ile potansiyel işgücünün bütünlük oranı yüzde 21,7
- İşsizlik 4: Âtıl işgücü (geniş tanımlı işsizlik) oranı yüzde 27,2

DİSK-AR İşsizlik Ve İstihdamın Görünümü Mayıs 2021 Raporu'na Göre İse

- Dar tanımlı işsiz sayısı Mayıs 2021'de 4 milyon 237 bine yükseldi.
- Geniş tanımlı işsiz sayısı 9,7 milyon!
- Geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 33,7
- 15-34 yaş grubu genç işsizliği yüzde 34,7
- 15-24 yaş grubu genç işsizliği yüzde 42,4

TARIM İŞÇİSİNİN TEMEL SORUNU: BARINMA, BESLENME, SAĞLIK

İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi, Menderes'te çalışan mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarına dikkat çeken rapor hazırlayarak tarım işçilerinin yaşam koşullarının yükseltilmesi için acilen adım atılmasını gerektiğini belirtti.

İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi, SES İzmir Şubesi, Menderes Belediyesi Meclis üyelerinin de katılımıyla Menderes'te çalışan mevsimlik tarım işçilerini ziyaret ederek işçilerin çalışma ve yaşam koşullarına ilişkin rapor hazırladı. Raporu basın açıklamasıyla duyuran İHD İzmir Şubesi Başkanı avukat Zafer İncin, aileleriyle birlikte göç ederek tarım işkolunda çalışan işçilerin çalışma, yaşam ve ekonomik koşullarına dikkat çekti.

Çocuklar Eğitimsiz

İncin, "Düşük ücret, barınma koşullarının elverişsiz oluşu, beslenme, güvenlik, sağlık, çocukların eğitimi, temizlik, ulaşım konularındaki yetersizlikler bu sorunların başında gelmektedir" dedi. İncin sözlerine şöyle devam etti:

"Mevsimlik tarım işçileri ailelerinin tüm üyeleriyle birlikte, uzun saatler düşük ücretlerle çalışmaktadır. Mevsimlik işçilerin sigorta sorunları olması nedeniyle emeklilik şansları da bulunmamaktadır. Sigortasız olmaları sağlık sorunlarının çözümünü karşılayamamaktadır." Çocuk işçilerin yaşadığı sorunlara da değinen İncin, "Okul çağındaki çocukların hiçbiri salgın döneminde uzaktan eğitime erişememiş, EBA ve tablet yüzü görememişler, eğitime erişim hakkı karşılığını bulamamıştır. Mevsimlik gezici tarım işçisi ailelerde çocuk emeğinin kullanımının arttığı 12 yaş civarında okul terk oranlarının artışı birçok araştırmamanın tespitidir. Ayrıca, okula giden sayılı çocuğun çoğunluğunun erkek çocuk olması da bir diğer önemli bulgudur. Salgın ile uzaktan eğitime geçiş ve okulların kapalı kalma süresinin uzaması zaten okula gitmeyen bu çocukların eğitimden tamamen kopması, çocuk işçiliğine kayması ve eğitime verilen değerinde daha da düşmesine neden olacaktır" ifadelerini kullandı. İncin son olarak şunları söyledi: "Acilen okul çağındaki çocukların eğitim erişim hakkı kapsamında okula gitmeleri sağlanmalıdır. Tarım işçilerinin sağlıklı barınaklarda kalması için önlemler alınmalıdır. Temiz su ihtiyaçları karşılanmalıdır. Mevsimlik tarım işçileri sağlık taramasından geçirilmelidir. Türkiye'de mevsimlik tarım işçilerine yönelik yasal mevzuatta boşluklar bulunmaktadır. Çeşitli hukuki düzenlemelerde mevsimlik tarım işçilerine değinilmiş olsa da doğrudan onları ilgilendiren kapsamlı bir çerçeve yasa henüz çıkarılmamıştır, diğer yandan mevsimlik tarım işçilerini içeren mevcut hukuki düzenlemeler de çalışanların büyük oranda kayıt dışı olmaları nedeniyle zorlukla uygulanmaktadır."

KUZEY KIBRIS'I TALAN ETMİŞLER

Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs için düzenlediği ihalelerin büyük bir kısmı, 17-25 Aralık Yolsuzluk Operasyonu'nda patronu gözaltına alınan Taşyapı Şirketi'ne gidiyor. Ayrıca Kıbrıs, beşli çeteden Limak ve Kalyon için de rant alanı.

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Kuzey Kıbrıs'ta müjde olarak açıkladığı "saray ve millet bahçesi" projeleri tartışılmaya devam ederken Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs için düzenlediği milyonlarca liralık ihalelerin de yıllardır kamuoyunun yakından tanıdığı isimlere gittiği öğrenildi. Kuzey Kıbrıs için düzenlenen ihalelerin milyonlarca liralık ve en büyük dilimi ise patronu 17 -25 Aralık operasyonunda gözaltına alınan Taşyapı Şirketi'ne veriliyor.

Kuzey Kıbrıs'ın pandemi hastanesi dahi Taşyapı Şirketi'ne yaptırıldı. Sağlık Bakanlığı'na bağlı Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü, "Kuzey Kıbrıs Tam Donanımlı 100 Yataklı Çelik Konstrüksiyon Pandemi Hastanesi Temini İşi" adı altında 16 Eylül 2020 tarihinde bir ihale düzenledi. Kamu İhale Kanunu'nun tartışmalı pazarlık usulüyle düzenlenen ihale 85 milyon TL'ye Taş Yapı Şirketi'ne verildi.

Karayolları Genel Müdürlüğü, 22 Nisan'da "KKTC D850 Karayolunun Doğusunda Yer alan Muhtemel Yerleşim Yerleri İç Ulaşım Yollarının Yapım, Onarım ve Üstyapı Takviye İşleri" adı altında bir ihale düzenledi. Bu ihale de 150 milyon 142 bin TL'ye yine Taşyapı İnşaat Şirketi'ne verildi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nın (TOKİ) aylardır gündemde olan Kapalı Maraş Bölgesi için düzenlediği milyonlarca liralık ihale de yine aynı adrese gitti. TOKİ, 6 Kasım 2020 tarihinde, "Maraş Bölgesi Çevre Düzenlemesi ve Yol Yapım İşi" adı altında bir ihale düzenledi. İhale, 12 milyon 517 bin TL'ye yine Taşyapı İnşaat Şirketi'ne verildi. Kuzey Kıbrıs'ın tek havalimanı olan Ercan Havalimanı da yıllardır Kuzey Kıbrıs için düzenlenen büyük ihalelerin neredeyse değişmeyen tek adresi olan Taş Yapı Şirketi işletiyor. Şirket, Ercan

Havalimanı'nı 2012 yılında 100 milyon avro peşinat ve 350 milyon avroluk yatırım karşılığında ciro paylaşımı yap-ışlet-devret yöntemiyle 25 yıllığına Kuzey Kıbrıs'tan kiraladı.

Kuzey Kıbrıs için açılan birçok ihaleyi alan Taşyapı Şirketi'nin sahibi Emrullah Turanlı ise 17 -25 Aralık Yolsuzluk operasyonunda da gözaltına alınan isimler arasında yer alıyor. Turanlı, elemanlarıyla yaptığı telefon görüşmelerinin sonucunda gözaltına alındığını ifade ederek, "Bana isnat edilen suç, iki işimle ilgili kendim ve elemanlarımla yaptığım görüşmelerin takibidir. İmarlı arazilerimin ruhsat almak için takip ettiğimiz işlerle ilgili olarak takibe takılmışız" demişti.

Kalyon'dan Patlak Proje

AKP iktidarının "Asrın projesi" diye nitelendirdiği ve "Su sıkıntısı çeken KKTC'nin 50 yıllık su ihtiyacını karşılayacağı" belirtilen: "KKTC Su Temin Projesi'nin" milyonlarca liralık ihaleleri de muhalefetin beşli çete diye nitelendirdiği şirketler arasında yer alan Kalyon İnşaat'a gitti.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından 2011 yılında düzenlenen Mersin ile Kuzey Kıbrıs arasında Akdeniz'in 250 metre derinliğine boru döşeme ihalesi, tam 630 milyon TL'ye Sigur Ros Sdn Bhd- Kalyon- Kutay İnşaat iş ortaklığı verildi. Ancak, geçtiğimiz yılın ocak ayında döşenen boruların patladığı ve su akışının durdurulduğu açıklandı.

DSİ de 20 Mayıs 2020 tarihinde "KKTC Deniz Geçişi İsale Hattı Onarımı" adı altında patlayan boru hattının onarılması için bir ihale düzenlendi. İhale, 483 milyon 830 TL'ye yine projeyi yapan Kalyon İnşaat'a verildi.

Muhalefetin beşli çete diye nitelendirdiği beş şirketten biri olan Limak İnşaat'ın da Kuzey Kıbrıs'ta oteli var. Limak'ın 2018 yılında açılışını yaptığı otel, 598 oda ve bin 338 yatak kapasiteli. Limak'ın devasa büyüklükteki oteli, Kuzey Kıbrıs Bafra İskele mevkiinde yer alıyor.

Rant Alanına Dönüştürüldü

Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odası Birliği (KTMMOB) Genel Başkanı Seran Aysel, BirGün'e yaptığı açıklamada "Yandaşlara her türlü imkan tanınıyor ve Kuzey Kıbrıs pastasının büyük kısmı Taşyapı'ya gidiyor" dedi. Aysel şöyle konuştu: "Bu ihaleler herkese açık değil. Kamu ihale Kanunu'nun "Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen olayların" ortaya çıkması durumunda kullanılması gereken tartışmalı maddesinde düzenlenen pazarlık usulüyle yapılıyor. Yani kapalı kapılar ardından düzenlenen ihaleler yandaşlara veriliyor. Kuzey Kıbrıs'ın iş gücü, firmaları, mühendisleri, mimarları, kurumları ve iş insanları bu projelerde yok sayılıyor. Bu projeler hiçbir kural, mevzuat ve kanun dikkate alınmadan yapılıyor. Anadolu halkının vergileri, Kuzey Kıbrıs'a yardım adı altına kimlere kaydırıldığını, nasıl harcadığını görüyoruz ve bundan rahatsızız. Kuzey Kıbrıs belli kişiler için rant alanına dönüştürülüyor. Son olarak, bizim külliye ve yeni bir Cumhuriyet Meclisi binasına ihtiyacımız yok. Özellikle bu iki binaya ihtiyaç olursa bir devletin bunu kendi imkan ve bütçesinden yaptırmaması tartışmasız devlet olmasının gereğidir."

OY YOKSA KÖMÜR DE VERİLMİYOR

TKİ verilerine göre, AKP'nin son üç yerel seçimin tamamını kaybettiği dört kent ile üç seçimden ikisini kaybettiği iki kentte yapılan kömür yardımları, diğer illerin gerisinde kaldı.

İktidarın oy devşirmek için her seçimde dağıttığı kömürlerin miktarında güçlü olduğu illerle oy alamadığı iller ayrımının etkili olduğu ortaya çıktı.

Türkiye Taşkömürü İşletmeleri (TKİ), iktidarın az oy aldığı kentlere sembolik oranda bedelsiz kömür dağıttı.

TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KIT) Komisyonu'nda milletvekillerinin sorularının bir kısmını yanıtlamayan TKİ Genel Müdürlüğü, bu sorulara yazılı olarak yanıt verdi. TTK tarafından TBMM Başkanlığı'na gönderilen yanıtlar, AKP'nin seçim endekslisi çalışmalarının TKİ'ye de yansıdığını ortaya koydu.

TKİ Genel Müdürlüğü'nün verdiği yanıtlara göre, "yardım amaçlı dağıtılan kömürlerin" miktarı ile AKP'ye oy verme oranı arasındaki ilişki dikkate çekti. Buna göre, AKP'nin son üç yerel seçimin ikisini kaybettiği Artvin ve Karabük ile üç seçimin üçünü de kaybettiği Muğla, Tunceli, Sinop, Iğdır, 17 yıl boyunca en az kömür dağıtılan kentler arasında yer aldı. Yanıta göre, "sosyal yardım" adı altında altı kentte toplam 409 bin kişiye kömür dağıtılırken bu sayı tek başına Adana'da 978 bin, Adıyaman'da 787 bin, Antep'te 1 milyon 288 bin, Konya'da 1 milyon 195 bin oldu. 17 yılda dağıtılan kömürler için devletin kasasından 11 milyar 750 milyon TL çıktı.

TKİ'ye hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklı olarak sadece 2017 ve 2018 yılları arasında bin 933 dava açıldığı da gelen yanıtlar arasında yer aldı. Buna göre, bu davaların 901'i sonuçlandı ve 36 milyon 865 bin TL tazminat ödendi.

ÜLKENİN YENİ KARA DELİĞİ; MALAZGİRT!

Bilal Erdoğan'ın yöneticisi olduğu Okçular Vakfı tarafından 1071 Malazgirt etkinliklerinin yapıldığı alan için 1.5 milyon TL'lik bir ihale daha düzenlendi. Parka 4 yılda harcanan para ise 50 milyon TL'ye yaklaştı.

Cumhurbaşkanlığı himayesinde Bilal Erdoğan'ın Mütevelli Heyeti Üyesi olduğu Okçular Vakfı tarafından düzenlenen 'Malazgirt 1071 Anma Etkinlikleri'nin gerçekleştirildiği Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı adeta para yutuyor. AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ilk defa 2017 yılında katılmaya başladığı etkinliklerin düzenlendiği park için milyonlarca liralık bir ihale daha düzenlendi ve dört yılda harcanan para ise toplam 50 milyon TL'ye dayandı.

Kamu İhale Bülteni'nde yer alan bilgilere göre, Muş İl Özel İdaresi, 30 Haziran tarihinde "Malazgirt Anıt ve Tören Alanı Çevre Düzenleme Yapımı İş'i" adı altında bir ihale düzenledi. İhaleyi, 1 milyon 688 bin TL teklif veren Osman Çözgen'in aldığı açıklandı.

Her Yıl Yeni İhaleler Düzenleniyor

Van İl Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı alanına ilişkin ilk ihaleyi 2018 yılında düzenledi. Gökten İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi ile Kenan Gökten İş Ortaklığı'na verilen ihale kapsamında 23 milyon 187 bin TL harcandı. Milyonlarca liraya, Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı alanına "Giriş kontrol ünitesi, merasim alanı, toplanma alanı, çevre düzenleme, altyapı üniteleri, 'namazgâh, fetih yolu, helikopter pisti' ve otopark" yapıldı.

Van Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2019 yılında da "Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı Çevre Düzenleme Uygulama Projesi Yapım İş'i" başlığıyla bir ihale daha düzenledi. İhaleyi 13 milyon 100 bin TL teklif veren Emba Madencilik İnşaat Şirketi kazandı. 2020 yılında da Van Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı için bir ihale daha yaptı. İhaleyi Azboy Mühendislik-Öz Gönül İnşaat İş Ortaklığı'nın kazandığı ve 9 milyon 849 bin TL ödendiği açıklandı. İhale kapsamında cami, idari bina, şadırvan, köprü ve millet kıraathanesi inşa edildi.

Devlet Erkanı Katılacak

Bu yıl 26 Ağustos'ta yapılacağı açıklanan tören ve etkinliklere ilişkin geçtiğimiz günlerde açıklama yapan Malazgirt Kaymakamı Yiğit Yaşar Demirer, alanda inşaat çalışmalarının devam ettiğini söyledi. Kaymakam Demirer, Malazgirt Savaşı'nın 950'nci yıldönümünü etkinliklerine yine AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılacağını belirterek, "Zaferin yıldönümünde bütün devlet erkanını en güzel şekilde ağırlamayı planlıyoruz" dedi.

DİYANET'İN HESABI BİR TÜRLÜ TUTMUYOR

2020 yılında 10 milyar Türk Lirası'nı aşan bütçesiyle yetinmeyen ve bütçenin artırılmasını talep eden Diyanet, 2020 yılı başında öngörülen mal ve hizmet alım harcamasını yüzde 15 aştı, yüz milyonlar harcadı.

2020 yılındaki 10,9 milyar TL'lik harcaması ile altı bakanlığı geride bırakan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, harcama kalemleri, "Az ile yetinilmediğini" ortaya koydu. Başkanlık, yılbaşında verilen ödeneği mal ve hizmet alım kaleminde yüzde 15, cari transferler kaleminde yüzde 7, sermaye giderleri kaleminde ise yüzde 5 aştı.

Çok sayıda bakanlığı geride bırakan 2020 yılı bütçesi ve bütçesinden yaptığı hoyrat harcamalar ile tepki çeken Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ödenek üstü harcamaları dikkati çekti. Başkanlık, 2020 yılında mal ve hizmet alım, cari transferler ile sermaye giderleri kalemi için yılbaşında öngördüğü tutarın üzerinde harcama yaptı.

2020 yılı harcamalarını içeren mali tabloya göre Diyanet, bir yılda 10 milyar 930 milyon 391 TL harcadı. Mal ve hizmet alım giderleri için Diyanet'e 2020 yılında verilen 257 milyon 936 bin TL ödenek ise yetmedi. İdare, mal ve hizmet alım kaleminde başlangıç ödeneğini yüzde 15 aşarak 297 milyon 143 bin TL tüketti.

Cari transferler kalemi için Diyanet'e ayrılan ödenek de aşıldı. 2020 yılındaki cari transferler için ayrılan 79 milyon 304 bin TL'ye karşın harcama, 84 milyon 955 TL olarak gerçekleşti. Diyanet'in sermaye giderleri de başlangıç ödeneğinin üzerine çıktı. 2020'de 98 milyon 261 bin TL olması beklenen sermaye gideri yılsonunda kayıtlara 102 milyon 914 bin TL olarak geçti.

Bütçeden Şikâyet Edildi

2019 yılındaki faaliyet raporunda 10,5 milyar TL'lik bütçesinden şikâyet eden idare, 2020 yılında bütçeden şikâyetçi oldu. Raporun, "Riskler" bölümünde, gençliğe yönelik hizmetlerde, "Arzu edilen seviyeye" ulaşamamasından yakınılırken bütçeyle ilgili şu değerlendirmede bulunuldu: "Kurum bütçesinin her yıl yaklaşık yüzde 96-97'si personel giderlerinden oluşmakta, geriye kalan yüzde 3-4 ile hizmetler icra edilmektedir. Yurtiçi ve yurtdışında geniş bir coğrafyada yasal görevlerimizi tam anlamıyla ifa edebilmemiz için, personel gideri dışındaki cari giderler ve yatırım ödeneğinin artırılması gerekmektedir."

İSLAM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ AKGÜNDÜZ'DEN DE ATATÜRK'E HAKARETLER

Rotterdam İslam Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Akgündüz, Mustafa Kemal Atatürk'e hakaret içeren paylaşımda bulundu.

15 Temmuz darbe girişimi öncesinde Kuran'ın AKP ile Gülen Cemaati'nin ittifakını emrettiğini söyleyen Rotterdam İslam Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Akgündüz, Atatürk'e hakaretler içeren bir metin paylaştı.

Nurcu rektör Ahmet Akgündüz, Twitter hesabından yaptığı paylaşımında, Şeyh Abdülhakim Arvasi'nin sözlerine yer verdi. Arvasi'nin Atatürk'e hakaret içeren sözleri arasında "Cenab-ı Hak, mahlukatı yaratınca bi 'Mustafa' yarattı ki, 'Habib-i Ekremi'dir. Hiçbir ciyeti iyi değildir. Mukabil olan en sefil, alçak nokta ise 'mustafen-minh'dir ki 'habis ruh'dur; 'Kemal' ismi 'mustafen-minh'likde yanı redaette (kötülük, fenalık, bayağılık) ve habasette (murdarlık, pislik, kötülük) kemaale geldiği içindir" ifadeleri yer aldı.

Akgündüz, Atatürk'e hakaret içeren sözlerin yer aldığı bu metni ise "Kutb-u A'zam olan Abdülhakim Arvasi hazretlerinin sırr-ı inna a'taynadaki tesbite uyan bir izahı" diye paylaştı.

SİSTEM İFLAS ETTİ

YKS 2021'in sonuç raporu, eğitim sisteminin iflasisının belgesi oldu. Sınavın ilk oturumuna giren adayların yüzde 32'si barajın altında kalırken 40 soruluk matematik testindeki doğru yanıt ortalaması 5'te kaldı.

Covid-19 gölgesinde 2 milyon 416 bin 974 adayın katılımı ile gerçekleştirilen Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nın (YKS) sonuç raporu, eğitim sistemindeki iflasi bir kez daha gün yüzüne çıkardı. YKS sonuçlarına göre, adayların 40 soruluk Matematik testindeki doğru yanıt ortalaması 5'te kaldı. Adayların yüzde 32'si ilk oturumda barajın geçemeyerek tercihte bulunma ya da ikinci oturuma girme hakkını elde edemedi.

YKS'nin ikinci oturumu olan ve üniversite tercihlerinde belirleyiciliği bulunan Alan Yeterlilik Testi'nde de barajı geçme oranlarının düşüklüğü dikkati çekti. Sayısal puan türünde öğrencilerin yüzde 38'i, Sözel puan türünde yüzde 40'ı, Eşit Ağırlık puan türünde ise yüzde 52'si barajı geçemedi. AYT'de barajı geçme oranlarının 2020 YKS'ye göre 2021 YKS'de belirgin bir biçimde düştüğü görüldü.

Netler Çakıldı

26-27 Haziran tarihlerinde Temel Yeterlilik Testleri ve Alan Yeterlilik Testleri olmak üzere iki farklı oturumda gerçekleştirilen sınavda öğrenciler, hemen her testte başarısız oldu. Öğrencilerin büyük bölümü Türkçe, Sosyal Bilimler, Temel Matematik ve Fen Bilimleri alanlarında gerçekleştirilen AYT testlerinin tamamında soruların yarısına dahi doğru yanıt veremedi.

ÖSYM'nin açıkladığı rapora göre, ilk oturumdaki 40 soruluk Türkçe testinde adayların net ortalaması 18 oldu. Adayların 20 soruluk Sosyal Bilimler testindeki net ortalaması 8'de kalırken Matematik testinden büyük başarısızlık çıktı. 40 soruluk Temel Matematik testinin net ortalaması 5 olurken 20 soruluk Fen Bilimleri testinden adaylar 3 net çıkarabildi. Benzer bir tablo, sınavın ikinci oturumu olan AYT'de de yaşandı. Türk Dili ve Edebiyatı testindeki 24 sorunun net ortalaması 6, 10 soruluk Tarih testindeki net ortalaması 2, 40 soruluk Matematik testindeki net ortalaması ise 5,2 olarak kaydedildi. Adayların, 13 sorunun yer aldığı Kimya ve Biyoloji testlerindeki net ortalaması ise sırasıyla 1,4 ve 1,8 olarak gerçekleşti.

Baraj Altı

YKS 2020'ye göre YKS 2021'de daha az aday barajı geçebildi. Buna göre, 2020 yılına göre 2021 yılında 160 bin daha fazla öğrenci ile gerçekleştirilen TYT oturumunda 1 milyona yakın öğrenci barajı geçemedi. 2020 yılında TYT oturumu için sayıları 1 milyon 745 bin olan barajı geçen öğrenciler 2021'de 1 milyon 627 bin olarak kayıtlara geçti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Geçen yıl ve bu yıl AYT’de barajı geçme oranları şöyle oldu:

Sayısal: 2020 yüzde 58,60, 2021 yüzde 42,04

Sözel: 2020 yüzde 83,02, 2021 60,09

Eşit Ağırlık: 2020 yüzde 73,26, 2021 48.04

23 Bin Kişi Sıfır Çekti

Sistemin iflasını ortaya koyan çarpıcı YKS sonuç verilerinden bazıları ise şöyle sıralandı:

- TYT’de 23 bin 695 bin aday sıfır çekti.
- Sayısal’da her 100 öğrenciden 44’ünün sayısal puanı, barajın altında kaldığı için hesaplanmadı.
- Sözel puan türünde adayların yüzde 66’sı barajı geçemedi.
- Eşit ağırlıkta barajı geçemeyen öğrencilerin oranı yüzde 64 oldu.

Sonuçları değerlendiren Eğitim Uzmanı Salim Ünsal, başarısız tablonun yalnızca pandemi ile açıklanamayacağını belirtti. Ünsal, 2020’de salgına özel 170’e düşürülen baraj puanının 2021’de tekrar 180’e çıkarıldığını anımsatarak, “Halen pandemi dönemindeyiz. Öğrenciler neden böyle zor bir sınavla sınanmaya çalışılıyor?” diye sordu. Türkiye genelinde 2,5 milyon adayın üniversite için ter döktüğünü anlatan Ünsal, “Ama bu sınavla, yalnızca 650 bin öğrencinin lisans programlarını seçebileceği bir tablo yarattılar” dedi. Üniversiteye geçiş sisteminin, “1970-80’li yılların eleme mantığıyla” yürütüldüğünü kaydeden Ünsal, “Bizim eleme değil, performans belirlemeye ihtiyacımız var” diye konuştu.

23 BİN
SINAVDA SIFIR ÇEKEN ÖĞRENCİ SAYISI

% 32
AYT’DE BARAJI GEÇEMEYENLER

5
MATEMATİKTE DOĞRU ORTALAMASI

650 BİN
LİSANS SEÇEBİLECEK ÖĞRENCİ SAYISI

Çöküş sadece YKS’de değil

YKS sistemin iflas ettiğini gösteren tek sınav değil. LGS’de de benzer bir sonuç ortaya çıkmıştı. Yüz yüze eğitimden uzak kalan öğrenciler LGS’de yabancı dil hariç bütün testlerde geçen yıllara oranla kötü sonuçlar aldı. Matematikte doğru ortalaması 20 soruda 4,2 oldu. Doğru cevap sayısı ortalamasının en yüksek olduğu alan olan Türkçede bile doğru cevap sayısı ortalaması 10’u geçmedi. 20 soruluk Türkçe testinin doğru cevap sayısı ortalaması 9,41 ile ifade edildi. LGS’de Matematik ve Türkçe’nin ardından 20 soru sorulan bir diğer alan olan Fen Bilimleri’nin doğru cevap sayısı ortalaması ise 8,04 olarak kaydedildi.KPSS 2020 Önlisans’ta da ilginç bir sonuç ortaya çıkmıştı. Sınavda 33 bine yakın öğrenci sıfır çekerken en az 50 öğrencinin sınava katıldığı eğitim kurumları arasında Polis Akademisi birinci oldu. Bütün eğitim kurumları dikkate alındığında ise bugünlerde iktidarın hedefinde olan Boğaziçi Üniversitesi Polis Akademisi’ni geçebilen tek kurum oldu.

ANKARA'DAN BURSA'YA 12 SAATLİK DERS İÇİN GELEN İSME 30 BİN LİRALIK YOL PARASI ÖDENMİŞ

Bursa Teknik Üniversitesi'nde, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nden Dr. Fırat Mollaer dışarıdan ders verdi. Mollaer'e 81 günlük yol için 30 bin 400 TL ücret ödendi. Üniversite hakkında 'devleti zarara uğrattığı' suçlamasıyla Sayıştay ve YÖK'e suç duyurusunda bulunuldu.

Bursa Teknik Üniversitesi'nde (BTÜ) 2017-18 Akademik Yılı Güz döneminde, dışarıdan derse giren ve o dönem Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde çalışan Dr. Fırat Mollaer'e sırf 81 günlük yol için 30 bin 400 TL ücret ödendiği ortaya çıktı.

BTÜ hakkında, "devleti zarara uğrattığı" iddiasıyla Sayıştay ve YÖK'e suç duyurusunda bulunuldu. Dilekçede, "Bursa'da bu dersleri kolaylıkla verdirebileceği öğretim elemanları bulunmasına rağmen Ankara'dan yolluk ve yevmiye ödeyerek öğretim elemanı görevlendirmesinin devleti zarara uğrattığı kanaatindeyim" ifadeleri yer aldı.

'Bu Kentte O Dersi Verebilecek Öğretim Görevlileri Varken Ankara'dan Getirildi'

Bursa Teknik Üniversitesi'nde dışarıdan derslere gelen öğretim görevlisi Fırat Mollaer'e sadece yol için fahiş fiyatlarla ödeme yapıldığı ortaya çıktı. Durumdan rahatsız olan bir akademisyen Sayıştay ve YÖK'e üniversite hakkında suç duyurusunda bulundu. Suç duyurusu dilekçelerinde, Uludağ Üniversitesi, Yalova Üniversitesi veya şehrin farklı kamu kuruluşlarında aynı dersi verebilecek öğretim görevlisi bulunmasına karşın Ankara'dan Fırat Mollaer'in getirildiği bilgisi yer aldı.

Dilekçede, "Dr. Fırat Mollaer'e toplamda 12 saatlik ders kodlanmıştır. Mollaer'in Ankara'ya 3 farklı günde yani pazartesi-çarşamba-perşembe günlerinde geliş-gidiş yapmış olmasının insan doğasına aykırı olduğunu düşünmekteyim. Ayrıca Bursa-Ankara arasının otobüsle gidiş-geliş en az 12 saat sürdüğü dikkate alınır, zaman bakımından da bu hareketlilik imkân dahilinde değildir. İlgili öğretim üyesinin dersleri neden iki ardışık güne toplanmamıştır?" denildi.

Dilekçenin devamında şu ifadeler yer aldı:

"2017 yılında Bursa'da bu dersleri kolaylıkla verdirebileceği öğretim elemanları bulunmasına rağmen Ankara'dan yolluk ve yevmiye ödeyerek öğretim elemanı görevlendirmesinin devleti zarara uğrattığı kanaatindeyim. İlgili kişiye bir dönem için 30 bin 400 TL ödeme yapılması, BTÜ bünyesinde çalışan akademisyenlerin bilimsel etkinlikler için yolluk ve yevmiye almakta zorlandıkları düşünüldüğünde, Dr. Mollaer'e ödenen yolluk ve yevmiye nasıl açıklanabilir?"

EĞİTİMDE EŞİTLİK VE ADALET YOK!

Tüm öğrenciler iyi, kaliteli bir eğitim almalı ve eşit eğitim olanaklarından yararlanmalıdır!

Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk, "Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. Geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız" sözleriyle gençliğin önemini dile getirmiş.

Ancak

Geleceğimizi emanet ettiğimiz gençlerimiz bugün mutlu ve umutlu değil.

Peki gençlerimiz neden mutsuz?

Geçtiğimiz 19 yılda, hiçbir öğrenci başladığı sistemle ve müfredatla mezun olmadı Gençlerimiz rayına oturmayan eğitim sistemi ve sınav sistemi nedeniyle mutsuz.

Üniversiteyi farklı bir şehirde kazanan gençlerimiz yurt sorunu nedeniyle mutsuz.

Üniversiteyi bitiren gençlerimiz iş bulma ümitlerini günden güne kaybettikleri için mutsuz.

Ata'mızın söylediği gibi, geleceğin aydınlığına gençler ile kavuşacağız; ancak AKP iktidarında hatalı eğitim politikaları nedeniyle gençlerimiz iyi bir "bugünü" yaşamıyor. Peki gelecekleri nasıl olacak?

Son yıllarda akademik özgürlükleri en fazla azalan 6 ülke arasında ne yazık ki Türkiye de bulunuyor. **AKP iktidarında hiçbir dönemde çok yüksek olmayan** Türkiye'deki akademik özgürlükler, 2020 yılı itibarıyla hızla düşmüş oldu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Türkiye maalesef, 2020 yılında en düşük not olan “E” alan ülkeler arasında.

Dünyadaki en yüksek akademik özgürlük endeksinin 100 üzerinden 97,2 olduğu sıralamada Türkiye 100 üzerinden 6,4 ile net bir şekilde sınıfta kaldı. Akademik özgürlükte 175 ülke arasında 170. sıradayız!

Ve bu olumsuz tablo, üniversitelerin başarısına da ciddi şekilde yansıyor.

Diğer taraftan ülkemizde yükseköğretim, devlet üniversiteleri ve vakıf üniversiteleri tarafından yürütülüyor. Zaman zaman sizlerle devlet üniversitelerin olumsuz yönlerini, yetersizliklerini paylaştık. Bir dekan bir mekan anlayışıyla açılmış; ancak içi doldurulmamış çok sayıda üniversiteden bahsettik ama bunların yanı sıra her geçen gün yok edilen akademik özgürlüklere rağmen başarılı çalışmalarıyla ön plana çıkan devlet üniversitelerini de ifade ettik.

Yine zaman içerisinde kendi rektörünü bile seçmeyip atanan kayyum rektörler ve üniversitelere verdiği zararları da paylaştık.

Ancak bugün konumuz vakıf üniversiteleri. Vakıf üniversiteleri masaya yatırmak tartışmak zorundayız. Her geçen gün sayıları hızla artan, gerçek bir eğitim kurumu olarak eğitim veren; ancak bir eğitim kurumundan ziyade ticarethaneye dönüşmüş, adı Vakıf Üniversitesi olan kurumların da var olduğunu biliyoruz.

Bu üniversiteler arasında gerçekten büyük uçurumlar var ve bu yıl da tercih sonrasında öğrenciler üniversitelere yerleşecek ve gençlerimiz hayalindeki meslek hayatına ulaşmaya çalışacak.

Bu nedenle söz konusu üniversitelerin gençlere katkısını önemsemek ve bu konuda kötü örnekleri masaya yatırmak, yükseköğretimin ve gençlerimizin geleceği için önemlidir.

Bir Mekan Bir Dekan

Ülkemizde **77 Vakıf Yükseköğretim Kurumu bulunuyor**. 2002 yılında 22 olan Vakıf Yükseköğretim Kurumu sayısı, **AKP döneminde yüzde 250 artarak 2021’e gelindiğinde 77’ye ulaştı**.

Bu üniversiteler ile ilgili değerlendirmelerin yer aldığı YÖK’ün “Vakıf Yükseköğretim Kurumları 2021” raporu geçtiğimiz haftalarda paylaşıldı. Bu rapor, sayıları yüzde 250 artsa da birçoğu “tabela üniversitesi” olmaktan öteye gitmeyen vakıf üniversitelerinin durumunu da gözler önüne serdi.

- Öğrenci sayılarına bakıldığında, 37 bin öğrencisi olan vakıf üniversitesi olduğu gibi, yalnızca birkaç yüz öğrencinin eğitim aldığı üniversitelerin olduğunu da görüyoruz.
- Bazı vakıf üniversitelerinin öğrenci başına düşen açık alanı 310 m²’ye ulaşırken, **kimi üniversitelerde öğrenci başına 1 metrekareden az açık alan düştüğü görülüyor**.
- Kütüphane alanı ve öğrenci başına düşen kitap sayısına bakıldığında ise; öğrenci başına 5,9 m² kütüphane alanı ve 48 kitap imkanı olan üniversiteler varken, bazı üniversitelerde öğrenci başına 1 kitap düştüğü, kütüphane alanının yok denecek kadar az olduğu (10 santimetrekare) görülüyor.
- **Bir üniversitenin AR-GE için 39 bin lira, reklam giderleri için 1 milyon 67 bin lira harcaması ise bazı vakıf üniversitelerinin eğitim ve araştırma geliştirmeden çok reklama önem verdiğini kanıtlar nitelikte.**

Bu rapor, bazı Vakıf Üniversitelerinin hiç ya da minimum düzeyde kütüphane, kitap ve AR-GE yatırımı yaptığı, nitelikli eğitim-öğretimden uzak sadece tabeladan ibaret olduğunun itirafıdır.

Vakıf üniversitelerinin, yerleşim alanlarından öğrenci sayısına, burslu öğrenci oranından AR-GE yatırımlarına ayırdığı bütçeye, öğrenci başına düşen kitap sayısı ve kütüphane alanından kadrolu öğretim üyesi sayısına kadar bakıldığında, söz konusu vakıf üniversiteleri arasında nitelik ve nicelik farkları olduğu çok net görülmektedir.

Hatta, vakıf üniversitelerinin bir yıllık toplam harcamasının ne kadarının vakıftan (ki vakfın amacı budur), ne kadarının öğrenci gelirleriyle karşılandığına dair son verilere bakıldığında, vakıf üniversitesi özelliğinden çok uzaklaşmış, neredeyse tamamı öğrencilerden elde edilen gelirlerle karşılanarak, bir vakıf üniversitesinden ziyade bir ticarethane görünümünde olan bazı vakıf üniversiteleri olduğu söylenebilir.

Vakıf üniversitelerinin yıllık eğitim ücretleri 25 bin TL ile 185 bin TL arasında değişmektedir.

Söz konusu vakıf üniversitelerine genellikle kamu arazileri de tahsis edilmiş olduğu halde, bazı üniversitelerin başarılı öğrencilerine tam burs verme oranının düşük olduğunu görmekteyiz. Oysa, bu kamu arazileri vs. gelirleri ile devlet üniversiteleri yapılabilir, çok sayıda öğrenciye burs verilebilirdi.

İşte vakıf üniversiteleri arasındaki tüm bu farklılıklar akademik başarıyı önemli ölçüde etkilemekte, öğrencilerin eğitimi ve başarıları arasında makas açılmaktadır.

Nitelikli ve kaliteli yükseköğretim, hedeflerimizden biri olmalıdır. Ülkemizdeki tüm öğrenciler iyi, kaliteli bir eğitim almalı ve eşit eğitim olanaklarından yararlanmalıdır.

Sözü edilen rapor yalnızca vakıf üniversiteleri ile ilgili veriler içerirse de, tüm üniversitelerimizde bir başarı kaybı yaşandığı çeşitli araştırmalara yansıyor.

Bir uluslararası üniversite başarı ölçüm ve inceleme kurumu olan QS'in, geçtiğimiz Mart ayında açıklanan 2021 yılına ait raporu, ülkemizde üniversitelerin Dünya'da başarı sıralamasındaki yerini gözler önüne serdi.

Listede ilk 500'de sadece 1 üniversite yer aldı; ilk 1000'de ise sadece 9 üniversitemiz var. Ayrıca, birçok Türk üniversitesinin **2020'ye oranla daha düşük puan aldığı** rapordaki dikkat çeken noktalardan biri.

Türkiye'deki 203 üniversitenin dünya sıralamalarına ilişkin diğer değerlendirmelerde ise, üniversitelerimizin 10'u, 2011 yılında uluslararası sıralama kuruluşlarının raporunda dünya sıralamasında ilk 500'de yer alırken, 2020 yılında bu sayı 8'e düştü.

Eğitim sistemine bilinçli olarak siyasetin katıldığı AKP döneminde, gençlerimize nitelikli eğitim vermek ya da istihdam sağlamak gibi bir çaba göremiyoruz.

Bu tablonun değişmesi için İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamemizde de ifade ettiğimiz gibi, üniversitelerimiz, her türlü düşüncenin özgürce tartışılabildiği, her türlü bilimsel çalışmanın özgürce yapılabileceği ortamlar olmalıdır.

Çünkü biliyoruz ki, üniversitelerin bilimsel, yönetsel ve mali özerkliği çok önemlidir. Bilim üretemeyen üniversiteleri olan ülkeler dışa bağlılığa mahkumdur.

Eğitim sistemindeki sorunlar çözüme kavuşturulmadan kültür, bilim, teknoloji vb. alanlarda kalkınma ve ilerlemeden söz edilemez. Bir ülkede eğitim politikaları ne kadar siyasetten uzak, öğrenciyi merkezine alan, çağdaş ve eğitim çitasını yükseltme hedefiyle yapılırsa, o ülkenin o kadar kalkınacağı unutulmamalıdır.

LGS sonuçları, eğitimde fırsat eşitsizliğinin derinleştiğini bir kez daha ortaya koydu.

Sorulara verilen yanıtlar ve puanlar arasındaki ayrışma, zaten fırsat eşitsizliğinin hüküm sürdüğü eğitim sisteminde, pandeminin de etkisiyle daha da olumsuzlaşarak öğrenciler arasında açılan makasın büyüklüğünü bir kez daha gözler önüne sermiş oldu.

Biz bu makasın nasıl kapatılacağı konusunda önerilerimizi söyleyip, sorunun bir an önce çözülmesinin öneminin altını çizirken, yeni bir dönem başlıyor ve henüz değişen hiçbir şey yok.

Pandeminin eğitim sistemi üzerine olumsuz etkilerini en aza indirebilmek bile o ülkede eğitim sisteminin nasıl yönetildiği, eğitim sistemine ayrılan kaynakların ve personelin yeterliliği ile ilgili iken, ne yapıldı, atanamayan öğretmenler mi atandı?

Okullara kadrolu temizlik, sağlık personeli mi verildi, yeni derslikler mi yapıldı, sınıf mevcutları mı azaltıldı? Ne yapıldı?

Ya da defalarca söylediğimiz, MEB'in bütçesi yeterli değil, kaldı ki o bütçe bile kullanılmıyor, tasarrufa yönlendirilen tek bakanlık MEB dediğimiz bu süreçte, MEB'e ek bütçe mi verildi de biz duymadık. Ne yapıldı? Okullar Eylülde açılacak ne yapıldı?

EĞİTİMDE PLANSIZLIK...

Öğrenci azalıyor okullar artıyor

Ortaokulda imam hatibe giden öğrenciler lisede tercih etmiyor. İmam hatip ortaokulunda okuyanların sayısı sürekli artarken lisede imam hatipte okuyanların sayısı 2016'dan beri okul sayısı artmasına rağmen azalıyor.

AKP iktidarının dindar nesil projesiyle teşvik ettiği imam hatipler toplumda Liselere Geçiş Sınavı (LGS) sonucunda imam hatip ortaokulunda okuyanların dahi imam hatip liselerini tercih etmedikleri ortaya çıktı. Bu durum sadece LGS sonucu girilen 'nitelikli' adı verilen liseler için de geçerli değil. 2013'ten bu yana imam hatip ortaokulunda okuyanların sayısı sürekli artarken iktidarın teşvikine ve bazı noktalarda mecbur bırakmasıyla imam hatip liselerinde okuyan öğrencilerin sayısı 2016'ya kadar arttı, fakat daha sonra düşmeye başladı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

2013'te imam hatip ortaokulu sayısı bin 99'ken öğrenci sayısı 94 bindi. 2020'de ortaokul sayısı 3 bin 437'ye öğrenci sayısı ise 777 bine yükseldi. Öğrenci sayısı 8 yılda tam 8 kat arttı. İmam hatip lisesi sayısındaki artışsa bundan çok daha az oldu. 2013'te 708 olan imam hatip lisesi sayısı 2020'de bin 650'ye yükseldi. Öğrenci sayısı 380 binden 495 bine yükseldi. Bütün teşviklere rağmen 8 yılda imam hatip lisesine giden öğrenci sayısı 115 bin arttı. Diğer bir deyişle 2013'te imam hatip lisesinde okuyanlar imam hatip ortaokulunda okuyulardan 286 bin daha fazlaydı. 2020'de bu durum tersine döndü. 2020'de imam hatip ortaokulunda imam hatip lisesinde okuyulardan 282 bin daha fazla öğrenci bulunuyordu. Sayılar da gösteriyor ki imam hatip ortaokulundan sonra imam hatip liselerine geçiş aynı oranda olmuyor. İmam hatip ortaokulunda okuyanlar bile akademik liseleri tercih ediyor.

İmam hatip ortaokullarında 2013'ten bu yana okul ve öğrenci sayılarındaki değişim şöyle:

2013: Okul bin 99, öğrenci 94 bin

2014: Okul bin 361, öğrenci 240 bin

2015: Okul bin 597, öğrenci 385 bin

2016: Okul bin 961, öğrenci 524 bin

2017: Okul 2 bin 671, öğrenci 651 bin

2018: Okul 3 bin 286, öğrenci 723 bin

2019: Okul 3 bin 394, öğrenci 761 bin

2020: Okul 3 bin 437, öğrenci 777 bin

İmam hatip liselerinde 2013'ten bu yana okul ve öğrenci sayılarındaki değişim ise şöyle:

2013: Okul: 708, öğrenci 380 bin

2014: Okul 854, öğrenci 474 bin

2015: Okul bin 17, öğrenci 546 bin

2016: Okul bin 1149, öğrenci 555 bin

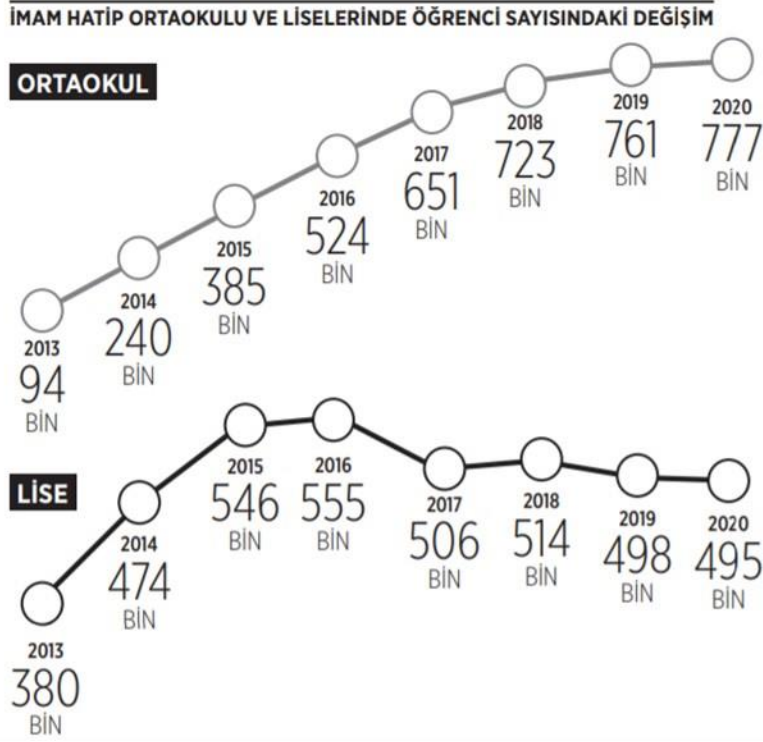
2017: Okul bin 452, öğrenci 506 bin

2018: Okul bin 604, öğrenci 514 bin

2019: Okul bin 623, öğrenci 498 bin

2020: Okul bin 650, öğrenci 495 bin

Hakkaniyetli Değil

Eğitim Uzmanı Ali Taştan konuya ilişkin şunları söyledi: “İmam hatip liselerinde öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları 2012-2013 eğitim öğretim yılından 2019-2020 eğitim öğretim yılına kadarki süreçte sürekli olarak azalmaktadır. Öyle ki, 2019-2020 yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı ise yaklaşık 14’e kadar düşmüştür. 2015-2016 yılı sonrasındaki süreçte imam hatip lisesi ve derslik sayısındaki artışın sürdüğü görülmektedir. Öğrenci sayısı yüzde 9,53 oranında azalmasına rağmen derslik sayısı yüzde 50,56 oranında artmıştır.”

“Tüm bu verilere rağmen MEB imam hatip okullarına ayrıcalığa devam etmektedir” diyen Taştan “Fen, Sosyal Bilimler ve Anadolu liseleri tıklım tıklım dolu iken yapılan bu ayrıcalık hakkaniyetli bir uygulama değildir” ifadelerini kullandı.

İMAM HATİPLİLER BİLE İMAM HATİP İSTEMİYOR

Öğrencilerin tercihi ile iktidarın politikası arasındaki uyumsuzluk, LGS’nin yerleşme sonuçlarına yansdı. İmam hatip ortaokulundan mezun olan öğrencilerin yüzde 47’si lisede imam hatipleri tercih etmedi. Öğrencilerin yüzde 41’i ilk tercihine fen lisesini yazdı.

Liselere Geçiş Sistemi kapsamında gerçekleştirilen merkezi sınavın yerleştirme sonuçları, eğitim sistemi ve öğrencilerin tercihleri arasındaki uyumsuzluğu gözler önüne serdi. Sınava giren öğrencilerin yalnızca yüzde 34’ü sınavla öğrenci alan okullara yönelik tercih yaptı. İmam hatip ortaokulundan mezun öğrencilerin yüzde 47’si, ortaöğretim yaşamına imam hatipte devam etmek istemedi.

MEB’in yayımladığı sonuç raporuna göre, öğrenciler her yıl olduğu gibi 2021 yılında da ağırlıklı olarak Anadolu, fen ve sosyal bilimler liselerini tercih etti. Anadolu, fen ve sosyal bilimler liselerinin kontenjanları tamamıyla dolarken tercih sisteminin seçmeyi zorunlu kılması sonucu Anadolu imam hatip liselerinin kontenjanları yüzde 98, meslek liselerinin kontenjanları ise yüzde 77 oranında doldu. Merkezi sınav puanıyla öğrenci alan liselerin kontenjanlarının doluluk oranı da yüzde 95 ile ifade edildi.

İlgi Anadolu ve Fen Lisesine

Merkezi sınav puanına göre yerleşen öğrencilerin tercihlerinin okul türüne göre dağılımı da öğrenci tercihlerini ortaya koydu. MEB’in yayımladığı verilere göre, sınavla öğrenci alan okullara yerleşen öğrencilerin yüzde 41,7’si ilk tercihine fen lisesini yazdı. İlk tercihine yerleşen ve Anadolu lisesini tercih eden öğrencilerin oranı ise kayıtlara yüzde 30 olarak yansdı. İlk tercihi olan imam hatip lisesine yerleşen öğrencilerin oranı ise yüzde 13’te kaldı.

İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin tercihlerine yönelik veriler de dikkat çekti. İmam hatip ortaokulu mezunu olarak LGS'ye giren öğrencilerin yüzde 47'si, ortaöğretim hayatına imam hatip lisesinde devam etmek istemedi. Buna göre, imam hatip ortaokulundan liseye geçen öğrencilerin yüzde 7'si Anadolu, yüzde 9'u fen, yüzde 16'sı meslek, yüzde 8'i ise sosyal bilimler liselerini seçti. Raporda dikkat çeken bir diğer veri ise yerel yerleştirme sonuçlarına yönelik veri oldu. Sınavsız liselere yerleşen öğrencilerin yüzde 50'si ilk tercih ettiği okula yerleşemedi. İlk tercihine yerleşen öğrencilerin oranı yüzde 50 olurken öğrencilerin yüzde 25'i iki, yüzde 16'sı üç, yüzde 6'sı dört, yüzde 2'si ise beşinci tercihi olan okula yerleşti.

Öte yandan özel okul mezunları arasında da imam hatip ve meslek lisesi tercihi oldukça düşük kaldı. Rapora göre LGS sonucunda tercih yapan 24 bin 689 özel okul mezununun yalnızca yüzde 4,4'ü imam hatip, yüzde 3,7'si meslek lisesini seçti. Yüzde 22 ile fen lisesi özel okul mezunlarının en çok tercih ettiği lise türü olurken onu yüzde 21,3 ile Anadolu lisesi ve yüzde 12,5 ile sosyal bilimler liseleri izledi.

Okullar Ayrıldı

Verileri değerlendiren CHP Grup Başkanvekili Engin Altay, çocukların ilk tercihinin fen ve Anadolu liselerinden yana olduğunu vurguladı. İmam hatip ve meslek liselerinin kontenjanlarının dolmadığını belirten Altay, "Öğrenciler LGS'den ve MEB'in sisteminden umudunu kesmiş durumda. MEB, okulları, 'nitelikli-niteliksiz' olarak ayırarak değersizleştirdi" dedi. Mevcut eğitim politikaları ile merkezi sınavların öğrencilere bir getirisi olmayacağını ifade eden Altay, "Çocukları sınav koşuşturmasından kurtaracak farklı bir modelle ilerlemek gerekir" diye konuştu.

Altay, sosyoekonomik açıdan dezavantajlı gruptaki öğrencilerin salgın sürecinde eğitime ulaşamadığını anlatarak, "Bu çocuklar akranlarından geride kaldı. MEB, sadece maddi durumu iyi olan çocuklara yönelik politika geliştiriyor, diğer çocukları da kendi haline bırakıyor. MEB, kamusal eğitimden uzaklaşmış ve tüm öğrencileri kaderleriyle baş başa bırakmıştır" ifadelerini kullandı.

Son Dört Yılın En Kötü Sınavı

LGS'nin 20 soruluk Türkçe, Matematik ve Fen Bilimleri testlerinin hiçbirinde doğru cevap sayısı ortalaması 10'un üzerine çıkamadı. Doğru cevap sayısı ortalaması 4,20'de kalan Matematik, öğrencilerin en başarısız olduğu alan oldu. Doğru cevap sayısı ortalamasının en yüksek olduğu alan olan Türkçede bile doğru cevap sayısı ortalaması 10'u geçmedi. Rapora göre, 20 soruluk Türkçe testinin doğru cevap sayısı ortalaması 9,41 ile ifade edildi. LGS'de Matematik ve Türkçe'nin ardından 20 soru sorulan bir diğer alan olan fen bilimlerinin doğru cevap sayısı ortalaması ise 8,04 olarak kaydedildi. Son yılların başarısı en düşük LGS'si oldu.

EĞİTİMDE MEMNUNİYETTE DE SONUNCUYUZ!

OECD'nin geçtiğimiz günlerde paylaşılan Bir Bakışta İktidar 2021 raporuna göre, **Türkiye'de iktidar, adalet ve eğitim hizmetlerinden halkın duyduğu memnuniyette, 36 ülke arasında son sıralarda yer aldı.**

Gallup verileri ile hazırlanan rapora göre OECD genelinde vatandaşların yüzde 68'i eğitim hizmetlerinden tatmin olduğunu söylerken, **Türkiye 36 ülke içinde yüzde 27 memnuniyet oranı ile son sırada yer aldı.**

Raporda, “Türkiye’de her öğrenci pandemide uzaktan eğitime eşit erişim fırsatına sahip olamadı. Dezavantajlı sosyo-ekonomik gruplardan öğrencilerin çok büyük kısmının evde bir bilgisayara erişimi bulunmuyor” notu yer aldı.

OKULLAR DAYANIKSIZ, TOPLANMA YERİ YOK

TBMM Deprem Araştırma Komisyonu’nun raporuna göre, geçen yıl güçlendirilmesi gereken 381 okul hâlâ depreme dayanıksız. Ülkedeki binaların yüzde 80’i riskli, toplanma alanları ise imara açıldığı için artık yok.

Depreme karşı alınabilecek önlemlerin belirlenmesi için kurulan TBMM Deprem Araştırma Komisyonu’nun hazırladığı raporda çarpıcı tespitler yer alıyor. Buna göre, ülkedeki binaların yüzde 79’u 2000 yılı öncesinde yapıldığı için büyük risk barındırıyor. Ülke genelinde dönüştürülmesi gereken riskli konut sayısı 6 milyon 700 bin. Bu konutların dönüşümünün tahmini maliyeti ise 2,3 trilyon lira. “Bu kaynağın kamu tarafından kısa sürede karşılanabilmesi mümkün görülüyor” denen raporda, geçen yıl depreme karşı güçlendirilmesi gereken 381 okulun henüz güçlendirilemediğine de dikkat çekiliyor.

Her 10 Binadan 8’i Eski ve Riskli

TBMM Deprem Araştırma Komisyonu, 18 toplantının ardından 522 sayfalık bir rapor hazırladı. Meclis Başkanlığı’na sunulan raporda, tüm ülkedeki mevcut binaların yüzde 16’sının 1970’li, yüzde 22’sinin 1980’li, yüzde 24’ünün 1990’lı yıllarda, yüzde 21’inin ise 2000 yılından sonra inşa edildiği belirtildi. Hasar görülebilirliği yüksek olduğu değerlendirilen 6,7 milyon konutun en kısa zamanda dönüştürülmesi gerektiğine vurgu yapılan raporda, ayrıca şu uyarı ve tespitlere yer verildi:

- Dünyada 2020 yılında 3’ü Türkiye’de olmak üzere 16 ölümlü deprem meydana geldi. Bu depremlerde 168’i Türkiye’de olan, toplam 212 kişi hayatını kaybetti.
- Türkiye’de 2020 yılında 659 okulun güçlendirme yapım işine başlandı, 278’inin güçlendirmesi tamamlandı, 381 okulun ise güçlendirme çalışmaları devam ediyor.
- Ülke genelinde 10 milyon 36 bin 183 zorunlu deprem sigortası poliçesiyle sigortalılık oranı yüzde 57. En fazla sigortalılık oranı yüzde 68 ile Marmara, en düşük sigortalılık oranı yüzde 45 ile Karadeniz Bölgesi’nde. Deprem yaşayan illerde sigortalılık oranları ise İstanbul’da yüzde 67, Kocaeli’nde yüzde 71, Sakarya’da yüzde 87, Bolu’da yüzde 95, Yalova’da yüzde 90, Çanakkale’de yüzde 71, Van’da yüzde 60, Adıyaman’da yüzde 45, Denizli’de yüzde 50, Muğla’da yüzde 75, Manisa’da yüzde 50 ve Kütahya’da yüzde 39.

‘Kamu 2,3 Trilyon Lirayı Kolay Bulamaz’

- Dönüştürülmesi gereken 6 milyon 700 bin riskli konut bulunuyor. 6,7 milyon bağımsız birimin dönüşümünün yapılabilmesi için toplam 2,3 trilyon TL civarında bir kaynağa ihtiyaç duyulacağı tahmin edildi. Kentsel dönüşüm çalışmalarında karşılaşılan en büyük problem ise kentsel dönüşümün yeterli finansmanın sağlanamaması. Kentsel dönüşüm çalışmalarında ihtiyaç duyulan 2,3 trilyon TL kaynağın kamu tarafından kısa sürede karşılanabilmesi mümkün görülüyor.

Toplanma Alanları Yapılaşmaya Açıldı

- Özellikle büyük kentlerde açık ve kamusal alanların yeterli kapasitede olmadığı veya olan alanların da yapılaşmaya tabi alanlar olduğu görülüyor. Bu alanların imar planı değişiklikleri ile de farklı kullanımlara ayrılması mümkün olabiliyor. Ayrıca, toplanma alanlarının özel mülkiyete tabi alanlardan seçilmesi durumunda, bu alanlar mülk sahibi tarafından imar planında belirlenen amacına uygun olarak kullanıldığında toplanma alanı vasfını kaybedebiliyor.
- Ülke genelinde yapı envanteri çıkarılarak buna dayalı risk önceliklendirilmesi yapılmadığından ve deprem riski zararlarını azaltmaya yönelik bir program olmadığından deprem riski altındaki yapıların iyileştirilmesine yönelik yatırımlara düzenli ve ihtiyaçlara dayalı bir kaynak aktarılması yapılamıyor.

Deprem Fonunun Oluşturulması Gerekli

- Deprem zararlarını azaltmaya yönelik politikaların hızlı bir şekilde uygulamaya konulabilmesi amacıyla gerekli mevzuat hazırlanarak, merkezi yönetim bütçesinden ve muhtelif işlemlere konulacak vergilerden kaynak aktararak deprem başta olmak üzere afet risklerini azaltmaya yönelik çalışmalara finansman desteği sağlayacak sürdürülebilir bir deprem fonunun oluşturulması gerekli görülüyor.

Karaburun'da Deprem

İzmir'in Karaburun ilçesinde dün öğlen saatlerinde 4.2 büyüklüğünde deprem meydana geldi. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'ndan (AFAD) yapılan açıklamaya göre, yerin 16,1 kilometre derinliğinde oluşan deprem, İzmir'in yanı sıra Manisa ve Aydın'da da hissedildi.

MEDYA KRİZDE, BİK'TEN GELEN İLAN AZALDI

TÜİK'e göre 2020'de gazete ve dergilerin tirajı yüzde 20,9 düştü. Pandemide darboğaza giren basına ayrılan resmi ilan ve reklam bedeli yüzde 2,6 azaltıldı.

Koronavirüs gölgesinde geçen 2020'de gazetelere verilen ilanın azaldığı ortaya çıktı. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre geçen yıl gazetelere verilen ilan azaldı. Ayrıca gazetelerin ve dergilerin tirajları da geçen yıl tam yüzde 20 düştü. Gazetelerin tirajı 2015'ten bu yana 1 milyar azalırken dergiler de bu süreçte neredeyse 100 milyon okurunu kaybetti. Basılı medyanın yaşadığı kriz benzer şekilde dergi ve gazete sayılarına da yansdı. 2019'a göre geçen yıl gazete veya dergilerin sayısı yüzde 13,5 azaldı.

Kuruluş amacı yerel ve ulusal medyaya destek vermek olan Basın İlan Kurumu (BİK), 2020'de resmi ilan ve reklam bedellerini düşürdü. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre gazete ve dergilere verilen resmi ilan ve reklam bedeli 2019'a oranla yüzde 2,6 azalarak 454 milyon 729 bin 980 TL oldu. Çok sayıda yerel gazete özellikle pandemi döneminde kapanma riskiyle karşı karşıya kalırken ve ekonomik darboğazla boğuşurken bu tablo içinde reklam ve ilan gelirlerinin düşmesi dikkat çekti. TÜİK'in 2020 yılının 'Yazılı Medya ve Uluslararası Standart Kitap Numarası İstatistikleri'ne göre gazete ve dergi sayısı da düştü. Gazete ve dergi sayısı, geçen yıl 2019'a göre yüzde 13,5 azalarak 4 bin 746 oldu. Bu yayınların yüzde 54,4'ünü dergiler oluşturdu.

Tirajlar da Düştü

Bir başka düşüş de tirajlar konusunda oldu. Gazete ve dergilerin yıllık tirajı yüzde 20,9 azaldı. Ülkede 2020 yılında yayımlanan gazete ve dergilerin yıllık toplam tirajı 996 milyon 516 bin 20 oldu. Bunun yüzde 94,8'ini gazeteler oluşturdu. Öte yandan TÜİK'in verilerine göre gazetelerin yüzde 91,1'i yerel yayın yaptı. Ulusal yayın yapan gazetelerin oranı yüzde 2,4 olurken yüzde 2,4'ü ise bölgesel yayın çıkardı. Gazetelerin toplam tirajının yüzde 82,4'ünü ulusal, yüzde 16,9'unu yerel ve yüzde 0,7'sini bölgesel yayımlanan gazeteler oluşturdu. Dergilerde en çok tiraj yüzde 85,6 ile ulusal oldu. Gazetelerin yüzde 89,9'u siyasi, haber, güncel içerikli yayın yaptı. Dergilerin ise yüzde 17,9'u sektörel ve mesleki, yüzde 15,1'i akademik yayın hazırladı.

68 Bin Kitap Yayımlandı

Yayımlanan materyallerin sayısı 2020 yılında, 2019 yılına göre yüzde 14,5 artarak 78 bin 500 oldu. Yayıncılar tarafından geçen yıl 68 bin 120 kitap, 523 elektronik kitap, 8 bin 917 web tabanlı elektronik kitap, 494 konuşan kitap ve 446 diğer olmak üzere toplam 78 bin 500 materyal için ISBN alındı. Yayınların yüzde 28,2'si ise eğitim konusunda gerçekleştirildi. Yüzde 20'si yetişkin kurgu edebiyat olan yayınların yüzde 19,2'si akademik, yüzde 14,3'ü yetişkin kültür, yüzde 13,3'ü çocuk ve ilk gençlik, yüzde 5'i ise inanç konulu olarak yayımlandı. Satılan kitap bandrolü sayısı da yüzde 2,3 arttı.

DÜNYACA ÜNLÜ MUĞLA PLAJLARINDA MUÇEV'E BİR KIYAK DAHA!

Dünyaca ünlü Muğla plajlarında yapılan özelleştirmelerle ilgili konuşan Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, MUÇEV'in gerekli şekilde denetlenmediğini ve belediyeler eliyle tüm hizmetlerin yapıldığı kıyı bölgelerindeki gelirlerin MUÇEV'e aktarıldığını söyledi.

Muğla plajlarında yaptığı özelleştirmeler ile sahilleri keyfi uygulamalarla baş başa bırakan MUÇEV, Muğla kamuoyunda tartışılmaya devam ediyor. Muğla'da 14 plaj, iskele, koy ve tesisin işletme ve ihale hakkını alan MUÇEV Limited Şirketinin, sahilleri ihale ile özelleştirmesi tepkilere neden oluyor. Bu konuda TBMM'ye soru önergesi veren Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, MUÇEV'in kamu yararı sağlanması gereken kıyılarda keyfi uygulamalar yaptığını ve denetlenmediğini söyleyerek, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un cevaplama için sorular yöneltti.

"MUÇEV, İktidarı Arkasına Almış Bir Sermaye Şirketi Görünümünde"

Girgin, daha önce vermiş olduğu önergeye Bakanlık tarafından verilen cevapta MUÇEV'in "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde kurulan Türkiye Çevre Korum Vakfı (TUÇEV) ve Muğla'ya Hizmet Vakfı'nın iştiraki" olduğunu söylediklerini belirtti. Girgin, bu şekilde MUÇEV'in Limited şirket olduğunu söylerken, sermaye kazancı

sağlayan bir şirketin dayandığı hukuki çerçevenin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Muğla Valiliği olduğunu söyledi. Girgin, “MUÇEV Limited Şirketi’nde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı, kamu bürokratları yönetici olarak görev yapmaktadır. MUÇEV’in hukuki görünümü, kamu gücünü arkasına almış bir sermaye şirketi görüntüsü vermektedir.

Sayıştay Bulguları Ve Yargı Kararlarına Rağmen Kıyılar Muçev’e Devredildi

Girgin, “Muğla’da 14 plaj, iskele, koy ve tesisin işletme ve ihale hakkını MUÇEV Limited Şirketi aldı. Kıyı alanlarının MUÇEV’e devredilemeyeceğine dair kesinleşmiş yargı kararları ve Sayıştay bulguları bulunmasına rağmen bu alanlar Bakanlıkça yerel yönetimlerin elinden alınmıştır. Kıyılarda kamu yararının sağlanması için esas olan kıyı şeritlerinin yerel yönetimlere tahsis edilmesidir. Bu kıyasal alanların tüm hizmetleri belediyeler eliyle yapılmaktadır. Buna rağmen bölgelerden elde edilen tüm gelirler MUÇEV’e gitmektedir. MUÇEV Limited Şirketi’nin bir özel hukuk tüzel kişisi olmasına rağmen, kamu hizmeti olması gereken alanlarda faaliyet yapması ve bu faaliyetlere yönelik tatmin edici ve kapsamlı bir denetlem sürecinin işlememesi kamuoyunda ciddi rahatsızlık yaratmaktadır. Ortak varlığımız olan kıyılarımızın işgal ve talan edilmesine karşı her platformda mücadele edeceğiz” dedi. Girgin’in Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından cevaplandırması için TBMM’ye verdiği soru önergesi soruları şu şekilde.

- 1- Söz konusu alanların, MUÇEV Limited Şirketi’ne, hangi kanun maddesine göre ücretsiz devri veya tahsisi sağlanmıştır?
- 2- MUÇEV Limited Şirketi, kamusal varlığımız kıyılarımızı, kamunun gücüyle ancak Sayıştay denetimine tabi olmadan yönetmek için mi kurulmuştur?
- 3- MUÇEV Limited Şirketi’nde yönetim ve denetleme kuruularında kimler yer almaktadır?
- 4- Kamu görevlilerinin MUÇEV Limited Şirketi Yönetim Kurulu’nda yönetim kurulu üyesi olarak görev almaları yasal mıdır? Bu durum 658 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda yer alan ticaret yasağına aykırı değil midir? 5-Bu kişilere herhangi bir ücret, huzur hakkı vs. ödenmekte midir? Ödeniyorsa bu ikinci görev ve ücret yasağına girmekte midir?

YEŞİL ALAN GİBİ GÖSTERİP SATIŞA ÇIKARILDI

AKP’li Başakşehir Belediyesi, 'yeşil alan gibi' gösterdiği araziyi 105 milyon liraya satışa çıkardı

AKP’li Başakşehir Belediyesi, 750 konutluk Maveria Comfort projesinin yeşil alanı gibi gösterdiği araziyi 105 milyon lira bedelle satışa çıkardı. İhale ağustos ayında.

AKP’li İstanbul Başakşehir Belediyesi, “Maveria Comfort” konut projesinin yeşil alanıymış gibi gösterdiği araziyi satıyor. Atatürk Olimpiyat Stadı’nın 700 metre kuzeyinde kalan yaklaşık 19 bin metrekarelik arsa için 105 milyon TL muhammen (tahmini) bedel belirlendi.

Başakşehir Belediyesi, Ziya Gökalp Mahallesi’nde geçen yıl yapımını başlattığı “Maveria Comfort” konut projesinin batısında yer alan 4 parselden birini satışa çıkardı. Resmi Gazete’de yer alan ilana göre 1426 ada 9 parsel sayılı yer, 12 Ağustos’ta düzenlenecek ihale ile satılacak.

Arsa, geçen yıl yapımına başlanan, 750 konutluk “Maveria Comfort” projesinin görsellerinde yeşil alan olarak gösterilmişti. Tanıtım görsellerinde, zeytin ağaçlarıyla kaplı bir arazinin ortasında yer alan konut projesi alıcıların gözünü boyuyordu. Gerçekte çevrede ne zeytin ağacı ne de yeşil alan bulunacaktı. Doğu tarafında 20 metre genişliğinde, çift gidiş gelişli Olimpiyat Bulvarı’na dayanan konut projesinin batısındaki boş arazi de, ağaçlıklı yeşil alan olarak değil, bir başka konut inşaatı için satışa çıkarılmış oldu.

Başkanın Çelişkisi

AKP’li Başakşehir Belediye Başkanı Yasin Kartoğlu, geçtiğimiz günlerde gereksiz, masraflı, göz boyamaya yönelik olduğu gerekçesiyle İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin (İBB) yeni yönetimi tarafından kaldırılan duvar bahçelerini eleştiri konusu yapmış, belediyenin yeni yönetimini “yeşil alanları yok etmekle” suçlamıştı. Kartoğlu, Başakşehir Belediyesi garantörlüğünde Makro ve Akyapı İnşaat ortaklığı tarafından yapılan Maveria Comfort projesinin temel atma töreninde ise şunları söylemişti:

“Amacımız 24 ay içerisinde bu projeyi teslim edip vatandaşımızın keyifli ve konforlu yaşamına sunmak. Umarım bu proje örnek olur. İnşallah yenilerini de belki biz belki başka kurumlar gerçekleştirir. Buradan vatandaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz.”

SEL FELAKETLERİ 19 YILLIK YANLIŞ İKLİM ve ENERJİ POLİTİKALARININ SONUCUDUR

Rize ve Artvin’de aşırı yağışlardan dolayı taşan dereler, nehirler dolayısıyla yaşanan sel, heyelan ve su baskınlarının sebepleri etüt edildiğinde:

- Artvin ve Rize’de doğan veya denize dökülen akarsu ve dereler üzerinde bir master plandan yoksun, kontrolsüz ve plansız şekilde hayata geçirilen hidroelektrik santral projelerinin (HES) olduğu,
- Bölgenin yağış durumu, ekosistemi ve havza planları dikkate alınmayan yerleşim planlarının yapılmasının,
- Kontrolsüz, niteliksiz HES, enerji nakil hattı gibi inşaat işlerinin, yol yapımlarının, ve zayıf ulaşım altyapısının olduğu gözlenmektedir.

Ülkemizde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının **Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanununun 10 Mayıs 2005** tarihinde yayınlanmasıyla birlikte, yenilenebilir enerji yatırımları ivme almaya başlamıştır.

Yenilenebilir Enerji Kanununun devreye alınmasından 2020 yılına kadar geçen süre içinde, **özellikle yatırımlar hayata geçirirken “sürdürülebilir kalkınma” konusu ihmal edilmiştir.**

Artvin ilinde işletmede olan **HES sayısı 32 dir, toplam kurulu güç ise 1.811 MW’dır.** Dikkat çekmek istediğimiz tespit ise:

Bu bölgede 3 adet EUAŞ tarafından işletilen ve toplam kapasitesi 1086 MW olan 3 santral bulunmaktadır.

Ayrıca, yapımı devam eden 806 MW kapasiteli 7 HES projesi de devam etmektedir.

İşletmede olan 29 santral, toplam kurulu güç 725 MW ile özel sektöre aittir.

Özel sektöre ait 29 santralden en büyüğü 332 MW, çoğu ise 2-12 MW arasındadır, hatta 0,29 MW bile olan vardır.

Küçük kapasiteli HES’ler demek, olmayan sudan, doğaya, insana bile zar zor yeten sudan enerji üretmek demektir.

İşte Artvin’de yapılan budur, Artvin halkına, doğasına, tarımına ayrılması gereken çoğu akarsu, cılız derelere santraller kuruldu, o cılız sular yüksek noktalardan düşürülerek enerjiye çevirmek için kilometrelerce kanallar kazılmıştır.

Rize ilinde ise, toplam 351 MW kapasiteli 16 santral yer almaktadır. Bunun yanında hala planlanan bir dizi HES projesi de bulunmaktadır.

Bu HES Projeleri yapılırken:

Çevresel etki çalışmaları yapıldı mı?

Halkın katılımı toplantıları yapıldı mı?

Kümülatif çevresel etki çalışması yapıldı mı?

Artvin ili için havza planlaması yapıldı mı?

Bunların yapılmadığını biliyoruz, çoğu HES projesi hatta o dönemlerdeki ÇED Yönetmeliği dikkate alınarak 10 MW altında olduğundan İl Çevre Müdürlüğünden alınan ve hiçbir saha çalışmasına dayanmayan ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR belgeleriyle hayata geçirildi.

Eğer yukarıda sayılan çalışmalar yapılsaydı, iklim değişikliği gerçeği dikkate alınarak yatırımlar planlansaydı bu felaketler bu boyutta yaşanmazdı.

Bu sebeple bir kez daha sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir enerji diyoruz.

Şunun altını çizmek istiyoruz:

İklim değişikliği bir gerçek, bu konu vatandaşın inisiyatifine bırakılacak bir konu değil. Eğer küresel ısınma durdurulamaz ise bu tür felaketler daha çok yaşanılacak. Hükümeti bu konuda artık eylem planı açıklamaları yerine “uluslararası kabul görececek nitelikte eyleme geçmeye davet ediyoruz”

Türkiye’de Ekosistem İkinci Plana Atıldı!

Türkiye’de hidroelektrik projeleri yapılırken bir yanda yerel çevre halklarının isyan ettiği, diğer yanda firmaların HES projeleri için birbiriyle yarıştığı, akarsuların denetimsiz biçimde özel sektöre devredilmesiyle **HES lisansı borsasının oluştuğu, lisansların ticari metaya dönüştüğü büyük bir pazar oluşturulmuştur**. Tüm bunlar yapılırken içinde tüm doğanın bileşenlerini barındıran “**ekosistem**” **ikinci plana atılmıştır**.

Rize ve Artvin çevresi Türkiye’nin en fazla yağış alan bölgeleri arasındadır, dolayısıyla bu durum tüm Doğu Karadeniz Bölgesini suya dayalı enerji üretimi açısından cazibe merkezi haline getirmiştir.

Son Yaşanılan Rize Ve Artvin Felaketleri 15 Yıllık Hes Politikalarının Yanlışlığının Kanıtıdır.

- Nehirler, büyük miktarda su kütlesi taşıyan akarsular olmanın ötesindedir; çevrelerindeki canlı ve cansız varlıklarla bir bütün oluşturan ekosistemlerdir. Doğdukları kaynaktan, döküldükleri yere kadar insan da dahil birçok canlı türüne yaşama ve beslenme alanı sunmaktadır. Bu nedenle **ülkemizdeki, bir nehir üzerine “HES ya da baraj yapılmıyorsa, su boşa akmaktadır yaklaşımı” kısa, orta ve uzun vadeli stratejiden yoksun sadece konuyu meta olarak gören yanlış bir politikadır**.
- **Son yaşanan Rize-Artvin sel, heyelan ve su baskınları son 19 yıldaki HES yapımı sırasında izlenen politikaların, uygulamaların ne kadar hatalı olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.**
- Bu ihmal, Devlet Su İşleri su kullanım izin mevzuatından, Enerji Politikasından, Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Yönetmeliği’nden ve Kamulaştırma Kanunundaki bilinçli zafiyetten kaynaklanmıştır. **Yatırım izin ve prosedür süreçleri kısaltılarak, stratejik planlamadan uzak enerji üretim yaklaşımından, acele kamulaştırma adı altında santral yapılacak yerel halkın ev, tarla veya otlak ve mera alanlarına el konularak, halkı bilgilendirme toplantıları yapılmayarak ekosistem dengesi, çevresel ve sosyal konular yok sayılmıştır.**

ÜLKE YANIYOR İKTİDAR NE YAPACAĞINI BİLMİYOR

Çok sayıda kentte önceki gün başlayan orman yangınları sürüyor. Binlerce ağacın yok olduğu yangınlar sonucu çok sayıda yerleşim yeri ve tarım arazisi kullanılamaz hale geldi. Dört yurttaşın hayatını kaybettiği yangında çok sayıda hayvan da öldü, onlarca ev küle döndü. 17 kentte toplam 58 orman yangını çıktı. Manavgat Belediye Başkanı Sözen, ilçede en az 7-8 mahallenin tamamen yok olduğunu açıkladı. İBB, AFAD’dan gelen destek talebiyle 101 personel ve 14 araçla Manavgat’a hareket etti. Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Böcek, 18 mahallenin tahliye edildiğini belirtti.

Türkiye, ormanlarını adeta alevlere teslim etti. İktidarın yangınlara karşı politikasızlığı, Türk Hava Kurumu (THK) yangın söndürme uçaklarının devre dışı bırakılması ve çürümeye terk edilmesi orman yangınlarına müdahalede ciddi sonuçlar doğuruyor. Antalya’dan Kütahya’ya, Muş’tan Adana’ya ülkenin dört yanı alev alev yanarken, hükümetin müdahale başarısızlığı sürüyor. Uzmanlar, yangın söndürme uçakları yerine düşük su taşıma kapasiteli helikopterlerin söndürme çalışmalarında yer almasının hasarın büyümesinde etkili olduğunu vurguladı.

Antalya’nın Manavgat ve Akseki ilçelerinde çok sayıda noktada aynı anda çıktığı belirlenen yangınlar sonucu büyük hasar meydana geldi. Havadan söndürme işlemlerinin yetersiz kalması ve etkili rüzgâr sonucu büyüyen yangın, yerleşim yerlerine sıçradı. İki gün boyunca kontrol altına alınamayan yangın nedeniyle onlarca ev yanarak kullanılamaz hale geldi. Manavgat’ta üç, Akseki’de bir vatandaşın hayatını kaybettiği yangınlarda 62 kişi de yaralandı. Çok sayıda hayvan da yangında yaşamını yitirdi. Gündoğmuş Köprülü, Ulukapı, Sülek, Kepezbeleni, Karaöz, Güzelyalı, Saraçlı ve Çeltikli Mahalleleri başta olmak üzere çok sayıda yerleşim yeri boşaltıldı. Yurttaşlara ait arazi araçları, traktörler, otomobiller de yandı.

Arazözlerle Müdahale Yetersiz

Yangına iki uçak, 19 helikopter, altı dozer, 200 arazöz ve 800 personelin müdahale ettiği açıklandı. Bölgeye havadan yapılan müdahalelerin yetersiz kaldığı vurgulanırken yangın söndürme uçakları yerine düşük su taşıma kapasiteli helikopterlerin söndürme çalışmalarında yer almasının hasarın büyümesinde etkili olduğu kaydedildi. Gözaltılar olmakla birlikte yangının çıkış nedeni belirlenemedi.

Mersin’de Ulaşım Durdu

Adana, Osmaniye ve Mersin’de de çok sayıda bölgede orman yangını meydana geldi. Bu yangınların söndürülmesinde de zaman zaman sorunlar yaşandı. Mersin’in iki ayrı ilçesindeki yangınlar nedeniyle Mersin-

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Antalya ve Mersin-Osmaniye karayolları çift yönlü olarak trafiğe kapatıldı. Mersin'in Aydıncık ile Gülnar ilçesi arasında yer alan Pembecik Mahallesi'ndeki kızılçam ormanında çıkan yangını söndürmek için önceki gün bölgeye gönderilen ekipler, dün sabah saatlerine kadar alevlere karadan müdahale etti. Şiddetli rüzgar nedeniyle yangına müdahalede güçlük çekilen bölgeye, çevre illerden de takviye ekipler yönlendirildi. Söndürme helikopterleri sabah saatlerinde bölgeye müdahalede bulunabildi.

Adana'da Çok Sayıda Köy Yandı

Adana'nın Kozan ve Çukurova ilçelerinde de önceki gün başlayan yangın kontrol altına alınamadı. Yangının etkisiyle bölgedeki birçok yerleşim yeri alevlerin ortasında kaldı. Çok sayıda yurttaş, evini terk etmek zorunda kaldı. Yangın için yaklaşık 200 arazözle beraber çok sayıda iş makinesi gönderildi. ancak havadan müdahale işlemi gerçekleştirilemedi.

Osmaniye'de Beş Gözaltı

Osmaniye'de ilk yangın, merkeze bağlı Sarpınağzı köyündeki ormanlık alanda başladı. Yangın 10 saatlik çalışmanın ardından söndürüldü. Ürün ve Olukbaşı köyleri de tedbir amaçlı boşaltılırken bu yangınlarla bağlantılı olduğu iddia edilen beş şüpheli gözaltına alındı.

Marmaris'te de Yangın

Muğla'nın Marmaris ilçesinde de ormanlık alanda yangın çıktı. Armutalan'da yerleşim yerine birkaç yüz metre mesafedeki alanda çıkan yangın, rüzgârın etkisiyle kısa sürede çevreye yayıldı. Bazı yerleşim yerleri, yangın tehlikesi nedeniyle boşaltıldı. Kayseri'nin Yahyalı ilçesinde de önceki gün başlayan orman yangını, iki gün boyunca yapılan müdahalelere rağmen kontrol altına alınamadı. Yahyalı İlçesi, Ulupınar Mahallesi yakınlarında henüz bilinmeyen bir sebepten dolayı çıkan yangında, Aladağlar Milli Parkı da zarar gördü. Yangına, Kayseri ve çevre illerden gelen ekipler müdahalelerde bulundu.

Dün bir yangın haberi de Kütahya'dan geldi. Gediz ilçesinde meydana gelen tarla yangınında 25 dönümlük arazi yandı. Yangında 25 dönümlük arazinin yanı sıra 400 metrekare ormanlık alanın yandığı bildirildi.

Sabotaj Düşüncesi

Yangına ilişkin değerlendirmelerde bulunan bölge milletvekilleri, "Sabotajdan kaynaklandığı kesin gibi" derken havadan müdahalenin yetersizliğine ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin "THK uçaklarını kullandırmamasına" dikkati çekti. CHP'li milletvekilleri, yangının büyük tahribata neden olduğunu kaydetti.

Yangın üzerine Manavgat'a giden CHP milletvekilleri izlenimlerini anlattı.

CHP Antalya Milletvekili Cavit Arı: "Artık günlerle ifade edilecek kadar uzun bir zamandır yanıyoruz. Tüm orman yok oldu. Birçok mahallede evler kül olmuş durumda. 100'den fazla ev kullanılamaz halde. İnsanlar perişan durumda. Evler artık sadece siyah taşlardan ibaret. Yanmamış tek bir eşya bile yok. Tarım alanları ve hayvanlar da yok oldu. Manavgat'ın üstünü kara bulutlar kapladı."

CHP Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak: "Müdahalede yetersizlik var. Yanan alan çok büyük. Çevresinde de çok sayıda köy var. Gece yangına müdahale edilemedi. Sabah gözümüzün önünde 20 ev çayır çayır yandı. Çok iyi koordine de olamadılar. Çevre belediyelerden destekler geliyor. Burdur'dan bile destek geldi."

Pakdemirli Özür Dilemeli

CHP Antalya Milletvekili Rafet Zeybek: "Bu yangınlar göstermiştir ki birçok noktada çıkan yangınlar için hızlı ve çok sayıda yangın söndürme uçağı, kapasite farkı gözetilmeden kullanılmalıdır, tek bir ağacın kurtarılması için gerekirse iktidar lüks makam araçlarından ve özel jetlerinden fedakarlık edip yangın söndürme uçaklarına bütçe ayırmalıdır."

Manavgat'a bağlı Gençler Köyü Muhtarı Hüseyin Coşar: "Manavgat'ın doğu istikametinde köyleri yakarak ilerleyen bir yangın var. Karadan müdahale ediliyor ama çok yeterli değil. Havadan da müdahale var. Geçtiği yeri yok eden bir yangınla karşı karşıyayız. Yangının yaklaştığı köyleri önceden haber verip boşaltıyorlar. Hayvanı yanan çok sayıda insan var. Gece görüşü yok diye müdahale etmediler. Sonucunda böyle bir durumla karşılaştık. Bu bölgede yangının henüz kendi köyüne gelmemiş binlerce insan var ve hepsi büyük bir endişe ile bu yangını takip ediyor. Korkuyoruz."

Muş'a bağlı Şenyayla bölgesi, Bilur Vadisi mevkiinde ormanlık alanda günler önce çıktığı bildirilen yangın da henüz kontrol altına alınamadı. Yedi gün önce başladığı ifade edilen yangına yüzlerce ağaç küle döndü. Varto

Orman Şefliği, ekiplerin müdahalelerinin sürdüğünü açıkladı. Kocaeli'nin Körfez ilçesi Yavuz Sultan Selim Mahallesi mevkiinde orman yangını çıktı. Kısa sürede büyüyen yangın, rüzgârın etkisi ile yaklaşık 20 dönümlük alana yayıldı. Yangın yaklaşık 1 buçuk saatte kontrol altına alındı.

Başkan Böcek: 34 Mahalle Zarar Gördü 18 Mahalle Tahliye Edildi

Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin Böcek, Manavgat'taki yangına ilişkin yaptığı açıklamada, diğer illerden araç ve personel takviyesinin sürdürdüğünü bildirdi. Böcek, yangında şu ana kadar 34 mahallenin zarar gördüğünü, 18 mahallenin tahliye edildiğini belirtti. Manavgat'ta çarşamba günü öğle saatlerinde başlayıp hızla yayılan ve yerleşim yerlerine sıçrayan orman yangınına söndürme çalışmaları sürüyor. Antalya Büyükşehir Belediyesi bürokratları ve büyükşehir personeli de Muhittin Böcek'in talimatları doğrultusunda çalışmalara destek vererek yaraları sarmaya çalışıyor. Antalya Büyükşehir Belediyesi ASAT Genel Müdürlüğü'nün mahallelere su verme çalışmalarını sürdürdüğünü söyleyen Böcek, "ASAT Genel Müdürlüğümüz 14 kepçe, 1 ekskavatör, 13 arazöz ve 194 ASAT personeli ile sahada çalışıyor. 10 adet jeneratör ile mahallelere su verme çalışmaları sürüyor. Manavgat'ın 106 mahallesinden 37'sine şu ana kadar su verildi. 69 mahalleye de su verme çalışmaları sürüyor. Elektrik olmadığı için su vermekte zorlanıyoruz. Arazöz ve jeneratör takviyelerimiz devam edecek" dedi.

Başkan Sözen: Manavgat'ta 7-8 Mahalle Yok Oldu

Yangınla ilgili son durumu paylaşan Manavgat Belediye Başkanı Şükrü Sözen, "Yaralılarımız var, vefat edenler var. En azından 7-8 mahallenin tamamen yok olduğunu biliyorum. En kötü tarafı da şehir merkezine kadar indi. Çaresiz kalmanın ne anlama geldiği gördüm. Anlatılmaz, çok hızlı yürüyor. Bir bakıyorsunuz, 5 dakika içinde 3 kilometre yürümüş, 4 kilometre yürümüş. Korkunç bir duman var. Lokasyon belirleyemiyor helikopterler, nokta belirlemede zorluk çekiyorlar" dedi.

İBB Ekipleri Manavgat'a Hareket Etti

İBB İtfaiyesi Antalya'nın Manavgat ilçesinde dün başlayan yangının söndürme çalışmalarına katkı sağlamak için dün hareket etti. AFAD'dan gelen destek talebinin ardından, AKOM'da toplanan İtfaiye Daire Başkanlığı ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı, toplam 101 personel ve 14 araçla hazırlıklarını hızlıca tamamladı. Önceki gün Manavgat'tan gelen üzücü haberlerin ardından Başkan İmamoğlu, sosyal medya hesaplarından, "Antalya'nın Manavgat ilçesinde çıkan yangın hepimizi kaygılandırıyor. Bir an önce yangının kontrol altına alınmasını diliyor, bölgedeki vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. İBB olarak yanınızdayız" mesajını yayınlamıştı.

Koordinasyon Sorunu Var

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Program Başkanı Doç. Dr. Ahmet Erhan Bakırcı ise yaptığı açıklamada, "Şu an bir kargaşa var neler planlandığını bilemiyoruz. Gördüğümüz kadarıyla koordinasyon sorunu var" dedi. Yangınlara önceden çalışmak gerektiğini kaydeden Bakırcı "Bu tip afetleri önceden çalışmak lazım önceden planlamanız lazım eğer gecikirsek, kaynak, risk yönetimi mevcut araziye planlamazsak geç kalmış oluruz. Yangın meydana geldikten sonra yapılacak oryantasyon sonuç vermeyebilir" şeklinde konuştu.

Pakdemirli: 17 İlde 58 Orman Yangını Çıktı

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, dün sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "28-29 Temmuz tarihlerinde 17 kentte toplam 58 orman yangını meydana geldi. Bu yangınların 38 tanesini kontrol altına aldık" dedi. Adana, Antalya, Kayseri, Kütahya, Mersin, Muğla, Osmaniye olmak üzere 7 ilde toplam 20 yangını kontrol altına alma çalışmalarının sürdüğünü belirtti. Pakdemirli, yangınları kontrol altına almak için kullanılan araç ve personel sayısını da açıkladı:

THK Uçakları Neden Kullanılmıyor?

Eski THK yöneticisi Bayram Duman, ülkenin birçok köşesindeki orman yangınlarına dikkati çekerek THK'yi yöneten kayyum heyetine tepki gösterdi. Duman, "Ormanlar yanarken THK'nin söndürme uçakları niçin inatla bekletiliyor?" diye sordu.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'yi de eleştiren eski THK yöneticisi Duman, şunları söyledi: "THK, yangın söndürme uçaklarımız siz göreve geldiğinizden bu yana Tarım ve Orman Bakanlığı ihalelerine alınmıyor. Yıllardır başarıdan başarıya koşan uçaklarımızın su taşıma kapasitesi 4 bin 900 litre iken Orman Bakanlığı, ihaleye 5 bin litre üzerinden çıkarak 100 litrelik fark yüzünden uçaklarımızı ihale dışı bıraktı. Neden bu duruma karşı bir tek satır beyanınız ve açıklamanız yok? Milli servet durumundaki bu uçakların, uçmasalar bile zamana bağlı değişmesi gereken parçaları ve dolayısıyla giderleri vardır. Bunlarla ilgileniyor musunuz? Yoksa zamanın

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

çöplüğüne mi terk ettiniz bu varlıklarımızı? Ormanlar yanıyor, THK kayyum heyeti ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın vicdanı rahat mı? Manavgat orman yangınına söndürme kabiliyeti açısından helikopterlerin değil THK yangın söndürme uçaklarının işidir.”

Akdeniz Ülkelerinde Kaç Yangın Söndürme Uçağı Var?

► YUNANİSTAN

Nüfusu: 10.7 milyon

Yüzölçümü: 131.957 kilometre kare

Uçak sayısı:

► FRANSA

Nüfusu: 67 milyon

Yüzölçümü: 640.679 kilometre kare

Uçak sayısı: 26

► İSPANYA

Nüfusu: 50 milyon

Yüzölçümü: 505.992 kilometre kare

Uçak sayısı: 17

► İTALYA

Nüfusu: 60 milyon

Yüzölçümü: 301.340 kilometre kare

Uçak sayısı: 19

► TÜRKİYE

Nüfusu: 83 milyon

Yüzölçümü: 783.562 kilometre kare

Uçak sayısı: 3

DERE YATAĞINDA KUM OCAĞI

Kayseri Sarioğlan İlçesine bağlı Burunören Mahallesinde kum ocaklarını protesto eden yurttaşlar 23 Temmuz'da Kayseri Milletvekili Çetin Arık ile ziyaret edilmiş, mücadelelerine destek sunulmuştur.

Yurttaşlar, kum ocağının faaliyeti nedeniyle çevrenin zarar gördüğü, köyün tamamının tozla kaplandığı, tarım arazilerinin zarar gördüğü, kum ocakları tarafından işgal edilen meraların işlerliğinin yitirilmesi nedeniyle hayvancılığın bitme noktasına geldiği, köy halkının meydana gelen gürültü nedeniyle rahatsız olduğu, kum ocaklarının akarsudan çektiği kumlar yüzünden tarihi Şahruh Köprüsü'nün tehlike altında olduğu, köye ait yolların işletmede kullanılan ağır tonajlı araçlar nedeniyle kullanılamaz hale geldiği ve bu vasıtaların meydana getirdiği sarsıntılar nedeniyle köydeki evlerde hasar oluştuğu, kum ocaklarının köyün akarsu ile irtibatını kestiği, akarsu kıyısında var olan ekosistemin çöktüğü iddialarıyla kum ocağından şikayetçilerdir.

Proje nedeniyle, Kızılırmak Deltasında yaşayan tüm canlılar ve 541 yaşındaki tarihi ŞAHRUH Köprüsü de tehlike altındadır.

ISLAH EDİLMESİ GEREKEN DOĞA DEĞİL İNSANDIR

Rantın hedefinde olan Doğu Karadeniz'de felaket 'geliyorum' diyor. İslah adı altında felaketin boyutu artırılıyor. Yaşananlardan ders alınmadığını vurgulayan Doç. Dr. Kurdoğlu, "Taşkın yatakları derhal dereye geri verilmeli" diyor

Doğu Karadeniz, son yıllarda yaşanan sel ve heyelanlarla sık sık gündeme geliyor. Bölgede son 20 yılda sel ve heyelanlar sonucu yaklaşık 175 kişi yaşamını yitirirken bu kayıpların 90'ı ise Rize'de yaşandı. Son olarak Rize ve Arhavi'de sekiz gün arayla meydana gelen iki ayrı sel felaketinde yedi yurttaş daha hayatını kaybetti, sele kapılan iki kişi ise hâlâ bulunamadı.

Her yaz mevsiminde yaşanan felaketler, kentte hem can hem de mal kayıplarına yol açıyor. Bölgede artan doğal afetlerin nedeni olarak ise kenti adeta istila eden maden ocakları gösteriliyor. Hidroelektrik Santraller (HES), maden ve taşocaklarının kuşatması altında kalan Doğu Karadeniz'de doğa katliamı afeti de beraberinde getiriyor. Öte yandan Karadeniz Sahil Yolu ile başlayan doğa talanı hız kesmeden devam ediyor. Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Orman Fakültesi'nden Doç. Dr. Oğuz Kurdoğlu, bölgede yaşananları değerlendirdi.

Artan yağışların nedeni olarak iklim krizini işaret eden Doç. Dr. Oğuz Kurdoğlu, "İklim değişiminin de etkisiyle birim zamanda düşen yağış miktarı çok arttı. İklim değişimini yavaşlatıp durduramazsak bu böyle daha da sıklaşarak devam edecek" diye konuştu.

Maden ocaklarından HES'lere doğa katliamının bu afetlerin bir nedeni olduğunu vurgulayan Kurdoğlu, "Doğal alanların tahribatını durdurmamız lazım. Karasal alanların yüzde 60-65'i bozuldu. Denizlerde de böyle elbette ki bunların sonuçları olacaktır. Ormanlık alanların tahribi ve yok edilmesi, yoğun yol inşaatları ve bunların

hafriyatlarının dere yataklarına bırakılması, ardışık HES'lerin yapılması. Büyük maden sahaları, taşocakları aklınıza gelebilecek pek çok etki bu tip afetlerden bağımsız değil ve etkilerini daha da arttırmaktadır" dedi.

Kent Arazisi Değil

Yeşil alanların katledilerek betonarme kentlerin kurulduğuna dikkat çeken Kurdoğlu, "Kurulan kentler ve yeni ilave mahalleler, halen iklim değişimine uyum ilkelerinden yoksun. Derelerin taşkın yatakları, kentler için yeni araziler anlamına geliyor. Kentler hızla yeni yeşil alanlara kavuşturulmalıyken tersine yeşil alanlardan iyice yoksun bırakıldığı için iklim değişiminin tüm olumsuz etkilerinden özellikle de sel ve taşkınlardan fazlasıyla zarar görüyor. Neredeyse her düşen yağış kent sellerine neden oluyor" ifadelerini kullandı.

Ekoloji bilimine uygun planlamalar yapılması gerektiğini kaydeden Kurdoğlu sözlerine şöyle devam etti: "Derelerin en az aktığı zamanlarda dere yatağı veya kanallar yeterli görülebilir. Ancak sellerin taşkına dönmesiyle dere, taşkın yataklarına yayılmakta. Taşkın yatakları işgal edilmişse buraların sularla işgali kaçınılmaz. Biz de diyoruz ki burada bu kadar su yok, bu dere yataklarını daraltıyor, kanallara alıyoruz. Dere taşıdığı zamanlarda kullanılan taşkın yataklarına da binalar yapıyoruz. Ekolojik olarak kabul edilemez büyük bir hatadır bu. Arhavi de bunlardan biri."

Geçtiğimiz günlerde Arhavi'de yaşanan sele de değinen Kurdoğlu, "Yıllardır dere kodundan bir buçuk metre aşağıya yerleşim izni verilmiş. Dere tahkimatını aşan sular ve şehrin Güney ve Doğusu'ndan süzülen sular daha düşük kırdaki Boğaziçi Mahallesi'nde toplandı. Bu suların deşarjındaki zorluğa gelince; sular Karadeniz'e sahil otoyolundaki menfezlerle deşarj olmak zorunda. Bu miktar su menfezlere sığmadı. Sahil yolu bu durumda başlıca sorunlardan biri. Kente gelen sulara adeta bariyer etkisi görüyor ve selin, taşkınını etkisini artırıyor" diye konuştu.

Dereye Geri Verilmeli

Dere yataklarındaki tüm binaların boşaltılarak taşkın alanının dereye geri verilmesi gerektiğine vurgu yapan Kurdoğlu, "Her yıl birkaç kez tekrarlanan bu sellere ilişkin ise ilk yapılan dere ıslahı adı altında kanal kenarların yükseltilmesi. Böylece daha çok su taşınması söz konusu oluyor. Bu sefer de suyun sürati artıyor tahrip gücü artıyor daha da kötü sonuçlar oluyor. Bir de sel olduktan sonra el birliğiyle dayanışmayla zararları ortadan kaldırmaya çalışıyoruz. Bunun en doğrusu taşkın yataklarının derhal dereye geri verilmesidir. Bunu yapmak kolay mı asla değil. Arhavi'de binlerce ev var. Bu kanal sistemine alınmış doğal yapısı bozulmuş adeta birer kanalizasyon hattı haline gelmiş tüm derelerin eski orijinal yapısına dönüştürülmesine dere ıslahı denebilir" şeklinde konuştu.

Derenin Suçu Ne?

Yaşananlardan ders alınmadığını aktaran Kurdoğlu sözlerini şöyle noktalandı: "Mevcut durum ders almadığımızı gösteriyor. Ekolojik olmayan bir yatırımın uzun vadede ekonomik olma şansı yoktur. Yapılan yatırımların çoğu ekosisteme koca bir çevresel yük olarak kalmakta. DSİ dere ıslahı denilen bu kanalların çok gerekli olanları dışındakileri yıkmalı. Ayrıca sulak alanlar kanallarla kurutulmasın. Dereleri bu kanal sistemine almasın. Buna da ıslah demesin, derenin suçu mu var da ıslah ediyorsunuz. ıslah edilmesi gereken dereleri işgal edip sonuçlarına katlanmak zorunda olan insan evladının kendisidir."

YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI DOĞANIN DEĞİL, AKP'NİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ HEDEFLİYOR

Yeşil Mutabakat Eylem Planına dair Cumhurbaşkanlığı Genelgesi 16 Temmuz tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Ticaret Bakanlığı'nın koordinasyonunda kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektör iş birliği içinde hazırlanan Eylem Planı da kamuoyu ile paylaşılmıştır. Eylem planında, AB tarafından açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı ile öngörülen kapsamlı değişiklikler başta olmak üzere bu alandaki dönüşüme zamanlıca uyum sağlanması ve karşı karşıya kalılabilecek risklerin fırsata çevrilmesi amacı 9 ana başlık altında toplam 32 hedef ve 81 eyleme yer verilmiştir. Ticaret Bakanlığı, "Eylem Planı, ülkemizin küresel tedarik zincirlerine sağladığı entegrasyonun güçlendirilmesi ve yeşil yatırımların ülkemize çekilmesi bakımından da büyük önem arz etmektedir" ifadelerini kullanmıştır.

AKP İktidarı, 1 Ocak 2020'de yasal yükümlülüklerini yerine getirmedikleri için termik santralleri kapatma sürecini plansız yürütmüş, son dakikaya kadar yatırımcılara kamusal teşvikler sağlamış, yatırımcıları santrallerin

kapatılmayacağına inandırmıştır. Süreç, santrallerin kapatılması üzerinden, iklim adaleti talebinde bulunan kesimlere bir cezalandırma gibi örgütlenmiş; bu kapatılma sürecinden kaynaklı mağduriyet yaşayan işçiler, iklim krizine karşı mücadele eden kesimlerle karşı karşıya getirilmiştir.

İşte, iklim adaleti ve adil dönüşüm bu noktada, önemli bir açığı gidermeye aday bir tartışmayı ve planlama süreçlerini ortaya çıkarmaktadır. Enerji üretim kaynağını değiştirilirken, mevcut enerji politikalarının da değiştirilmesine ihtiyaç vardır. Özelleştirilen ve/veya piyasalaştırılan enerji altyapısının yeniden müşterekleştirilmesi, kamulaştırılması; küresel enerji sisteminin en hızlı ve adil şekilde karbonsuzlaştırılması için yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği uygulamalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu durum ise dünyada adil dönüşüm/ yeşil düzen/ yeşil mutabakat isimli başlıklar üzerinden tartışılmaktadır.

AKP başından beri, sivil toplumu, muhalefeti dahil etmeden bu çalışmayı kendi uhdesinde yürütmüştür. Mecliste iklim değişikliğiyle ilgili komisyon kurulmuş ancak, sonuçlarını dahi beklemeden eylem planını açıklanmıştır. Şu ana kadar bu süreci kimin yöneteceğini tartışılmış, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı mı yoksa Ticaret Bakanlığı mı yönetecek konusunda pazarlıklar sürdürülmüştür. İklim ile ilgili koordinasyon kuruluna TOBB, TÜSİAD ve MÜSİAD gibi kuruluşların temsilcilerine yer veren ama işçi sendikalarına, çevre ve ekoloji örgütlerine, iklimin mağduru olacak kadınlar, gençler, çocuklar, özbakım ihtiyacı olan bireyler, çiftçiler gibi kırılgan grupların temsilcilerine yer vermeyen koordinasyon ile eylem planı hazırlanmıştır.

7 bölge için ayrı ayrı iklim eylem planları hazırlayacağını söyleyip şu ana kadar açıkladığı tek eylem planı olan Karadeniz Eylem Planını dahi uygulayamayan, 2015 yılında BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi sekreteriyasına sunduğu beyandaki amaçlarına yönelik somut adımlarda bulunmayan AKP hükümetinin kendi uhdesinde yürüttüğü İklim Değişikliği Yasa tasarısı, iklim ile uyuma dair somut eylemlerden, adil dönüşümden uzaktır; karbon rantının yönetimine yönelmiş durumdadır

Oysa, adil dönüşüm/yeşil düzen/yeşil mutabakat tartışmaları, bir büyüme stratejisi ya da yatırım yapılacak sektör değişimi olarak değil; iklim krizine yol açan üretim ilişkilerinin değiştirilmesini, yeniden kurgulanması olarak ele alınmalıdır. Daha açık bir söylemle, kötü alışkanlıklardan vazgeçilmesi fırsatı olarak ele alınmalıdır. Bu ise, büyük bir çoğunluğun küçük bir azınlık tarafından değil, daha geniş toplulukların varacağı toplumsal uzlaşma ile mümkün olacaktır ki, adına demokrasi diyebilelim.

Enerji politikalarının demokratikleştirilmesi kapsamında, enerji üretimini demokratikleştirme ve katılımçılık, ortaklaşma, artık değerlerin nasıl pay edileceği, istihdam, ekoloji ve kendi kendine yeterlilik başlıkları ön plana çıkmaktadır. Ancak, AKP'nin Eylem planında buna dair bir plan ve hedef yoktur. Termik santraller ne olacak ?, kömürden vazgeçilecek mi? , yeşil enerji üretimi yine aynı mantaliteyle mi (orman, sulak alanlar, nitelikli tarım alanları üzerinde vs.) yapılacak ? gibi sorulara cevap vermemektedir.

Chp Olarak İklim Kriziyle Mücadele ve İklimle Uyum İçin Taahhütlerimiz

Toplam tüketimin azaltılması, tüketim ilişkilerinin değiştirilmesi, toplumsal refahın ekonomik büyüme kapanından kurtarılması, enerji verimliliği, tarım, enerji ve sanayi sistemlerinin yerelleştirilmesi, yönetimlerinin demokratikleştirilmesi, demokratik karar alma mekanizmalarının tesis edilebilmesi için;

- Fosil yakıtlardan tamamen vazgeçilerek, enerji dönüşümü gerçekleştirilerek doğaya zarar vermeyen, doğa haklarını ihlal etmeyen bir yaklaşımla temiz, erişilebilir enerji kaynaklarına geçiş sağlanmalıdır.
- Paris Anlaşması acilen TBMM'de onaylanarak yürürlüğe konulmalı, anlaşma yükümlülüklerini yerine getirme yönünde program ve takvim hazırlanmalıdır.
- Agroekoloji temelinde gıda tedarik zinciri yeniden oluşturulmalı, mevcut tedarik ağları kısaltılmalı, kent tarımının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Geri dönüşü ve telafisi mümkün olmayan zararlar verecek iklim değişikliğine karşı, tüm canlılar için en temel hak olan yaşam hakkını savunacak tarihsel sorumluluk ve iklim borcu prensiplerini içeren bir İklim Yasasının yürürlüğe konulması için sivil inisiyatif ve sivil toplum örgütleriyle ortak çalışmalar düzenlenmelidir
- İklim yasası kapsamında, mevcut diğer yasal düzenlemeler yeniden ele alınarak İklim Yasasıyla uyumlu hale getirilmelidir.
- İklim, coğrafya, kültür vb. özelliklerle uyumlu kent, ulaşım, konut, gıda, sanayi, çalışma politikaları uygulamaya geçirilmelidir.

- Kentsel yayılmayı önlemeye ve sınırlandırmaya yönelik önlemler alınmalı, kır ve kent ilişkisi eşitlik, iklim adaleti temelinde inşa edilerek kentlerin su, gıda, enerji ve diğer ihtiyaçları ekosisteme, doğal alanlara zarar verilmeyen yerel ölçekte çözülmeli; uzaktaki enerji kaynaklarına, suya, gıdaya ve malzemeye aşırı bağımlılık terk edilmelidir.
- Kömür nedeniyle heba edilen tarım alanlarının, meraların, ormanların haddi hesabı yoktur. Elektrik üreteceği için yaşamından, üretim aracından, toprağından koparılmış milyonlarca yurttaşımıza, söz konusu alanlar eski haline getirilerek iade edilmelidir.
- Dönüşüm nedeniyle işlerini kaybetmek zorunda kalan işçileri bağımsız olarak yaşamlarını idame ettirebilmeleri için ekolojik tarım gibi alanlara yönlendirmeye yönelik kamu teşvikleri oluşturulmalı, dönüşüm sürecinde oluşacak yeni istihdam alanlarında öncelikli istihdam hakkı sağlayacak yasal güvenceler yaratılmalıdır.
- Afet riskini azaltmaya, afet risk yönetimini benimsemeye ve uygulamaya, afet karşısında savunmasızlığı azaltmaya, doğal ve insandan kaynaklı tehlikeler karşısında dirençli olmaya ve hızlı çözüm bulmaya, iklim krizinin etkilerinin azaltılmasına ve iklim değişikliğine adaptasyonu teşvik etmeye yönelik çalışmalar yürütülmelidir.
- Kentlerin sel, kuraklık ve sıcak hava dalgası gibi afetler ve iklim değişikliği karşısında dirençleri artırılmalıdır. Hava kirliliği, gürültü, görüntü ve diğer kirlilikler azaltılmalı, uzun vadede kaldırılmalıdır.
- Üretim ve tüketim ilişkileri ile alışkanlıkları; ekosistemlerin, suların, doğal yaşam alanlarının ve biyo-çeşitliliğin korunmasına, iyileştirilmesine ve bunların çevresel etkilerinin en aza indirilmesine yönelik olarak yeniden inşa edilmelidir.

AFGANİSTAN ÇIKMAZI...

Afganistan: Biliyorsunuz, Türkiye 2001 yılından beri Afganistan'da yürütülen NATO görevlerine TSK unsurlarıyla katkı sağlamaktadır. Bu görevler önce ISAF yani Afgan Kuvvetlerine Uluslararası Destek misyonu olarak başlamış, 2014 yılında da bu misyon sona erdikten sonra da, NATO Kararlı Destek misyonu ile Afganistan'daki TSK'nın görevleri devam etmiştir.

Türkiye her iki misyona da muharip olmayan unsurlarıyla katılmıştır ve şimdiye kadar TBMM'ye gelen Afganistan'a asker gönderilmesini konu edinen tezkerelerde de bu "muharip olmayan unsurlar" vasfı sürekli olarak değiştirilmektedir.

CHP olarak bu tezkerelere daha önce hep olumlu baktık ve destek verdik. Son olarak 6 Ocak 2021 tarihinde TBMM Genel Kuruluna gelen tezkereye de aynı şekilde olumlu desteğimizi sürdürdük.

ABD'nin Afganistan'dan askerlerini çekme kararı ile birlikte, Kararlı Destek Misyonu'na katkı sağlayan diğer ülkeler de teker teker ya askerlerini Afganistan'dan çektiler ya da çekmeye devam ediyorlar. Türkiye'nin de yapması gereken budur zira artık Kararlı Destek Misyonu olarak adlandırılan NATO görevi sona ermiştir.

İktidar, Kabil Havaalanı'nın güvenliğinin sağlanmasına talip olduğunu açıklamıştır. Bu görev muharip olmayan unsurlarla yürütülebilecek bir görev değildir. İktidar, mevcut Afganistan tezkeresiyle alınan yetkinin geçerli olduğu izlenimini yaratmaya çalışmaktadır. Oysa bu yaklaşım gerçeği yansıtmamaktadır. Bugünkü koşullarda NATO misyonlarının sona erdiği, bu görevlere katkı sağlayan askeri unsurların çekildiği Afganistan'da Türkiye'nin askeri bir görev sürdürmesi için gerekli meşruiyet zemini ortadan kalkmıştır. Böyle bir meşruiyetin bulunmadığı bir ortamda askeri varlığımızın Afganistan'da sürdürülmesi için ısrar etmek çok ciddi riskler ve tehlikeler içermektedir.

İktidar, öyle anlaşıyor ki, ABD'nin görünürde Afganistan'dan çekilme kararıyla birlikte ülkemizi çok tehlikeli sorumlulukların altına sokmak ve Mehmetçiklerimizi ateşe atacak hamlelerde bulunmak istemektedir. Biz buna razı değiliz!

İdlib'den çıkarılmayan derslerin sonucunda yaşanan acıların Afganistan'da yeniden yaşanmasını istemiyoruz. Üstelik örgütlü ve Afganistan'da geniş bir alanı kontrol eden Taliban'a karşı böyle bir tasavvuru Mehmetçik bile ölüme göndermek olarak görüyoruz. Zira, ülkenin neredeyse %80'inden fazlasını kontrol eden Taliban'ın hedefinin Kabil Havaalanı olacağı açıktır.

Taliban Sözcüsü'nün Afganistan'da kalmaları durumunda Türkiye'yi "işgalci güç" sayacakları uyarısını, iktidar "iletişim kazası" olarak değerlendirebilmiş ve ülkemize yönelik tehditlere cevap dahi verememiştir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Taliban'ın Türkiye aleyhine yaptığı açıklamaya gerekli tepkiyi gösteremeyen iktidar mensuplarının, askerlerimizi Taliban'a karşı nasıl koruyacağı büyük bir soru işaretidir.

İktidara bu konudaki yanlışından dönmesi için buradan bir kez daha çağrıda bulunuyoruz.

Taliban'ın ilerlemesiyle birlikte Afganistan'dan ülkemize yönelen göç dalgası da tarafımızca yakından izlenen bir diğer konudur.

Avusturya Başbakanı Sebastian Kurz'un ABD askerlerinin çekilmesiyle Afganistan'dan başlaması beklenen yeni göç dalgasıyla ilgili olarak insan haklarına saygıdan uzak ve ülkemize tahakküm edici bir yaklaşımla söylediği "Eğer insanlar kaçmak zorundalarsa, herkesin Avusturya, Almanya ya da İsveç'e gelmesindense, Türkiye gibi komşu ülkeleri ya da Afganistan'ın güvenli bölgelerini kesinlikle daha doğru yer olarak görüyorum" şeklindeki ifadelerini esefle karşıladığımızı belirtmek istiyorum.

Avusturya Mültecilerin Statüsü Hakkında 1951 BM Cenevre Sözleşmesi'ne taraftır ve bu sözleşmeden kaynaklanan eşit sorumluluk üstlenme yükümlülüğü vardır.

Ayrıca, Türkiye Sayın Kurz'un söylediği gibi Afganistan'ın komşusu da değildir, Sayın Erdoğan'ın söylediği gibi "Taliban'ın inancıyla ters bir yanı" olmayan bir ülke de değildir. Taliban vahşetine ilişkin görüntülere bakıldığında bizim inancımızla ne kadar ters oldukları da net olarak anlaşılır.

Bugün gelinen noktada yeni bir göç anlaşması yapılacağına dair söylentiler de kamuoyuna yansımaktadır. AB'nin yaklaşımını Almanya Başbakanı Merkel'in, "Avrupa Birliği'ne giremezsiniz ama AB'ye gelmeye çalışan mültecileri ağırlamaya devam edebilirsiniz" sözlerinden anlamak mümkün.

AB'nin bu yaklaşımına karşı bazı uyarılarda bulunmak isterim.

AKP iktidarı AB ile yaptığı Geri Kabul Anlaşması ve 18 Mart Mutabakatı ile ülkemizin sınırlarını tümüyle düzensiz göçe açık hale getirmiştir. Bugün ülkemizin karşı karşıya kaldığı göç akımının müsebbibi AB'nin ülkemizi sığınmacı kampına dönüştürme düşüncesi ve buna karşı güçlü müzakere yürütemeyen AKP iktidarındır.

AB tarafından Türkiye'ye iade edilecek düzensiz göçmenlerin kaynak ülkelere geri gönderilip gönderilmeyecekleri belirsiz olmasına rağmen ülkemizin konumu ve kara ve deniz sınırlarımızın yapısı nedeniyle düzensiz göçmen sayısında Türkiye önemli bir artış yaşamıştır.

Sormak isterim: Türkiye 1951 BM Mülteciler ile ilgili Cenevre sözleşmesine neden coğrafi şerh koymuştur? Bu şerh aslında Türkiye'nin sağlam bir göç ve mülteci politikası olduğuna, Türkiye'nin Doğusundan kitle halinde göçlere karşı önlem alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bugün gelinen noktada, Türkiye'nin 60 yıl önce kurgulamış olduğu, sınırlarını ve toplum güvenliğini gözetken göç politikası delinmiştir ve Türkiye dünyanın neredeyse bir numaralı göçmen alan ülkesi haline gelmiştir. Bu tutum değişmelidir. Türkiye artık istiap haddini çoktan aşmıştır.

AB'nin mevcut mali yardım araçlarıyla sağladıklarının dışında ilave yardım vermeyi teklif etmesi de sığınmacıların AB ve iktidar arasında bir pazarlık unsuruna dönüşerek konuya insan hakları bağlamında yaklaşılmasını engellemektedir.

Hep dile getiriliyor, CHP "Afganistan'da işimiz ne?" mi demek istiyor deniyor. Şunu açıklıkla söyleyelim. Türk-Afgan dostluğu ve kardeşliği tarihin şahitliğinde gelişen güçlü ilişkilerle tarif edilmiştir. TBMM hükümetini ilk tanıyan ülke 1 Mart 1921 tarihinde Afganistan'dır. Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'ni ilk ziyaret eden 1927 yılında Afganistan lideri Emanullah Han olmuştur. Atatürk ile Emanullah Han arasındaki dostluk bu ilişkilerin mührüdür. Şunu unutmamak gerekir ki, o zamanlar Afganistan'ın Türkiye'ye olan muhabbeti kendi ulusal bağımsızlık ve kurtuluş savaşını kazanan çağdaş ve uygar bir ülke üzerinden dünyaya açılmayı hedefliyordu.

Bugünün Afganistan'ı ile Atatürk ve Emanullah Han'ın Afganistan'ı aynı değildir. O zaman ne yapmak gerekiyor?

Her şeyden önce, TSK'nin Afganistan'da kazandığı itibarı ve güveni zedelememek gerekiyor. Bakınız TSK unsurları Afganistan'dan sivil-asker dayanışmasını örnek şekilde hayata geçirmiş, Bölgesel İmar Takımları ile eğitim, sağlık, kız çocuklarının okullara gidişleri, altyapı onarım faaliyetleri gibi birçok alanda hizmetler vermişlerdir. ISAF unsuru batılı bazı askerler, zamanında kollarına Türk Bayraklı pazubandlar takarak itibar kazanmaya çalışılırlardır. Bu dostluğu ve Türk-Afgan kardeşliğini zedelememek gerekir.

1. TSK Afganistan'da herhangi bir görev sürdürecektse bunun için her şeyden önce Afgan Merkezi hükümeti ile Taliban'ın ortak şekilde Türkiye'yi bu göreve davet etmesi gerekir. Doha'da iki taraf arasında yapılan son

görüşmelerde böyle bir davet duyulmadı. Kaldı ki, değil ortak davet, henüz Afgan Merkezi Hükümeti'nin de bir daveti yoktur. Böyle bir davet Türkiye'nin Afganistan'daki varlığına meşruiyet kazandıracak ilk adım olmalıdır.

2. BMGK'nin sona eren Afganistan misyonu ertesinde yeni bir kararına uluslararası hukuk meşruiyeti bakımından ihtiyaç vardır.

3. TBMM mutlaka bu konuda yeni bir tezkereyi görüşmelidir.

Olası göç konusunda da yapılması gerekenler bellidir.

Türkiye Afganistan ile doğrudan sınır komşusu değildir. Bu komşu İran'dır. Dolayısıyla, Türkiye'nin Afgan göçünün düzensiz bir tsunami halinde gelişmesini engellemek için öncelikle İran ile görüşmesi gerekir. Göçün düzene kavuşturulmasının ilk durağı Afganistan-İran sınırı olmalıdır.

Bu konu AB ülkeleri ile de görüşülmelidir. Zira o ülkeler, tıpkı Avusturya gibi, 1951 tarihli BM Mülteciler ile ilgili Cenevre sözleşmesinin imzalıdır ve eşit sorumluluk üstlenmelidirler. Çok taraflı, hak temelli dünya düzeni bu sorumluluğu ve yükümlülüğü gerektirir.

Biz ülkemizin maddi yardım adı altında ağzımıza çalınan bir parmak bal ile bir göçmen deposu haline getirilmesine karşıyız ve bu konudaki tutumuzu sürdürmekte de kararlıyız.

Son olarak şunu ifade etmek isterim. Afganistan'da çözüm askeri bir çözüm olamaz. Taliban ile Merkezi Afgan Hükümeti arasındaki çatışmalar kısa zamanda yeniden ciddi bir boyuta yükselecek ve bir iç savaşa evrilecektir. Türkiye'yi böyle bir iç savaşın içinde görmek istemiyoruz. O zaman Türkiye'nin yapması gereken nedir? İşte o 1921'den beri sürdürülen Türk-Afgan dostluğu ve Türk-Afgan kardeşliğine uyacak şekilde askeri çözümle değil diplomatik çabalar üzerinden Afgan Merkezi Hükümeti ile Taliban arasındaki ortak mutabakatın sağlanmasına çalışmak olmalıdır.

GÜVENCESİZLİK KISKACI

Savaş politikaları nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda bırakılan göçmen gençler, güvencesizliğin kısıyında. Gençler, eğitimden sağlığa temel ihtiyaçlarına ulaşamıyor. Yeni bir hayat umuduyla ülkeye gelen göçmen binlerce gencin ise ortak bir talebi var: "Güvenceli ve geleceği olan bir yaşam kurabilmek"

Emperyalistlerin halklar üzerindeki şiddet ve savaş politikaları on yıllardır sürüyor. Sömürdükleri ülkelere demokrasi ve özgürlük getireceklerini söyleyerek Ortadoğu'da yıkımdan başka bir şey bırakmadılar. UNICEF'in verileri de bu gerçeği bir kez daha gözler önüne serer nitelikte. Yaşları 14 ile 24 arası değişen 4 bin göçmen ve göçmeni kapsayan araştırmaya göre bu gençlerin, yüzde 67'si ülkelerini terk etmek zorunda kaldı. Gençleri ülkelerini terk etmek zorunda bırakan bu savaş politikaları onları güvencesizliğin de kısıyına itti. Emperyalizmin tüm bu işgallerinden ve sömürsünden sonra ülkelerin altyapısı felç oldu. Can ve mal güvenliği kalmayan, işgale uğramış ülkelerde göçmen yığınları oluştu. Bu yığınlar da sistemin en büyük açmazını oluşturdu.

Ülkesinden ayrılmak zorunda kalan Afganistan göçmeni Rahman Muhammedi ve Shah Mohammad Aqcha konuştu.

Yaklaşık 6 senedir Türkiye'de yaşadığını aktaran 20 yaşındaki Rahman Muhammedi, geçinmek için güvencesiz olarak birçok işte çalıştığına dikkat çekti. Kuryelik, sekreterlik gibi işlerde çalıştıktan sonra şimdi de berberlik yaptığını söyleyen Muhammedi, kaçak çalışmaya mecbur olduklarının altını çizdi.

İş bulabilmek için tek başına İstanbul'a geldiğini belirten Muhammedi, "Zeytinburnu'nda yaşıyorum. İstanbul'da yaşam çok pahalı. Ailem ise Eskişehir'de yaşıyor. Ben de başta orada yaşıyordum ancak orada iş bulamadım. Bu yüzden hayat daha da zordu. Ben de çalışmak için mecburen İstanbul'a geldim. Annem babam çalışmadığı için ben İstanbul'da çalışıp buradan onların kirasını yolluyorum. Ayrıca kendi kiram da var. 14 yaşımdan beri çalışıyorum" dedi.

Şikâyet Edemem Çünkü Bir Kimliğim Yok

Pek çok hak gaspına uğradığını vurgulayan Muhammedi yaşadıklarını şöyle anlattı: "1 ay taksici olarak çalıştım. Maaş günü geldiğinde maaşım verilmedi. Ama şikâyet edemedim, edemedim. Onlar da bunu biliyor. Çünkü benim bir kimliğim dahi yok. Çalıştığım hemen hemen her işte mobbinge maruz kaldım. Hep sustum"

Eğitimine de devam edemediğini söyleyen Muhammedi, "Afganistan'da okuyordum. Ancak buraya geldikten sonra devam edemedim. Kimliğim olmadığı için almadılar. O yüzden de çalışmak zorunda kaldım. Okuma

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

imkânım olmadı. Eğer kimlik alabilirsem açıktan okuyacağım. Zaten örgün okuyamam. Örgün okursam kim çalışacak?” ifadelerini kullandı.

Bizim İstedığımız Yalnızca Bir Güvence

En büyük korkularından birinin hasta olmak olduğunu aktaran Muhammadi, “Kimliksizlik çok zor. Hasta olursam hastane almıyor. Kimse ilaç vermiyor. TC kimlik numarası istiyorlar, olmadığı için de bakmıyorlar. Senelerdir burada yaşıyoruz, emek veriyoruz, çalışıyoruz. Bir vatandaşlığımız olsa okuruz ama vatandaş değiliz. İşe girince bir sigortamız olsun. En önemlisi de hastaneye gidebilelim. Sadece bir güvence istiyoruz” diye konuştu.

Ülkemizi Terk Etmek Zorunda Kaldık

Ülkesinde yaşadığı geçim sıkıntısı nedeniyle Türkiye’ye gelmek zorunda kaldıklarını kaydeden Shah Mohammad Aqcha da “Başka imkânımız yoktu. Ekmek parası kazanmaya çalışıyoruz. Ailemizin bizden başka geçim kaynağı yok” dedi. Burada da kendilerine güvencesiz bir hayat biçildiğini aktaran Aqcha sözlerini şöyle noktaladı: “Şu an inşaatta çalışıyorum ama ne iş olursa onu yapıyorum. Düzenli bir işte çalışmıyorum. Sigortam olmadığı için hastaneye gidemiyorum. Gittiğimiz zaman resmi bir kaydımız olmadığından için bizi kabul edemeyeceklerini söylüyorlar. Tek isteğimiz bu konularda bize yardım edilmesi.”

BÖLGESEL GELİŞMELER VE STRATEJİ YOKSUNU DIŞ POLİTİKAMIZ

KIBRIS'TA İÇ SİYASİ HESAPLARLA YAPILAN POLİTİKA DEĞİŞİKLİĞİ TÜRKİYE'Yİ DÜNYADA YALNIZ BIRAKTI!

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın KKTC’ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret sonrasında yaptığı açıklamalarla Kıbrıs sorunu yeniden alevlendi. Maraş’ın yerleşime açılması, imar ve inşaa faaliyetlerine girişileceği yönündeki ifadeler ABD, AB ve BM’yi harekete geçirdi. GKRY, BM Güvenlik Konseyi’ne (BMGK) başvururken, garantör ülkelerden İngiltere’nin hazırladığı karar tasarısıyla Türkiye’nin kınandığı ve atılan ya da atılacak adımların ‘derhal geri alınması’ istendi!

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın iç kamuoyuna dönük olarak dile getirdiği müjdenin KKTC’ye Cumhurbaşkanlığı Külliyesi, yeni meclis binası ve Millet Bahçesi olduğunun ortaya çıkması yanında, Kıbrıs müzakerelerinin artık iki egemen devlet arasında sürdürüleceği yönündeki açıklamaları ve Maraş’ın imar ve inşası ile yerleşime açılması konusundaki sözleri BM’yi harekete geçirdi. ABD, AB, BM’den yapılan açıklamalarda Türkiye’ye uyarı ve yaptırım tehditleri dile getirilirken, Türkiye ve Yunanistan ile birlikte Kıbrıs’ta garantör ülke statüsündeki İngiltere de BMGK’ya Türkiye hakkında bir kınama açıklaması sundu. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın yakın dostu Putin, Kıbrıs konusunda iktidarın açıklamalarına ve politikalarına karşı bir tavır sergiliyor. Rusya Dışişleri Bakanlığı’ndan

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

yapılan resmi açıklamada; “... Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına aykırı olacak biçimde gerçekleştirilen ve müzakerelerin yeniden başlatılmasını zorlaştıran tek taraflı eylemlerin tamamını kabul edilemez buluyoruz.” ifadelerine yer verildi.

Fransa, söz konusu gelişmelerin BMGK’ya taşınacağını açıklarken Türkiye’yi ‘provokasyon’ yapmakla suçladı. GKRY tarafından BMGK’ya Türkiye’ye karşı kınama ve önlem alınması için girişimde bulunulurken, iktidarın ilişkileri normalleştirme girişimi başlattığı Mısır’ın da Türkiye’yi kınayan ve Maraş konusundaki adımlardan vazgeçilmesi, Doğu Akdeniz’de gerginliğin tırmandırılmaması yönünde sert bir açıklamada bulunması dikkat çekici!

- Türkiye ve KKTC, Kıbrıs konusunda bir kez daha hemen hemen tüm bölge ülkeleri, soruna taraf olan ülkeler ve kurumları karşısına almış, dünyada ve bölgede yalnız kalmış bir konumda.

2004’te dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından hazırlanan çözüm planına referandumda ‘evet’ denilmesi, iki toplumlu federasyon, KKTC’nin toprak tavizleri ve gayrimenkullerin iadesi ya da tazminat ödenmesi vb. konularında plana destek veren iktidar, şimdi ise tam tersi yönde bir Kıbrıs politikasına yöneldi.

O dönemde Annan Planı’na karşı çıkan, Kıbrıs Türklerinin haklarının ortadan kaldırılacağını savunan KKTC’nin kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş’a bile acımasızca tepki göstererek itibarsızlaştırmaktan kaçınmadı. Tüm medya ve siyasi gücünü Annan Planı uğruna seferber eden iktidar, şimdi ise KKTC’de sözde ‘bağımsız devlet politikasına geçiş’ adı altında, KKTC’nin isminden (Kıbrıs Türk Devleti), kurumsal yapısına (tek adam yönetimi ve başkanlık sistemine geçiş), demokratik anayasasından sivil toplum örgütleri ve sendikalara varana kadar 47 yıllık birikimini bir kenara iterek tümüyle kendi kontrolüne almayı, Türkiye’nin 82’inci vilayetine dönüştürmeyi, rant ve inşaata dayalı planlarını hayata geçirmeyi hedefliyor.

Kıbrıs sorununun çözümü konusunda Rum-Yunan tarafının yıllardır süren engellemeleri, AB ve ABD’yi arkasına alarak yarattığı fiili durumlarla Kıbrıs Türklerinin tecrit edilmeleri, büyük mağduriyetler yaşamaları karşısında izlenmesi gereken politika şatafatlı binalar, külliyeler inşa ederek KKTC’yi sözde itibarlı kılmak değildir.

Maraş ile ilgili tek taraflı adımlar atmak ne Türkiye’nin ne de KKTC’nin çıkarına değildir.

Halen, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Maraş konusunda Türkiye aleyhine açılmış binlerce dava ve devasa tazminat talepleri dururken, BMGK kararlarına rağmen Maraş ile ilgili tek taraflı adımlar atmak, emrivakiler yaratarak iktidar müteahhitlerine yeni kazanç kapıları açmaya çalışmak, taktik strateji ve zamanlama açısından ne Türkiye’nin ne de KKTC’nin çıkarına değildir.

GKRY ve İngiltere’nin dünyayı harekete geçirmeleri, BMGK’dan Türkiye aleyhine kararlar çıkartma girişimleri sonucunda BMGK’ya sunulan Maraş ile ilgili karar tasarısında, Türkiye’nin kınanması ve ‘eylemlerini derhal geri alması’ istenmektedir. Tasarıda; “BMGK, Maraş’ın herhangi bir bölümüne, sakinleri dışındaki kişiler tarafından yerleşime yönelik her türlü girişimin kabul edilemez olduğunu ve Maraş ile ilgili BM kararlarına uygun olmayan hiçbir işlem yapılmaması gerektiğini yineler. Bu eylem planının derhal durdurulması ve Ekim 2020’den bu yana Maraş’ta atılan tüm adımların geri alınması gerektiğini hatırlatır. Güvenlik Konseyi, Türk liderlerin Kıbrıs’taki açıklamalarını kınıyor. Konsey, önceki kararlarına ve açıklamalarına aykırı olan bu tek taraflı eylemlerden derin endişe duyuyor” deniliyor.

Kararda ayrıca BMGK’nın 11 Mayıs 1984 tarihli ve 550 sayılı Maraş konusundaki kararına atıfta bulunularak; “Kıbrıs halkının istekleri doğrultusunda ve ilgili Güvenlik Konseyi kararlarında belirtildiği üzere siyasi eşitliğe sahip iki toplumlu, iki bölgeli bir federasyona dayalı, kalıcı, kapsamlı ve adil bir çözüme olan bağlılığını vurguladığı” ifade ediliyor.

Kıbrıs Barış Harekâtı ile TSK’nin kontrolüne geçen Maraş’ta yaşayan 15 bin Rum, yerleşimlerini ve mülklerini terk ederek güneye göç etti. Kıbrıs’ta 1974’teki Nikos Samson darbesi ve ardından bu darbeye karşı gerçekleştirilen 20 Temmuz Barış Harekâtı öncesinde Doğu Akdeniz’in en gözde merkezlerinden birisi olan Maraş 1974’ten bu yana kapalı. Kapalı Maraş, BMGK kararı ve bu karara dayalı statüsüyle BM Barış Gücü tarafından denetlenen ve ‘Yeşil Hat’ olarak adlandırılan tampon bölge içerisinde yer alıyor.

Maraş’tan güneye göç eden Rumlar tarafından AİHM’de açılmış binlerce, **mülkiyet ve tazminat davası** dosyası bulunuyor. İktidarın Maraş’ı yerleşime açma, imar ve inşa faaliyetlerine girişme yönündeki olası adımları, bu davaların art arda Türkiye aleyhine sonuçlanmasını, Türkiye’nin milyarlarca Euro tutarında ağır tazminatlara mahkûm edilmesini ve uluslararası alanda tecrit edilmesini beraberinde getirecektir.

ABD, AFGANİSTAN İÇİN İKTİDARIN SIRTINI SIVAZLARKEN S-400 YAPTIRIMLARINDAN VAZGEÇMİYOR!

ABD’de Joe Biden yönetimi bir kez daha Türkiye’ye CAATSA yaptırımlarının uygulanması konusunda kararlı olduklarını ve yaptırımların kapsamını daha da genişletebileceklerini açıkladı. Rusya’nın ikinci parti S-400 anlaşmasının yakında tamamlanacağını duyurmasına karşılık, daha ilk parti S-400’leri bile iki yıldır ambalajında tutan iktidarın, Biden ile arayı düzeltme çabaları, Afganistan’da görevi sürdürme girişimine rağmen sonuç vermedi

Biden yönetimi, Eski Başkan Trump’ın giderayak onayladığı CAATSA (ABD’nin Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Yasası) konusunda daha ileri adımlar atabileceğini daha önce de dile getirmişti. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Joe Biden arasında 14 Haziran’daki NATO zirvesinde gerçekleşen buluşmadan da bu konuda olumlu bir ilerleme çıkmadı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Afganistan misyonunu sonlandıran NATO ve bu ülkeden çekilmesi kararlaştırılan ABD ve NATO üyesi ülkelerin askerlerine karşılık Türk askerinin Kabil’de kalması Hamid Karzai Uluslararası Havaalanını savunma ve işletmeye devam etmesi önerisini Biden’a ileterek yanışma girişiminde bulundu.

ABD yönetimi bir yandan Türk askerinin Kabil’de kalmayı sürdürmesinden memnuniyetini dile getirerek bu konuda iktidarı överken, siyasi, mali, lojistik destek vaat ederken diğer yandan S-400, F-35, Halkbank Davası vb. sorunlardan geri atmayı reddediyor.

Son olarak geçtiğimiz hafta ABD senatosu Dış İlişkiler Komitesi’nde Türkiye’ye yönelik yaptırımlar ve ikili ilişkiler ele alınırken, Biden yönetimi senatörlere CAATSA yaptırımlarından vazgeçilmeyeceği taahhüdünde bulundu. ABD Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Victoria Nuland, komiteye yaptığı sunuşta “Türkiye’nin Rus S-400 hava savunma sistemlerini almasına ve konuşlandırmasına karşı çıkmaya devam ediyoruz. Rusya’dan başka bir büyük silah alışverişi yapılmasının yeni CAATSA yaptırımlarını tetikleyeceğini Türkiye’ye açıkça söylemiştik” dedi.

Türkiye ile Rusya arasında ikinci parti S-400 alımı konusunda bir süredir müzakereler yürütüldüğü ve ilerleme kaydedildiği dile getiriliyordu. Rusya’nın devlet askeri ihracat şirketi Rosoboronexport geçen hafta yaptığı açıklamada, gelecek aylarda Türkiye’ye 2. parti S-400’leri göndermek için bir proje geliştirildiğini, kısa sürede işlemlerin sonuçlandırılacağını duyurdu. İktidar tarafından herhangi bir açıklama yapılmaması ikinci parti S-400’lerin yolda olduğunu gösteriyor. Asıl vahim olan iktidarın daha henüz teslimatı 2019 Temmuz’unda tamamlanan ilk parti S-400’leri bile ambalajından çıkartamamış olması ve ne yapacağını şaşırılmış vaziyette farklı çözümler üretmeye çalışması. Aradan geçen 1,5 yılı aşkın sürede bu yönde bir adım atılmadığı, sistem aktive edilemediği gibi, Girit Modeli, üçüncü bir ülkeye satılması, Katar’da konuşlandırılması vb. formüller

1,5 milyar doları bulan ödemeye rağmen F-35 savaş uçaklarını alamayan iktidar, Türkiye’nin ürettiği F-35 parçalarının da ABD yaptırımları kapsamına alınmasını engelleyemedi. ABD Senatosu Dış İlişkiler Komitesi’ndeki görüşmelerde Müsteşar Yardımcısı Nuland, “Türkiye’ye F-35 savaş uçaklarının satışı ve ortak üretimindeki yasaklar devam edecek” açıklamasında bulundu. Türkiye’de F-35’lerin 900 parçası üretiliyor. CAATSA ve S-400 yaptırımları kapsamında bu parçaların üretimi kademeli şekilde Türkiye’den başka ülkelere kaydırılmaya başlandı ve yakında Türkiye’deki üretimin tamamıyla sıfırlanacağı ABD yönetimince ifade ediliyor.

Şimdi ABD senatosundaki görüşmelerde Cumhurbaşkanı’nın KKTC’deki açıklamaları ve Maraş konusundaki sözleri nedeniyle ilave yeni yaptırım tehditleri dillendiriliyor. Türkiye’nin KKTC’de bir İHA-SİHA üssü kurduğu öne sürülerek Biden yönetiminin Türkiye’ye baskı ve yaptırım uygulaması isteniyor.

- Dolayısıyla önümüzdeki günlerde ikinci parti S-400 ve Maraş konularının Türkiye-ABD arasındaki ilişkileri daha da germesi, yaptırımların yeniden tartışmaya açılmasını beraberinde getirmesi şaşkırtıcı olmayacaktır.

ABD Dışişleri Bakanlığı Kabil havaalanının güvenliğinin kendileri için en öncelikli konu olduğunu dile getirip, Türkiye’nin askerlerini bu ülkede tutmaya devam etme kararına övgüler düzerken diğer yandan da iktidarın hem sırtını sıvazlayıp hem de yaptırımları genişletmekle tehdit etmekten çekinmiyor. Hiçbir iktidarın Türkiye’yi böylesine tavırsız, edilgen ve aciz konumlara sürüklemeye, ezik ve çaresiz göstermeye hakkı yoktur.

AB, SURIYELİLERDEN SONRA AFGAN MÜLTECİLER İÇİN DE TÜRKİYE’YE “SINIR BEKÇİLİĞİ” TEKLİFİNE HAZIRLANIYOR!

Haziran ayındaki Liderler Zirvesi’nde Türkiye ile mülteci anlaşmasını 3 yıl süreyle ve 3,5 milyar Euro tutarında mali destekle yenileme konusunda mutabakata varan AB, şimdi de Türkiye ile Afgan mülteciler için ayrı bir anlaşma yapmayı gündemine aldı. Afgan mültecilerin Türkiye’de tutulması, Avrupa’ya geçişlerinin önlenmesi karşılığında Pakistan, İran ve Türkiye’ye mali destek önermeye hazırlanan AB, henüz tutar belirlemedi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

ABD ve NATO güçlerinin Afganistan'dan askerlerin çekilmesini kararlaştırmaları ve bu ülkedeki 20 yıllık askeri varlığı sona erdirmeye kararları sonrasında Afganistan'dan yoğun bir göç dalgası başladı. ABD, daha önce 11 Eylül olarak açıkladığı çekiliş tarihini öne alarak 30 Ağustos'a çekerken, ABD-NATO destekli Kabil yönetiminin ilerleyişini sürdüren Taliban karşısında ayakta kalması güç görünüyor. Milyonlarca Afgan, ülkelerini terk ediyor. Taliban'dan kaçanlar komşu ülkeler Pakistan, İran, Özbekistan, Tacikistan sınırlarına yığılırken nihai hedefleri ise Türkiye'ye gelmek ve Türkiye üzerinden de Avrupa'ya geçmek. Dolayısıyla ülkemiz yeni bir göç dalgası ihtimaliyle karşı karşıya. AB, Türkiye üzerinden gelebilecek olası Afgan mülteci akınına karşı önlem arayışına girerek harekete geçti. Para ödeyerek diğer ülkeleri mültecilere ev sahipliği yapmaya ve Avrupa'ya geçişlerini önlemeye ikna etme çabasında.

Türkiye ile AB arasında Suriyeliler için imzalanan mülteci anlaşmasının süresi geçtiğimiz Mart ayında dolunca AB Liderleri Haziran ayındaki zirvede AB komisyonunun önerisi doğrultusunda Türkiye'ye 3,5 milyar Euro tutarında mali yardım karşılığında anlaşmayı üç yıl daha uzatmayı onayladılar.

Şimdi de AB, bu mülteci anlaşması dışında Türkiye, Pakistan ve İran ile Afgan mülteciler için bir anlaşma yapmayı planlıyor. Hazırlık aşamasında olduğu ve AB komisyonunda oluşturulduktan sonra liderlere sunulacağı kaydedilen planın Afganistan, Pakistan, İran ve diğer bölge ülkelerine mali yardımların artırılması yanında 'Avrupa'ya geçiş ülkesi' olarak Türkiye ile de yeni bir anlaşma yapılmasını içerdiği kaydediliyor. Halen en büyük Afgan mülteci kitlesi toplamı 6,5 milyona varan Afgan mülteciyle Pakistan ve İran'da bulunuyor. İran, daha önce de dile getirdiğim gibi Türkiye sınırından kaçak geçişlere göz yumuyor hatta teşvik ediyor. Son günlerde TIR'lara doldurulan Afgan kaçak göçmenlerin İran üzerinden gelerek ülkemizin farklı illerinde indirildiklerine ilişkin haberler yaygın şekilde gündemde yer alıyor.

AB yetkilileri, Suriyeli sığınmacıları barındıran Türkiye'nin Afgan sığınmacı ve göçmenlerin barındırılmasında da önemli rol oynayabileceği üzerinde durdukları, bu çerçevede Afgan göçmenler için Suriyelilere ilişkin mevcut mali paketten ayrı yeni bir mali yardımın hazırlandığı kaydediliyor.

Hazırlanan 'Afgan Mültecilerin Avrupa'ya Geçişini Önleme Planı' çerçevesinde AB Komisyonu'nun Afganistan'a bu yıl 57 milyon euroluk insani yardım yapmayı öngördüğü, belirtiliyor. Önümüzdeki yıllar için yapılacak mali yardım miktarı yıllonuna doğru belirlenecek.

AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te düzenlenen konferansta Afganistan Cumhurbaşkanı Eşref Gani ve Pakistan Başbakanı İmran Han ile bir araya geldi. Afganistan ve bölge ülkelerine mülteci akını konusunda destek olacaklarını belirten Borrell, Afganistan'a yönelik gelecekteki yardımların demokratik süreçlerin korunması koşuluna bağlı olacağını ifade etti. Taliban, yönetimi ele geçirdiği takdirde AB mali paketinin Afganistan'a iletilmesi büyük ihtimalle söz konusu olmayacak. Benzer şekilde İran'a sağlanacak destek de AB içinde tartışmalara yol açabilecek.

AB'nin Suriyelileri ülkede tutması konusunda iktidar ile yaptığı anlaşmanın bir benzerini de Afgan göçmenler için yapmayı planlaması ülkemizin 'AB'nin sınır bekçisi' olarak görüldüğünü bir kez daha ortaya koyuyor.

- Göreve veda turları yapan Almanya Başbakanı Merkel'in de Türkiye konusundaki açıklamalarında sadece Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapılması nedeniyle Türkiye'yi övmesi, tam üyelik, gümrük birliği, vize serbestisi konularına hiç değinmemesi AB liderlerinin zihniyetini ve ülkemize bakışlarını yansıtmaları açısından somut bir örnek.

Merkel'in Türkiye'nin AB üyesi olamayacağını, böyle bir şeyin söz konusu dahi olmadığını ifade etmesi ise tam anlamıyla samimiyetsizlik ve ikiyüzlülük. Bu noktada iktidarı bir kez daha uyarmak isterim. Suriyelilerden sonra muhtemelen önümüzdeki dönemde sayıları hızla artacak Afgan sığınmacıya ev sahipliği karşılığında AB ile birkaç milyar euro için anlaşma imzalamaları kabul edilemez.

- Bir yandan 'Türkiye ensar ülke' diyerek milyonlarca mülteciye ev sahipliğini dini inanç kisvesi altında savunurken diğer yandan zor durumdaki bu insanlar üzerinden AB ile para anlaşması yapmak üzere masaya oturmak, bu çaresiz insanları pazarlık masasında koz olarak kullanmak da dini ve siyasi samimiyetsizlik, ilkesizliktir.

Türkiye'ye Gümrük Birliği Anlaşması'nın revizyonu, Vize Serbestisi, tam üyelik müzakerelerinde yeni fasıllar açılması sözü vermesine karşılık, bunların hiç birisini tutmayan AB, Afganlar konusunda da iktidarı yine aldatabileceğini düşünüyor olmalı. İktidar da sığınmacıları AB ile anlaşmazlıklarda, parasal desteğin artırılmasında 'kapıları açarım' tehdidiyle koz olarak kullanmayı amaçladığını daha önce bazı adımlarıyla gösterdi. Bunların hiç birisi devlet ciddiyeti ve saygınlığıyla bağdaşan tutumlar değildir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

O nedenle AB'den böyle bir talep veya teklif geldiği takdirde peşinen ret edilmelidir. Türkiye, **öncelikle AB'nin değil kendi sınırlarının güvenliğini ve kontrolünü tam olarak sağlamak, kaçak girişleri, insan ticaretini önlemek** zorundadır. İktidar bugüne kadar sınır güvenliği konusunda beceriksiz bir tutum sergilemiş, sınırlarımızı 'yolgeçen hanına' çevirmiştir. Bu da Türkiye'yi ağır bir sığınmacı sorunuyla karşı karşıya bırakmıştır!

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Türkiye'nin Taliban'ın inancıyla alakalı ters bir yanı yok, bunun için anlayabileceğimize ihtimal veriyorum" sözleri büyük talihsizliktir. Aksine Taliban sözcüsü Zabihullah Mücahid, Türk askerini Afganistan'da istemediklerini bir kez daha vurguladığı açıklamasında; "NATO'nun ülkeden çekilmesi sonrasında ülkede hiçbir yabancı askere müsamaha göstermeyeceğiz. Türkiye de buna dahil. Türkiye'nin teklifini hâlihazırda reddettik. ABD'nin çekilmesinin ardından diğer yabancı güçlerin her ne bahaneyle olursa olsun ülkede kalmasına izin vermeyeceğiz" demektedir.

İktidar Taliban ile inanç birliğine, Taliban üzerinde gerçekten bir güç ve etkinliğe sahip olduğu iddiasında ise o zaman, Taliban'ı ülkesindeki insanlara zulmetmekten, şiddet ve terör uygulamaktan, onları göçe zorlamaktan, askerlerimize tehdit ve saldırıdan vazgeçmeye ikna etmelidir.

BİDEN-MERKEL ANLAŞTI. KUZAY AKIM-2'DE RUSYA'YA YAPTIRIMLAR RAFA KALKTI!

Kuzey Akım-2 Doğalgaz Boru Hattı konusunda ABD ve Almanya arasında anlaşma sağlandı. Boru hattının tamamlanması ve Rus gazının Kuzey'den Avrupa'ya taşınması konusundaki mutabakat, Merkel ve Putin'in başarısı olarak değerlendirilmelidir. ABD'nin müttefiki Ukrayna, ABD-Almanya anlaşmasından ciddi kayba uğrayacak ve Türk Akım boru hattıyla ilgili ABD baskılarının ortadan kalkmasına zemin hazırlayacaktır.

Rus doğalgazını kuzeyde Baltık denizi üzerinden Almanya'ya taşıyacak Kuzey Akım-2 boru hattı ile ilgili olarak Almanya ile ABD arasında uzun yıllardır gerginliğe neden olan anlaşmazlık Almanya Başbakanı Angela Merkel'in Washington ziyaretinde ABD Başkanı Joe Biden'ı ikna etmesiyle çözüldü. Anlaşma ile Rusya üzerindeki ABD yaptırım tehditleri ortadan kalkarken, ABD'nin müttefiki Ukrayna ise bu anlaşmada en ciddi kayıplara uğrayan taraf olacak. Ukrayna'nın kayıplarının telafisi için Merkel'in ABD'ye söz verdiği 1 milyar euro dolayında bir destek sağlanacağı açıklandı.

- **Biden-Merkel anlaşması**, Başbakan Merkel'in görevinden ayrılmadan önceki son büyük uluslararası başarısı olmasının yanı sıra Rusya Devlet Başkanı Putin'in de ciddi bir kazanımı olarak değerlendirilmeli kanısındayım.

Anlaşma son aşamasında olan Kuzey Akım-2 boru hattının tamamlanmasını garanti altına alırken, ABD, Ukrayna, Polonya, İngiltere gibi devletlerin proje konusundaki çekincelerini gideren bir dizi maddeyi de içeriyor.

Bu maddelerden birisi Rus doğalgazını transit olarak Avrupa'ya taşıyan Ukrayna ile Rusya arasındaki doğalgaz anlaşmasına ilişkin. Rus doğalgazının yüzde 40'ını doğrudan Avrupa'ya taşıyan boru hattının geçiş ülkesi olan Ukrayna ile Rusya arasındaki anlaşmanın süresi 2024 yılında doluyordu. Varılan mutabakatla Rusya, bu anlaşmanın süresini 10 yıl daha uzatacak.

ABD ve yakın müttefiki Ukrayna, Kuzey Akım 2'nin hayata geçmesiyle beraber Ukrayna'nın geçiş ülkesi olmaktan çıkacağı ve Ukrayna'nın büyük ekonomik kayba uğrayacağı gerekçesiyle Kuzey Akım-2 projesine karşı çıkarken, ABD de Rusya'ya yaptırım uyguluyordu. Almanya'yı da Rusya'ya bağımlı hale geleceği gerekçesiyle projeden vazgeçmeye zorlayan ve baskı uygulayan ABD'ye karşı Almanya, içişlerine, egemenliğine ve üçüncü ülkelerle olan ilişkilerine kimsenin müdahale edemeyeceği açıklamasıyla tepki göstermişti.

Merkel ve Biden arasında varılan anlaşmanın bir diğer önemli maddesi ise Ukrayna'nın, Rus doğalgazına olan ekonomik bağımlılığını azaltmak için Almanya'nın Ukrayna'ya yenilenebilir enerji projelerinde destek vermeyi ve finansman sağlamayı taahhüt etmesi.

Ukrayna transit ülke olarak Avrupa'ya aktarılan Rus gazından yılda 3 milyar dolar gelir elde ediyor. Kuzey Akım-2'nin devreye girmesiyle de bu gelirden mahrum kalması söz konusu. Bu çerçevede Almanya, Ukrayna'ya 1 milyar Euro'ya kadar varan tutarda mali destek sağlayacak. Biden-Merkel anlaşmasının bir başka önemli maddesi ise Rusya'nın önümüzdeki dönemde boru hattını ya da doğalgazı siyasi açıdan Ukrayna ve diğer Doğu Avrupa ülkelerine karşı baskı aracı olarak kullanması durumunda, Almanya'nın Rusya'ya karşı AB yaptırımlarını devreye sokmayı taahhüt etmesi. Bunun karşılığında da ABD yönetimi, projeye destek veren Alman, AB ülkeleri ve Rus firmalarına yönelik yaptırımlardan vazgeçiyor.

Anlaşmanın ardından Putin ile bir görüşme gerçekleştiren Merkel'in, anlaşmadan ve projenin tamamlanacak olmasından duyduğu büyük memnuniyeti Rusya liderine iletildiği açıklandı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Bu yılın sonbahar aylarında tamamlanması planlanan 1230 km uzunluğundaki boru hattı, Rusya'nın Wyborg kentinden başlayıp, Baltık Denizi'nin altından geçerek Almanya'nın Mecklenburg-Vorpommern eyaletindeki Lubmin kentinde bitecek. Rus doğalgazı buradan Almanya'nın yanı sıra diğer Avrupa ülkelerinin de kullanımına sunulacak. Bugüne kadar yılda 55 milyar metreküp olan Rusya'dan Avrupa'ya doğalgaz sevkiyatı, Kuzey Akım 2'nin tamamlanmasıyla beraber iki kat artarak 110 milyar metreküpe çıkacak.

Kuzey Akım 2'nin işletmeye alınmasıyla boru hattı transit giderleri azalacağı için Avrupa ülkeleri Rus gazını daha ucuza alma imkânına kavuşacak.

ABD, Rus gazını güneyden Avrupa'ya taşıyacak Güney Akım ve Türk Akım boru hattı projelerine de tepki göstererek bu projelerde yer alan şirketlere, müteahhitlere yaptırım tehdidinde bulunmuştu. Trump yönetiminin dışişleri bakanı Mike Pompeo görevden ayrılmadan hemen önce Türk Akım üzerinden Rus gazını Avrupa'ya taşıyacak boru hattının yapımını yürüten şirketlere ve finansörlere yaptırım uygulayacaklarını açıklamıştı. Biden yönetimi de benzer tutumu sürdüreceğini ilan etmişti.

ABD-Almanya arasındaki Kuzey Akım-2 anlaşması kanımca Türk Akım için de emsal niteliğindedir. Dolayısıyla henüz devreye sokulmayan yaptırımların rafa kaldırılması ve projenin hızlandırılarak, **Türkiye'nin hattan geçiş ücreti geliri elde etmesinin sağlanması** önemli bir aşama olabilir.

MOLDOVA'DA SEÇİMİ BATI YANLILARI KAZANDI. KARADENİZ VE BALKANLARDA ABD-RUSYA GERİLİMİ İHTİMALİ ARTTI!

Ukrayna gibi Rusya'nın Avrupa ile olan sınır bölgesindeki tampon ülkelerden ve eski Sovyet Cumhuriyetlerinden birisi olan Moldova'da yapılan seçimleri, batı yanlısı Cumhurbaşkanı Maia Sundu'nun partisi, kazandı. ABD'nin destek verdiği seçimlerde Cumhurbaşkanı'dan sonra parlamentonun da batı yanlılarının kontrolüne geçmesi Rusya açısından ciddi bir handikap ve ikinci Ukrayna krizinin benzerine neden olabilir!

Eski Sovyet Cumhuriyetleri'nden ve Rusya'nın batı ile olan sınırında Ukrayna gibi tampon konumunda bulunan ülkelerden Moldova'da yapılan parlamento seçimleri oldukça kritik sonuçlara yol açtı. Geçen yıl yapılan Cumhurbaşkanı seçimini kazanan ve halen bu görevi sürdüren Maia Sundu'nun Eylem ve Dayanışma Partisi oyların yüzde 52,8'ini alarak Moldova parlamentosunda ezici üstünlükle uzun aradan sonra tek başına iktidar oldu.

Yapılan son seçimlerin sonuçları, parlamento ve dolayısıyla kurulacak hükümetin batı yanlılarının kontrolüne geçmesine olanak sağlayacak. ABD'nin açık destek verdiği Maia Sundu ve partisi, bu sürecin sonunda Cumhurbaşkanlığı, Meclis Başkanlığı, Başbakanlık ve parlamento da dahil olmak üzere, tüm siyasi mekanizmada hakim konuma geldiler.

Tek handikap seçimlere katılımın çok düşük olması ve yüzde 48'de kalması. Dolayısıyla kayıtlı seçmenlerin yüzde 52'sinin sandığa gitmediği seçim sonuçlarıyla ilgili tartışmalar başlamış durumda. Bu da önümüzdeki dönemde Rusya ve ABD'nin kendi yandaşlarını devreye sokması, Romanya'nın yıllardır Moldova üzerinde hak iddia etmesi vb. sorunların açığa çıkmasına, ülkede çatışma ve kargaşa ortamının doğmasına yol açabilecek bir süreci işaret ediyor.

Moldova, 3 milyon nüfusu, 30 bin kilometrekare yüzölçümüne karşılık Rusya ve batı arasında oldukça stratejik ve her iki tarafın müdahalelerine maruz kalan bir ülke. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra batılı ülkelerle Rusya arasında sürekli şekilde çatışma ve nüfuz mücadelesine sahne oluyor. Bağımsızlığına kavuşmasından bu yana Moldovalılar **Batı Yanlısı** ve **Rusya Yanlısı** olarak iki keskin bloka dönüştü.

Romanya ile sınırı olan ülkede batı yanlılarının büyük bölümü aynı zamanda Moldova halkının etnik köken olarak Rumenlere yakın olmasından ötürü Romanya ile birleşmesinden yana. Berlin duvarının yıkılması ve Çavuşesku'nun devrilmesinden sonra 2007'de Bulgaristan ile birlikte AB üyeliğine alınan Romanya da Moldova'nın kendi toprağı ve ulusu olduğunu iddia ediyor.

Seçimler sonucunda batı yanlılarının Cumhurbaşkanlığını, parlamentoyu ve hükümeti ele geçirmesi, önümüzdeki dönemde Romanya-Moldova birleşmesinin ve Karadeniz'de sınırların değişmesiyle Büyük Romanya oluşumunun yolunu açabilir. Böyle bir olasılığın gündeme gelmesi Rusya'yı kesinlikle harekete geçireceği gibi ABD-AB ile Rusya'yı karşı karşıya getirebilir. Ukrayna gibi NATO üyesi olmak isteyen Moldova'daki batı yanlıları bu planlarını hayata geçirmek için Romanya ile birleşmeyi öne çekerek oldubitti yaratabilirler. Böyle bir durumda Romanya ile birleşen Moldova otomatik olarak AB ve NATO üyesi olacaktır. Dolayısıyla da Rusya birleşmeye karşı olası bir müdahale girişiminde NATO ile karşı karşıya gelecektir.

Batı yanlılarının Romanya ile birleşme girişimine yönelmeleri halinde ülkedeki farklı bölgelerde etkin, farklı ayrılıkçı etnik grupların, Rusya yanlılarının harekete geçmesi ve iç çatışmaların başlaması da ciddi bir olasılık olarak görünüyor. Ülkenin doğusundaki Rusya'ya yakın Transdinyester bölgesindeki nüfusun büyük kısmı Slav kökenlilerden oluşuyor. Bu bölge Sovyetlerin dağılması sırasında Moldova'dan bağımsızlığını ilan etmişti. Transdinyester'deki ayrılıkçı Slavlarla Moldova ordusu arasında başlayan çatışmalarda Rus ordusu Slavlara destek verince, bu bölge Moldova yönetiminin kontrolü dışına çıktı.

Transdinyester bugün hala Rusya'nın Doğu Avrupa ile Balkanlar arasında önemli bir üssü durumunda.

Moldova'nın güneyi ise Ortodoks Hristiyan Gagavuz Türklerinin yaşadığı özerk bölge. Gagavuz Türkleri Rumen karşıtı ve Romanya ile birleşme yaklaşımlarına karşı en sert tepkiyi gösteren etnik grup. Rusya yanlı olan Gagavuz Türkleri son seçimlerde de ağırlıkla Maia Sandu yerine Rusya yanlısı partilere oy verdi.

Rusya yanlısı olmalarına karşın, aralarında sert rekabet bulunan Moldova Sosyalist Partisi ile Moldova Komünist Partisi Rusya'nın girişimleriyle bir araya gelerek ittifak yaptı. Bu da önümüzdeki dönemde ülkedeki batı ve Rusya yanlısı siyasi kamplaşmanın daha da sertleşeceğini gösteriyor. Seçimlere ittifak halinde giren Rusya yanlısı iki partinin aldıkları toplam oy yüzde 27'de kaldı. Yine Rusya yanlısı Şor Partisi ile birlikte Rusya yanlısı oylar yüzde 33 olurken batı yanlısı Eylem ve Dayanışma Partisi oyların yüzde 52,8'ini almayı başardı.

Eylem ve Dayanışma Partisi'nin Lideri Cumhurbaşkanı Maia Sandu, kampanyasını eski Cumhurbaşkanı ve Moldova Sosyalist partisi lideri Dodon'un yolsuzlukları, rüşvet iddiaları ve aile üyelerini zenginleştirilmesi üzerine kurdu. Sosyalist Dodon ise batı yanlılarının seçimi kazanması halinde Moldova kültürünün ve kimliğinin yok edileceği, ülkenin batı kontrolüne geçeceği kurgusuyla kampanya yürüttü ve fazla ilgi görmedi. Rusya yanlısı grupların yaşadığı bölgelerde seçime katılım düşük kalırken Rusya yanlısı Gagavuz Türkleri ise en düşük katılımı gösterdi. Böylelikle, Moldova'da 2001 yılından bu yana ilk kez, bir parti, tek başına iktidarı elde etti. Cumhurbaşkanı ve seçimi kazanan Eylem ve Dayanışma Partisi lideri Maia Sandu, seçimlerde Rusya'yla çatışmaya yönelik söylemlerden kaçındı.

Her ne kadar batı yanlıları seçimi kazanmış görünse de Sosyalist Dodon'un yolsuzluklarına tepki olarak sandığa gitmeyen, seçime katılmayan Rusya yanlısı kayıtlı seçmenin oldukça yüksek olması, sonuçları tartışmaya açtı. Bu tartışmaların daha da büyümesi ve Rusya yanlılarının sokaklara dökülmesi, sokak çatışmalarının başlaması ihtimali yüksek görünüyor. Böyle bir ihtimal aynı zamanda Karadeniz ve Balkanların karışması, Rusya ve ABD'nin, NATO'nun siyasi nüfuz mücadelesine girişmesi, gerilimin yükselmesi anlamına geliyor.

Romanya ile sınırimızın olması, Karadeniz'de uzun bir deniz sınırına sahip olmamız, bu ihtimallerin Türkiye'ye yansımalarının da olmasını beraberinde getirecektir. Muhtemeldir ki Rusya, Belarus'ta olduğu gibi sürece müdahale etmeye kalkışacak, batılı ülkeler bunu engelleyip Rusya'nın önünü kesmeye çalışacaklardır. Dolayısıyla yakın gelecekte Moldova'daki durumun Karadeniz ve Balkanlarda sıcak çatışmalara dönüşmesi, ülkenin iç kargaşaya girmesi ve dış müdahalelere açık hale gelmesi şaşırtıcı olmayacaktır.

MÜHENDİSLİK OKUYAN KASİYER, BANKACILIK OKUYAN ÇİFTÇİ OLUYOR

Ne yazık ki, geçtiğimiz Kurban Bayramı'nı da, bayram tadında yaşayamadık. Rize ve Artvin'de yaşanan sel felaketleri, canımızı, yüreğimizi yaktı. Bayramımızı zehir etti. Felakette yaşamını yitiren vatandaşlarımızı, Allah'tan rahmet diliyoruz. Artık her yaz Karadeniz'de bir sel felaketi yaşıyoruz. Bu kaçınıcı sel, bu kaçınıcı felaket? Peki, bu felaketlerin tek sorumlusu, Erdoğan Şahsım Hükümeti'nin söylediği gibi, çaylıklarda kullanılan azot gübresi mi? Veya yamaçlara yüksek ev yapan vatandaşlarımız mı? Hayır. Bu felaketlerin birinci dereceden sorumlusu yandaşlara yaptırılan HES'lere, rant için ormanların katledilmesine, yanlış yapılan yol, köprü ve su bentlerine, izin ve onay veren Erdoğan Şahsım Hükümeti'dir.

Battıkça Zivanadan Çıkıyorlar

Ama bunların yönetim anlayışını artık hepimiz biliyoruz. Beylerin yetkileri çok. Ama sorumlulukları hiç yok. Ne diyor Tarım Bakanı, "Vatandaş kendini korumanın yollarını bulacak." Allah aşkına! İş yine vatandaşa kaldıysa, siz o koltuklarda neden oturuyorsunuz? Siz ne işe yarıyorsunuz? Battıkça zivanadan da çıkıyorlar. Gerçekten metal yorgunu bunlar, artık ne yaptıklarını bilmiyorlar. Millet evinden, barkından olmuş. Beyefendi kapısının önünde çay yetiştiren yurttaşlarımızı, otobüsten kafalarına çay atarak teselli etmeye çalışıyor. Sele karşı, keyif çayı için diyor. Almanya'da da sel felaketi oldu. Ama Almanya'yı yönetenlerin aklına, felaketzede Almanların üstüne çay paketi atmak hiç gelmemişti. Onun yerine selden zarar görenler için 400 milyon avroluk acil destek paketi açıkladılar. Neden? Çünkü devlet milletin kafasına böyle tepeden tepeden çay paketi atarak, saçmalamak için

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

değil, zor günlerinde milletine destek olmak için vardır. Bu vesileyle, milletvekili arkadaşlarımızın Rize ve Arhavi’de milletimizin yanında olduğunun altını da çizmek istiyorum.

Hükümet Salgını Unuttu, Millete Unutturdu

Bayramın sonunda, yeniden salgınla yüzleşmek zorunda kaldık. 10 günlük uzun bayram tatilinde, hükümet salgını unuttu, millete de unutturdu. Plajda, mesire yerlerinde, maske de, mesafe de kalmadı. Sonuç: Temmuz ayı başında 4 binlere kadar düşen vaka sayısı, dün itibarıyla 14 binin üzerine çıktı. Dünyada en yüksek günlük vaka sayısına sahip, 15 ülkeden biri yeniden olduk. TÜİK hala, “2020 Ölüm ve Ölüm Nedeni” istatistiklerini yayımlayamıyor. Yine hastane yatış sayıları, üç haftadır her ne hikmetse açıklanmıyor. Diğer taraftan bugüne kadar aşı yaptıranlardan kaç, Koronavirüs’e yakalandı? Bunlardan kaç Çin aşısı, kaç Alman aşısı oldu? Kaç hastaneye yatırıldı? Kaç yaşamını yitirdi? Bunları da öğrenmek milletimizin hakkı.

Hükümet “Can Yerine Cüzdan” Dedi

Yine bir başka konu, aşılama neden hızımız düştü? Şu ana kadar nüfusumuzun ancak yüzde 20’sini iki doz aşılayabildik. İsrail’de nüfusun yüzde 61’i, Kanada’da yüzde 55’i, Amerika Birleşik Devletleri’nde yüzde 49’u, Avrupa Birliği’nde yüzde 46’sı iki doz aşılandı. Salgının başından bu yana, milletimiz canıyla cüzdanı arasına sıkıştırıldı. Erdoğan Şahsım Hükümeti, nüfusun yüzde 50’sini iki doz aşılayamadı. Ama onun yerine can yerine, yine cüzdan tercihinde bulundu. Ve bir kez daha kontrolsüz bir şekilde açıldık.

Salgın Geleceğimizi de Tehdit Ediyor

Şimdi, “Dördüncü zirvenin, hemen başında olduğumuzu” söyleyen bilim insanları var. Aşılama ve tedbirlere gereken özen gösterilmezse, Eylül, Ekim aylarında yeni bir kapanma yaşanır, bunun yaratacağı ekonomik ve sosyal yıkım çok daha büyük olacaktır. Salgın sadece bugünümüzü, sağlığımızı, cüzdanımızı, işimizi, gücümüzü tehdit etmiyor. Geleceğimizi de tehdit ediyor. Evlatlarımız bir buçuk yıldır okula gidemedi. Dördüncü zirveye Eylül ayında tırmanılması durumunda, yeni eğitim ve öğretim yılı da başlamadan, tehlikeye düşecek. 1,5 yıldır uzaktan eğitim fiyasko oldu. Pek çok evladımız, eğitime ulaşamadı, ulaşanlar da verilen eğitimden bir şey anlamadı. Eğitim sistemimiz zaten berbat. Salgınla beraber kötüye gidiş daha da katmerlendi. Çok üzülerek ifade ediyoruz; bir nesli kaybetme tehlikesi her geçen gün büyüyor.

Eğitim Sisteminden Memnuniyet Dibe Çakıldı

Bizim de kurucu üyesi olduğumuz, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı bir takım verileri, son günlerde arka arkaya tüm dünyaya paylaşıyor. Eğitimdeki çöküşten, gençlerimizin salgında yaşadığı buhrana kadar, pek çok sorunun boyutlarını bu verilerden karşılaştırmalı olarak görebiliyoruz. Milletimiz eğitim sisteminden memnun değil. 2010’da, vatandaşlarımızın yüzde 61’i eğitim sisteminden memnunmuş. 2020’de bu oran yüzde 27’ye düşmüş. 10 yılda 35 puanlık düşüş bu tam bir çöküş. OECD üyesi 36 ülke içinde, vatandaşlarının eğitim sisteminden en az memnun olduğu ülke bizim ülkemiz Türkiye. Eğitimde memnuniyetsizliğin en hızlı arttığı ülke de yine Türkiye.

Okul Öncesinde Rakiplerimizin Çok Gerisindeyiz

Getirisi en yüksek olan eğitim kademesi, okul öncesi eğitim bunu biliyoruz. Bilimsel çalışmalar buna işaret ediyor. Ama ülkemizin en zayıf olduğu eğitim kademesi de, ne yazık ki okul öncesi eğitim. Bunu ben söylemiyorum, bu OECD verilerinde yazıyor. Üç yaşındaki çocuklarımızın, okul öncesi eğitimde kayıt oranı yüzde 10. Diğer OECD ülkelerinde aynı oran ortalama yüzde 78. Dört yaşındaki çocuklarımızın, okul öncesi eğitimde kayıt oranı yüzde 39. OECD’de ortalama yüzde 89. Bunlar rakiplerimizin çok gerisinde kaldığımızı, eğitimde fırsat eşitsizliğinin giderek katılaştığını ortaya koyan veriler. Hali vakti yerinde olanlar çocuklarını okul öncesi eğitime gönderebiliyorlar ama fakir fukaranın çocuğu okul öncesi eğitimden mahrum kalıyor.

Zengin ve Fakir Arasında Uçurum Var

Eğitimdeki fırsat eşitsizliğine bir başka örnek, öğrencilerin bilgisayar erişiminde... Meksika ve Kolombiya ile beraber bu alanda en kötü üç ülkeden biriyiz. Türkiye’de zengin çocukların okuduğu okullarda, bilgisayara erişim yüzde 86, yoksul çocukların okuduğu okullarda, bilgisayara erişim yüzde 46. Arada koskocaman bir uçurum var. Eğitimdeki bu uçurumlar, ülkemizin, Erdoğan hükümetleri döneminde, “Yoksulluğun babadan evlada miras kaldığı” bir düzene geçmekte olduğunu gösteriyor.

Eğitim Sistemimizi Perişan Etiler

Bu ülkede, babalar ceketini satar, çocuklarını okutur. Analar yemez, evlatlarına yedirir. Yeter ki evlatlar okusun, yetişsin ve büyük adam olsun. Bu ülkede, fakir ve fukaralıktan kurtulmanın en emin yolu, okumak olmuştur. Bir çocuk okuduysa, tahsilini yaptıysa, hem kendi hayatı kurtulur. Hem de gelecek neslin hayatı kurtulur. Cumhuriyet; bize bunu öğretmiştir. Cumhuriyet; okuyup mühendis olan bir çobanın, Cumhurbaşkanı olduğu rejimin adıdır. İşte bunun için “eğitim politikaları” mutlaka milli olmak zorundadır. Mutlaka eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Ama Erdoğan Şahsım Hükümetleri, Cumhuriyetimizin pek çok milli niteliğine darbe vurduğu gibi, Milli Eğitime de darbe vurmuştur. Çocuklarımıza, gençlerimize kendi meşrebince, ideolojik format atabilmek için, eğitim sistemimizi perişan etmişlerdir.

Taammüden Kul Hakkı Yediler

Beraber yol yürüdüğü, “Yağan yağmurlarda beraber ıslandı” terörist ortaklarının, sınav sorularını çalarak, askeriye, adliye, tıbbiye yerleşmesine kasten göz yummuşlardır. Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi’nin anahtarını, bilerek terör örgütüne teslim etmişlerdir. İdeolojik öncelik ve hedefleri için, binlerce fakir, fukara gencimizin, emeğini, geleceğini, umutlarını çalmışlardır. Taammüden kul hakkı yemişlerdir. Artık bugün ülkemizde yükselmek için, okumak değil, saray şürekâsından olmak daha önemli oldu.

CHP İktidarında Eğitim Yeniden Milli Olacak

Elbette bu düzen böyle gitmeyecek. Milletimizin takdiriyle, CHP’nin işbaşına gelmesiyle eğitim sistemi milli olacak, AK Parti Hükümetlerinin gençlerimizden çaldığı umutları, biz gençlerimize geri vereceğiz. Ne güzel demiş Mehmet Akif; “Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar, hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?” Hata bir kez yapılırsa, hatadır. Tekrarlanırsa, bu artık bir tercihtir. Sayın Genel Başkanımız kaç kez uyardı. “Camiye, Kışlaya, Adliye siyaseti sokmayın” dedi. Ama Erdoğan Şahsım Hükümeti bugün bile, aynı hatalarda ısrar ediyor. Adliyeyi, askeriye, asayiş tarikatlar arasında paylaşıyor.

Cübbeli Sarıklı Amiral Atılmayacak, Emekli Edilecek

Ne oldu cübbeli Amiral? Anlaşıyor ki, bu şahıs, ordudan atılmak yerine, Yüksek Askeri Şûra’da, tüm özlük haklarıyla beraber emekli edilecek. Herhalde ardından da, bir yerlerde yönetim kurulu üyeliği veya SADAT’ta ballı maaşlarla görev verilir. Adalet bunun neresinde? Ahlak bunun neresinde? Vicdan bunun neresinde? Ama artık milletimiz bu vicdansızlara, bu zalim yönetime güvenini tamamen kaybetmiştir. Mızrak artık çuvala sığmamaktadır. 19 yıllık Erdoğan döneminin sonunda, “Takke düşmüştür, kel görünmüştür.”

Adalette de En Sondayız

Tekrar OECD verilerine dönelim. 2010’dan 2020’ye, vatandaşlarımızın mahkemelere güveni, yüzde 59’dan, yüzde 37’ye düşmüş. 10 yılda adaletle güvende 22 puanlık düşüş var. Türkiye, 36 ülke içinde adaletle güvenin en hızlı düştüğü ülke. Tekrar OECD içinde, hükümet gücünün denetimle, dengelenip sınırlanmasında, en kötü durumdaki ülke Türkiye. Tabi buna bağlı olarak, temel hak ve özgürlüklerin korunmasında da en sondayız. Yani Erdoğan Şahsım Hükümetleri, devletin adalet direğini de tamamen çökertmiş.

Millet Erdoğan’a “Sana Saray da İktidar da Yok” Demek İçin Bekliyor

Erdoğan Şahsım Hükümetinin kitabında, “Adaletle hükmetmek” yok. Bunu artık herkes biliyor. Usta polisiye romancımız Ahmet Ümit, son romanında; “Yöneten asla adaletten ayrılmamalı, akraba kayırmamalı, yasaya uymalıdır. Yasa yoksa taht da yoktur, taç da yoktur, Saray da yoktur” demiş. Milletimiz de bunun farkındadır. Erdoğan’a; “Yasaya uymadığın için bundan sonra sana iktidar da yok, Saray da yok” demeye hazırlanmaktadır.

Devletin Adalet Direğini Yeniden Ayağa Kaldıracağız

Bizim iktidarımızda devletin hak, hukuk, adalet direği, yeniden ayağa kaldırılacaktır, adalet devletimizin temel direği olacaktır. Bu zalim düzende, millet “yokluk” diyor. Saray “Okluk” diyor. Erdoğan Şahsım Hükümeti güzelim koya, saray konduruyor. Bu zalimlerin elinde, millet, “Açız, geçinemiyoruz” diyor. Saray, millete “Porsiyonları küçültün” diye tavsiyelerde bulunuyor. Sonra “Kıbrıs’a da Saray konduracağız” diyerek, milletle alay ediyor. Acaba Kıbrıs Türküne sordunuz mu? Saray istiyorlar mı? Kibir ve nobranlık hastalığıyla malul saray, kimsenin fikrine görüşüne saygı duymuyor. Milleti unuttu, milletin sesini duymuyor. Varsa yoksa kendisi ve yandaşları. Millettin çoluğu, çocuğu, çalışacak tek bir iş bulamazken, Sarayın beslemeleri, yanaşmaları, tosuncukları üçer beşer demeden, Yönetim Kurullarına doluşturuluyor. Üç beş ayrı yerden, üç beş ayrı maaş bağlanıyor.

Mühendislik Okuyan Kasiyer, Bankacılık Okuyan Çiftçi Oluyor

Ülkemiz Erdoğan Şahsım Hükümeti elinde, en önemli üstünlüğü olan, “Genç nüfus avantajını” bir türlü kullanamadı. Bu hükümet elinde gençlerimiz ne eğitimle, ne de işle buluşabiliyor. Gençlerimiz anasının, babasının dizinin dibinde oturuyor. Tüm OECD ülkeleri içinde, en yüksek ev genci oranı ne yazık ki bizde... 15-29 yaş arasındaki her 100 gencimizden 31’i, ev genci olmuş, anasının babasının eline bakıyor. Üniversite mezunlarımız işsiz. Üç kuruşa iş bulan da mesleğini yapamıyor. Mühendislik okuyan kasiyerlik, bankacılık okuyan çiftçilik yapıyor.

Gençlerin Çalınan Umutlarını Geri Vereceğiz

Gençlerimiz sadece kendisi için değil, ailesi için de kaygılı. Yine OECD’nin yaptırdığı bir başka ankete göre, 18-29 yaş aralığındaki gençlerimizin yüzde 71’i, önümüzdeki yıllarda ailesinin finansal durumundan kaygılı. Yine her 100 gencimizden 63’ü, salgın döneminde, ailesinden birinin iş durumunun bozulduğunu söylüyor. 18-29 yaş arasındaki gençlerimizin yüzde 77’si ise salgın döneminde, “Hükümet daha çok destekte bulunmalıydı” diyor. Hep söylüyoruz; gençlerine umut olamayan bir ülke, geleceğine de güvenle bakamaz. Türkiye geleceğine umutla bakacaksa, gençlerimizin çalınan umutlarını, gençlere geri vermek zorunda. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, gençlerimize, çalınan umutlarını geri vereceğiz.

Betona ve Ranta Dayalı Büyüme Modeli İflas Etti

Eğri oturup, doğru konuşalım. 19 yıldır izlenen, üretmeden tükettiren, kazanmadan harcattıran, aradaki makası da borçla kapattıran, betona ve ranta dayalı büyüme modeli artık iflas etmiştir. Türkiye gelişmişlik merdivenlerini hızla tırmanacaksa, bunun yolu tarımsal ve mamul mal üretimini artırmak, tüm dünyayla rekabet edecek şekilde bunu yüksek verimlilik artışlarıyla birlikte sağlamaktır. Afro-Avrasya coğrafyasında, Kapıkule’den, Hindistan sınırına kadar, en gelişmiş sanayi alt yapısı bizim ülkemizde. Coğrafi konumumuz ise eşsiz. 4,5 saatlik uçuş mesafesinde, 58 ülkeye, 1,5 milyarlık nüfusa, 22 trilyon dolarlık bir pazara erişim imkânımız var. Ama bu avantajlarımızı kullanamıyoruz.

Türkiye Prangaları Kıracak Güce Sahip

İmalat sanayindeki işletmelerimizin yüzde 89’u, düşük ve orta-düşük teknoloji ürün üreten şirketlerden oluşuyor. Yine imalat sanayinde çalışanlarımızın yüzde 79’u, bu firmalarda istihdam ediliyor. Toplam üretimin yüzde 71’i de bu firmalarda gerçekleştiriliyor. 2021’in ilk beş ayı itibarıyla; yüksek-teknolojili ürün ihracatımızın payı toplam ihracat içinde sadece yüzde 3. İmalat sanayi ihracatımızın yüzde 62’si, düşük ve orta-düşük teknoloji ürünlerin ihracatından oluşuyor. Bu da, ülkemizin uluslararası işbölümündeki zayıf konumunu açıkça ortaya koyuyor. Böyle bir üretim ve teknoloji yapısıyla, orta gelir tuzağından çıkmak mümkün değil. Düşük verimlilik, düşük ücret, düşük katma değer, düşük teknoloji tuzağında hapsolup kalırız. Türkiye elbette bu prangaları kırıp, atacak güce sahip. Yeter ki planlı, programlı bir kalkınma hamlesini başlatabilsin. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bunu yapmaya talibiz.

Gaflettir, Dalalettir, Millete Hıyanettir

Ama Erdoğan Şahsım Hükümeti, bir yandan iyi eğitilmiş gençlerimizi küstürüyor, yurtdışına ciddi bir beyin göçü vermemize neden oluyor. Diğer yandan da ülkemizi, düzensiz göçmen ve sığınmacılar için, bir açık hava hapisanesine çeviriyor. Çok açık söylüyoruz. Bu yapılan gaflettir, dalalettir ve hatta milletimize hıyanettir. Bunları söylemek, kesinlikle ırkçılık değildir. Türkiye’ye kurulan demografik, siyasi, sosyal ve iktisadi tuzağı açığa çıkartmaktır. Sığınmacı ve mültecilerin insanlık dışı bir siyaset oyununa, kirli bir emperyal senaryoya malzeme edilmelerine isyan etmektir.

Emperyalistler Kârlı Çıktı, Kaybeden Türkiye ve Suriye Oldu

Suriye krizi 10. yılını doldurdu. Ve bugün, geçici koruma kapsamında, 3 milyon 688 bin 93 Suriyeli ülkemizde yaşıyor. Bunlar tabii Göç İdaresinin resmi rakamları. Gerçek sayının ise 5 milyon civarında olduğu söyleniyor. Bu kadar Suriyeli durup dururken ülkemize gelmedi. Büyük Ortadoğu Projesi’nin Eş Başkanının Emevi Cami’nde namaz kılma rüyası, bu kargaşayı, bu acıklı göçü tetikledi. Bunu kimse inkâr etmiyor. Bugüne kadar Suriye’deki iç savaşın; İsrail karlı çıktı. ABD karlı çıktı. Rusya karlı çıktı. Ne kadar emperyalist güç varsa hepsi karlı çıktı. Ama bu savaşın iki büyük kaybedeni oldu. Biri Türkiye Cumhuriyeti, diğeri ise Suriye Arap Cumhuriyeti...

Hesabı Milletimiz Ödüyor

Suriye’deki savaşın ilk günlerinde, CHP heyeti olarak Hatay’a yaptığımız bir ziyarette, yaşadığımız şu anekdotu hiç unutmuyorum. Bir lokantacı esnafımız, gelen Suriyelilerin lokantasında yediğini içtiğini anlatmıştı. Ama iş

hesap ödemeye geldiğinde, “Bizi buraya Erdoğan çağırdı, hesabı da o ödesin” deyip gittiklerinden şikâyet etmişti. Evet, o gün bugündür hesabı Erdoğan değilse de Milletimiz kat be kat ödüyor. 40 milyar dolardan fazla bir kaynak, vergi mükelleflerimizin cebinden yok yere harcandı.

Bu Politikaların Sonucu Yoksullaşma

Ama Suriye’deki savaşın yarattığı asıl iktisadi kayıp, bu paralar değil. Asıl büyük iktisadi kaybımız, Türkiye’nin “düşük teknoloji üretim yapısına” hapsedilmesi oldu. Biraz önce sanayi üretimiyle ilgili rakamları ifade ettim. Türkiye bugün hala örgü giyim ihracatçısı ise, hala bisküvi, un, halı gibi harcıâlem ürünleri satarak, küresel ticarete yer alıyorsa, bunun sebeplerinden birisi de işte bu kontrolsüz göç. Suriye’den ve son zamanlarda Afganistan’dan, eğitimde ve beceride, Türkiye ortalamasından bile düşük işgücünün girişi, üretilen ve ihraç edilen ürünlerimizin niteliğini, düşük teknoloji ürünlere çiviledi. Türkiye’nin çoktan, bazı sektörlerini kalkınmada geri kalmış ülkelere transfer etmesi ve bunların yerine yüksek katma değerli, yüksek teknoloji sektörlerine geçmesi gerekirdi. Ama bunun yerine, Suriye’den ve başka yerlerden göçmen alıp, bunları da kayıt dışı, ucuz işgücü olarak çalıştırarak, düşük teknoloji, emek yoğun sektörlerini ayakta tutmayı tercih etti. Sonuç? Sonuç yoksullaşma.

Bu Kafayla Rekabet Edeceğiniz Yer Afrika’dır

Bugün bazı sanayicilerimiz, “Suriyeliler, Afganlar olmasa, çalıştıracak adam bulamıyoruz” diyorlar. Kimse kusura bakmasın, bu üretim yapısıyla üç kuruşa adam çalıştırıp, rekabet edeceğiniz tek yer Afrika’dır. Biz bu güzel ülkemizin Avrupa’nın Afrika’sı, Bangladeş’i veya Vietnam’ı olmasını istemiyoruz. Biz AB’nin tam üyesi olarak, bölgenin yüksek teknoloji üretim üssü olmayı istiyoruz. Kişi başına gelirden hızla AB ortalamasını yakalayıp onu da geçmek istiyoruz.

Türkiye Avrupa’nın Göçmen Gettosu Olamaz

Ama Erdoğan Şahsım Hükümeti ve AB’nin oyunu çok farklı. Merkel’in son sözleri bu çerçevede önemli bir itiraf. Türkiye’nin AB üyesi olmasını beklemediğini ifade eden Merkel, Erdoğan’ın “Suriyeli mültecilere ev sahipliği” konusunda, olağanüstü başarı sergilediğini söylüyor. Sonra da ağzındaki baklayı çıkarıyor. Bunun için, Türkiye’ye 3 milyar Avro, rüşvet verileceğini itiraf ediyor. Merkel, AB ve Erdoğan’ın hem milletimizin, hem de sığınmacıların üzerinden oynadıkları kirli siyasi oyunu, deşifre ediyor. Bugün de Avusturya Başbakanı çıkmış, “Afganistan’dan kaçanların Avusturya, Almanya, İsviçre’ye gelmesinden Türkiye’ye yerleştirilmesinin daha uygun olduğunu” söylüyor. Ne âlâ memleket. Tüm bölgeyi, emperyalist emelleriniz için istikrarsızlaştırın. Kan gölüne çevirin. Kabaran göç dalgasını durdurma işini de, 3-5 milyar Avro rüşvet karşılığında Türkiye’ye havale edin. Kendinize gelin. Türkiye, Avrupa’nın göçmen gettosu değildir, olmayacaktır. Bunu hepimiz böyle bilin.

3-5 Milyar Doları Biz Verelim, Göçmenlere Almanya Baksın

Biz, Türkiye’yi AB üyeliğinden tamamen uzaklaştıran, bizi sığınmacılar için açık hava hapishanesine çeviren, milletimizi yoksullaştıran bu senaryoya asla razı olmayacağız. AK Partinin Grup Başkan Vekili Mahir Ünal, “Fransa’dan, Almanya’dan bakınca, Türkiye süper güç görünüyor” diyordu. Madem öyle, Almanya’ya biz 3-5 milyar doları verelim Sayın Ünal bu Suriyeli ve Afgan göçmenlere Almanya baksın. Zaten bu göçmenlerin gitmek istediği yer Türkiye değil ki, Almanya.

Bu Mesele Beka Meselesidir

Çok açık söylüyoruz; bu mesele Türkiye’nin en önemli beka meselesidir. Ama ülkeyi yönetenler öyle kendilerinden geçmiştir ki, AK Parti’den bir Genel Başkan Yardımcısı çıkıp, bu ihaneti mazur göstereceğim diye, bu topraklara daha önce gelenler, ülkeyi önden terk etsin, Suriyelilere yol yordam öğretsin gibi bir saçmalığı ağzında geveleyebiliyor. Neymiş Suriyeliler söylüyormuş. Ne güzel diyor Şems-i Tebrizi, “Edep aklın tercümanıdır. İnsan edebi kadar akıllı, akli kadar şerefli, şerefi kadar da kıymetlidir.”

Kontrolsüz Göç Partiler Üstüdür, Meselenin Sahibi TBMM’dir

Kontrolsüz göç meselesi çok ciddi bir meseledir. Tek bir adamın, iki dudağı arasına bırakılacak bir mesele hiç değildir. Bu mesele partiler üstüdür. Milli bir meseledir. Meselenin sahibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi olmalıdır. Hiç kimse bize bu konuda, hukuk dersi vermeye kalkmasın. Biz, konunun hukuki, siyasi, iktisadi ve diğer tüm boyutlarına vakıfız. Ve iktidara gelir gelmez de, arkamıza Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni alarak, bu konuların çetin müzakerelerini yapmasını çok iyi biliriz. Avrupa’yı da öyle gözüküyor ki bunun korkusu sarmış durumda. Erdoğan gitmeden onunla yeni bir rüşvet anlaşması yapmak istiyorlar. Buna hem Suriyeliler, hem

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Afganistan'dan gelen sığınmacılar dahil. Erdoğan buna teşne olabilir. Ama biz buna kesinlikle razı değiliz. Milletimizin de razı olmadığını biliyoruz. O nedenle bu konuda sonuna kadar mücadele edeceğiz.

Tunus Örneği Tek Adam Rejimlerinin Demokrasiye Tehdit Olduğunu Gösteriyor

Bitirmeden önce, kardeş ülke Tunus'ta, dün üzücü bir takım gelişmeler yaşandı. Cumhurbaşkanı, Parlamento'nun faaliyetlerini askıya aldı. Bu, milli iradenin tecelligâhı parlamentoya karşı yapılan sivil bir darbedir. Askerlerin Parlamento Başkanını Parlamenta sokmaması ise kabul edilemez. Tek adam rejimlerinde, Cumhurbaşkanı seçilmiş de olsa parlamento fesih yetkisi verilmesinin, demokrasiyle bağdaşmayacağını, bir ülkedeki demokrasiyi nasıl tahrip edeceğini açıkça ortaya koymaktadır. Tunus'ta yaşananlar tek adam rejimlerinin demokrasi için nasıl bir tehdit olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ülkelerin sıkıntıları, ancak milli iradenin en geniş temsil imkanı bulduğu parlamentolarda çözülür. Biz kardeş Tunus halkının bu sıkıntılı dönemi atlatacağına, demokrasinin kazanımlarını koruyacağına inanıyoruz.